

BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING

**gender
equality**
.brussels

**GEWESTELIJK PLAN
VOOR GENDERMAINSTREAMING
EN GELIJKHEID VAN
VROUWEN EN MANNEN**

2022 - 2025

INLEIDING

Gelijkheid tussen vrouwen en mannen, er is vooruitgang, maar de weg is nog lang

Zevenentwintig jaar geleden vormde de VN-Wereldconferentie over vrouwenrechten in Peking een keerpunt voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. Het actieplatform¹ - het eerste universele actieplan voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen - dat bij deze gelegenheid door de 189 deelnemende staten werd aangenomen, is een referentiekader geworden voor de acties van regeringen en organisaties uit het maatschappelijk middenveld.

Op Europees niveau heeft de Commissie in maart 2020 haar eerste strategie voor gendergelijkheid goedgekeurd². Deze strategie 2020-2025 vormt de ruggengraat van de acties van de EU voor gendergelijkheid.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest schaaft zich achter dit programma en deze strategie en ontwikkelt al vele jaren acties en instrumenten, met name op het vlak van regelgeving, om de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen. Zo heeft het programma van Peking onder meer geleid tot de goedkeuring van de ordonnantie van 29 maart 2012 houdende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waardoor het concept gendermainstreaming in onze wetgeving werd opgenomen.

Hoewel gelijke rechten voor vrouwen en mannen zijn vastgelegd in ons rechtsstelsel en zelfs in onze Grondwet, is de realiteit dat vrouwen dagelijks met heel wat diepgewortelde ongelijkheid af te rekenen hebben (geweld en seksisme, loonkloof, werk in de meest onzekere en laagstbetaalde sectoren, glazen plafond, ongelijke verdeling van huishoudelijke taken, enz.), die in stand wordt gehouden door een patriarchaal systeem dat nauwelijks verandert. Het is dus de verantwoordelijkheid van de overheid om deze ongelijkheden weg te werken, maar ook om te vermijden dat ze opnieuw voorkomen, dat ze worden versterkt, of dat er nieuwe ongelijkheden worden gecreëerd door een beleid dat geen rekening houdt met de genderkwestie.

Gender mainstreaming is dus een essentieel instrument in de strijd tegen deze structurele ongelijkheid. Ze staat immers centraal in het overheidsbeleid, in elk van de bevoegdheidsdomeinen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zodat een paradigmaverschuiving kan worden teweeggebracht en dit beleid kan worden gevoerd met aandacht voor de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen en de manier waarop ze worden bestreden.

De uitdaging is des te groter omdat de recente gezondheidscrisis de ongelijkheden tussen vrouwen en mannen heeft aangescherpt en zichtbaarder heeft gemaakt. Een pandemie van enkele maanden en tientallen jaren vooruitgang op het gebied van gendergelijkheid worden bedreigd. Dit hebben vele instanties op internationaal³, nationaal⁴ en gewestelijk⁵ niveau helaas vastgesteld.

¹ Programma en verklaring hier beschikbaar: <https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/BDPfA%20EN.pdf>

² Hier beschikbaar: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=EN>

³ From insights to action, gender equality in the wake of covid-19, UNWomen, september 2020.

⁴ COVID-19-crisis: welke impact op het welzijn van de Belgen?, Federaal Planbureau, april 2020. Hier beschikbaar:

https://www.plan.be/publications/publication-1985-nl-covid_19_crisis_welke_impact_op_het_welzijn_van_de_belgen

⁵ De impact van COVID-19 op de ongelijkheden tussen vrouwen en mannen, Brusselse Raad voor gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen, 2021. Hier beschikbaar : http://www.adviesraad-gelijke-kansen.irisnet.be/wp-content/uploads/2021/04/RAAD-GELIJK.V-M-NL-RAPPORT - COVID_2021_DEFDEF.pdf

Gelet op deze vaststellingen bevestigt de regering met klem haar verbintenis om een modelbeleid ter bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen te voeren. Met dit plan wil zij deze verbintenis in concrete acties omzetten.

Een transversaal plan, gebaseerd op de vaststellingen van actoren op het terrein

Van november 2021 tot januari 2022 werden thematische werkgroepen georganiseerd, waaraan vertegenwoordigers van alle betrokken Brusselse ministeriële kabinetten en overheidsinstanties deelnamen.

De voorbereidingen rond dit plan gebeurden in nauwe samenwerking met de verenigingssector. Beroepsbeoefenaars en actoren op het terrein droegen met hun vaststellingen, ervaringen en deskundigheid bij aan de denkoefening.

De opstelling van het plan gebeurde rechtstreeks op basis van de besprekingen in deze werkgroepen, waarbij aan de betrokken kabinetten en overheidsinstellingen werd gevraagd actiefiches op te stellen die betrekking hebben op hun bevoegdheidsdomein.

Ten slotte werd dit plan, na bundeling van deze actiefiches, ter advies aan de sociale partners voorgelegd, om de vaststellingen en acties nog verder te verfijnen.

Het plan is gebaseerd op een tweezijdige aanpak, bestaande uit gerichte maatregelen om gendergelijkheid te bereiken, in combinatie met een versterkte gendermainstreaming in alle gewestelijke beleidsmaatregelen, in elke fase van hun ontwerp en uitvoering.

Tijdens de werkgroepen kwamen de volgende thema's aan bod:

- Opleiding en sensibilisering
- Huisvesting
- Werkgelegenheid, openbaar ambt, economie en ondernemerschap
- Onderzoek, innovatie en digitalisering
- Openbare ruimte, mobiliteit, stedenbouw en leefmilieu

In de werkgroepen kwamen ook transversale onderwerpen aan bod, zoals lokale besturen en internationale betrekkingen.

Aan de hand van deze methodologie konden SMART⁶, maatregelen worden bepaald met duidelijk omschreven coördinatoren en partners, een geraamd budget, opvolgingsindicatoren en een uitvoeringsschema.

De dialoog tussen overheden, overheidsinstellingen en het verenigingsleven zal worden voortgezet bij de eindevaluatie van het plan, waarbij deze actoren aan het eind van de uitvoering van het plan zullen worden bijeengebracht.

Wij willen onze oprechte dank betuigen aan de vele verenigingen en leden van de academische sector die door hun inspanningen, deskundigheid en advies de ontwikkeling van dit ambitieus actieplan mogelijk hebben gemaakt.

⁶ Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden en inclusief.

Een plan dat deel uitmaakt van een breder gelijkekansenbeleid

Het gelijkekansenbeleid wordt geoperationaliseerd via verschillende actieplannen rond discriminatie, ongelijkheden of specifieke problematieken: gender, handicap, racisme, LGBTQIA+, sociale afkomst en situaties en gendergerelateerd geweld. Sommige acties zijn overkoepelend voor alle plannen, aangezien ze ertoe strekken de middelen en instrumenten te versterken voor de uitvoering en ondersteuning van het hele gelijkekansenbeleid, ongeacht de problematiek.

Zoals het begrip intersectionaliteit aangeeft, kunnen burgers te maken krijgen met verschillende vormen van ongelijkheid. De verschillende opeenvolgende actieplannen voor gelijke kansen omvatten dan ook acties die elkaar versterken, aanvullen of overlappen, en waarbij verbanden worden gelegd tussen de verschillende problematieken. De acties van het plan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld en de acties van het plan inzake eenoudergezinnen zijn bijzonder relevant voor vrouwen en staan ook centraal in het streven naar meer gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Dit verklaart waarom sommige centrale acties betreffende gendergelijkheid niet in het genderplan staan maar in een ander plan, of waarom een actie in verschillende fasen wordt opgesplitst over verschillende plannen. Eenzelfde actie kan ook in twee verschillende plannen staan wanneer ze betrekking heeft op meerdere problematieken. Het onderling afstemmen van de verschillende plannen is een eerste, nog onvolmaakte stap in de toepassing van een intersectionele benadering binnen het gewestelijke gelijkekansenbeleid.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat het gelijkekansenbeleid ook naast een ander instrument: het beleid voor interne diversiteit. Het genderplan is niet bedoeld om de diversiteitsplannen van elk bestuur te vervangen. Beide instrumenten zijn op zichzelf essentieel en vullen elkaar aan. Sommige acties hebben echter zowel betrekking op interne diversiteit als op gendermainstreaming. In sommige gevallen werd besloten ze in het gendermainstreamingplan op te nemen, vooral wanneer ze daardoor een hefboomeffect of algemeen versterkend effect kunnen hebben.

Ter besluit moet dit plan worden gezien als een radertje van een ambitieus gelijkekansenbeleid dat, actie na actie, de intersectionele aanpak van discriminatie van vrouwen en mannen nastreeft.

INHOUDSOPGAVE:

HOOFDSTUK 1: OPLEIDING, ONDERSTEUNING EN BEWUSTMAKING

- Actie 1: Versterken en bestendigen van de ondersteuning van de acties van het maatschappelijk middenveld ter bevordering van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen
- Actie 2: Het gebruik van de gelijkekansentest verbeteren en bevorderen
- Actie 3: Ondersteunen van de gendercoördinatoren en gendercorrespondenten bij de integratie van de genderdimensie in de uitvoering van hun opdrachten en projecten
- Actie 4: Sensibiliseren en ondersteunen van de gemeentediensten bij de uitvoering van gendermainstreaming en genderbudgeting

HOOFDSTUK 2: WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

De Brusselse woonsector kennen en analyseren

- Actie 5: Een gendergebaseerde databank aanmaken binnen het Observatorium Brussel Huisvesting en de monitoring ervan garanderen
- Actie 6: Studies met betrekking tot gender in de woonsector financieren en publiceren
- Actie 7: De activiteiten van het Woningfonds monitoren vanuit een genderperspectief

De genderdimensie integreren in de begeleiding van de personen die steun ontvangen van publieke huisvestingsactoren

- Actie 8: De genderdimensie integreren in de sociale strategie van de directie Sociale Actie van de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (BGHM) en in de plannen voor sociale cohesie
- Actie 9: De maatschappelijk assistenten en werkers van de Openbare Vastgoedmaatschappijen (OVM) opleiding verstrekken met betrekking tot gender en intrafamiliaal geweld
- Actie 10: Informatie over hulpverleningsdiensten voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld verstrekken aan de huurders van de OVM's
- Actie 11: Informatie verstrekken aan begunstigden van leningen van het Woningfonds over de verschillende diensten en vzw's die advies en begeleiding kunnen verstrekken bij het renoveren van een woning en het zoeken van premies
- Actie 12: Informatie verstrekken over mogelijkheden tot ondersteuning in situaties van partnergeweld in het kader van de sociale begeleiding van het Woningfonds
- Actie 13: De genderdimensie opnemen in de activiteiten van Homegrade

Een aanbod van egalitaire openbare en sociale huisvesting ontwikkelen

- Actie 14: Instrumenten ontwikkelen om rekening te houden met het genderspect op het vlak van de architectuur van openbare huisvesting
- Actie 15: De clausules van het bestek voor gelijke huisvesting integreren in de bestekken van het Woningfonds

Zorgen voor herhuisvestingsoplossingen voor de meest kwetsbare groepen

- Actie 16: Een geheime procedure instellen voor prioritaire overplaatsing van vrouwen die het slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld

HOOFDSTUK 3: DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

Structureren en opleiden om het Gewest van morgen op te bouwen

- Actie 17: De genderdimensie integreren in de hervorming van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV), Good Living en een vademecum voor een inclusieve openbare ruimte opstellen
- Actie 18: Een gids Security by Design opstellen ter bestrijding van seksuele en gendergerelateerde intimidatie in openbare ruimten
- Actie 19: Een strategie voor gendermainstreaming ontwikkelen voor de opdrachten van perspective.brussels
- Actie 20: Een netwerk voor gelijke kansen en uitwisseling van goede praktijken inzake genderkwesties oprichten binnen Brussel Mobiliteit
- Actie 21: De verkennende wandelingen voor weginrichtingsprojecten systematiseren
- Actie 22: Gendermainstreaming bij het ontwerp van speelpleinen en sportterreinen in parken formaliseren en zorgen voor een omkadering voor de raadpleging van potentiële toekomstige gebruikers
- Actie 23: Een gendermainstreamingsbeleid voor projecten en overheidsopdrachten van Net Brussel invoeren

De representativiteit van de Brusselse openbare ruimte garanderen

- Actie 24: Het matrimonium opwaarderen door specifieke acties
- Actie 25: Een gemeenschappelijk erfgoed in de kijker zetten en het matrimonium integreren in de Heritage Days
- Actie 26: Een gemeenschappelijk erfgoed in de kijker zetten door niet-stereotiepe communicatie
- Actie 27: De ongelijke behandeling van mannen en vrouwen bij het vertellen van de geschiedenis van de architectuur in de publicaties van urban.brussels verminderen
- Actie 28: De namen van de bovengrondse haltes van de MIVB vervrouwelijken

Bouwen aan een toegankelijke en veilige openbare ruimte, rekening houdend met de behoeften van elke gebruiker

- Actie 29: Een haalbaarheidsstudie uitvoeren met betrekking tot de installatie van droge toiletten in groene ruimten op basis van een proefproject in een Brussels park om ervoor te zorgen dat vrouwen op een gelijke manier van de Brusselse groene ruimten kunnen gebruikmaken
- Actie 30: De volledige hiërarchische lijn van Leefmilieu Brussel een opleiding gendermainstreaming geven
- Actie 31: De teams verantwoordelijk voor het ontwerpen en onderhouden van groene ruimten opleiden en tools met betrekking tot genderkwesties aanreiken
- Actie 32: De design guides van de MIVB voor bovengrondse haltes verbeteren om ze meer genderbewust te maken
- Actie 33: De strijd tegen sluikstorten op een genderbewuste manier aanpakken
- Actie 34: Een genderbewuste aanpak hanteren bij de plaatsing en indeling van afvalbakken
- Actie 35: Zorgen voor een veilig klimaat in de door parking.brussels beheerde parkings
- Actie 36: Zorgen voor sanitaire voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn tijdens evenementen van visit.brussels
- Actie 37: De wijze waarop brandweerlieden-ambulanciers situaties van intrafamiliaal geweld aanpakken verbeteren

HOOFDSTUK 4: DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCH LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

Het vrouwelijk ondernemerschap bevorderen

- Actie 38: Een actieplan ter ondersteuning en bevordering van het vrouwelijk ondernemerschap goedkeuren en uitvoeren
- Actie 39: Een projectoproep lanceren ter ondersteuning van het vrouwelijke ondernemerschap

- Actie 40: De genderspecifieke opvolging van de activiteiten van hub.brussels versterken
- Actie 41: De genderspecifieke opvolging van de toekenning van subsidies aan ondernemers door Brussel Economie en Werkgelegenheid versterken en gerichte acties uitwerken op basis van de resultaten van de genderanalyses
- Actie 42: Verzamelen van genderspecifieke gegevens over de bij finance&invest.brussels ingediende financieringsaanvragen, de behandeling van deze aanvragen en de typologie van de ondersteunde bedrijven
- Actie 43: De door finance&invest.brussels ondersteunde ondernemingen bewust maken van het genderevenwicht in hun directieraden en/of raden van bestuur

Integratie van gelijkheid tussen vrouwen en mannen in de strategie van het gewestelijk openbaar ambt

- Actie 44: De gendergerelateerde gegevens in het verslag van het Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt opvolgen, aanbevelingen doen en de Brusselse gewestelijke instellingen op verzoek genderanalyses van hun personeel bezorgen
- Actie 45: Een anticiperende benadering van banen en vaardigheden binnen het gewestelijk openbaar ambt invoeren
- Actie 46: Seksisme, racisme en intimidatie doeltreffender bestrijden binnen het gewestelijk openbaar ambt
- Actie 47: Het bedrag van de telewerkvergoeding in het Actieplan Telewerk aanpassen, met respect voor het recht om offline te zijn

Een inclusieve aanwervingsprocedure voor openbaar ambt ontwikkelen

- Actie 48: Gendergerelateerde vooroordelen bij selectietests van de aanwervingsprocedure voor het gewestelijk openbaar ambt wegwerken en inclusief schrijven in vacatures bevorderen
- Actie 49: Een opleiding "genderneutrale vacatures" organiseren voor de personeelsdiensten van het gewestelijk openbaar ambt
- Actie 50: De formulering van de vereisten in vacatures vereenvoudigen
- Actie 51: Potentiële kandidaten sensibiliseren voor de levenskwaliteit op het werk bij het Brussels gewestelijk openbaar ambt
- Actie 52: De lijst van juryleden die kunnen zetelen in de selectiecommissie voor mandaathouders van het gewestelijk openbaar ambt uitbreiden, om zo een evenwicht tussen mannen en vrouwen te bereiken

Gendergebonden beeldvorming over beroepen doorbreken en segmentering tegengaan

- Actie 53: Potentiële kandidaten sensibiliseren voor banen bij het gewestelijk openbaar ambt op basis van een genderbewuste aanpak
- Actie 54: Een bewustmakingscampagne voeren om mensen aan te moedigen genderstereotypen op de arbeidsmarkt te doorbreken door de carrières van Brusselse vrouwen en mannen met een voorbeeldrol in de kijker te zetten
- Actie 55: Een reeks specifieke acties uitvoeren om vrouwen aan te moedigen te streven naar management- en topmanagementfuncties in het gewestelijk openbaar ambt
- Actie 56: Een reeks acties uitvoeren om de stereotypen met betrekking tot de technische en managementberoepen van Brussel Mobiliteit te ontkrachten en het percentage vrouwen in deze beroepen te verhogen
- Actie 57: Het percentage vrouwen in functies op het terrein bij Net Brussel in de openbare ruimte (reiniging, ophaling, blazers, enz.) verhogen

De genderdimensie integreren in het tewerkstellingsbeleid

- Actie 58: De kennis over de begunstigen van het systeem betaald educatief verlof verbeteren om de deelname van vrouwen aan permanente vorming te vergroten
- Actie 59: De genderdimensie integreren in de oproepen tot het indienen van diversiteits- en antidiscriminatieprojecten van Brussel Economie en Werkgelegenheid
- Actie 60: Het genderbeleid verspreiden bij alle diensten van Actiris en de transversaliteit ervan versterken
- Actie 61: De genderdimensie integreren in de overheidsopdrachten die visit.brussels plaatst voor de organisatie van evenementen

HOOFDSTUK 5: DIGITALISERING, ONDERZOEK EN INNOVATIE

- Actie 62: Een grotere representativiteit van vrouwen in de door Innoviris gefinancierde projecten bevorderen
- Actie 63: Een oproep doen tot het indienen van projecten voor de financiering van onderzoeksprojecten die genderanalyse centraal stellen in hun methode
- Actie 64: Meer rekening houden met potentiële bronnen van ongelijkheid in de activiteiten met betrekking tot wetenschapsbewustmaking van Innoviris
- Actie 65: De acties van het Plan voor digitale toe-eigening ten behoeve van een betere vertegenwoordiging van vrouwen in de informatie- en communicatietechnologieberoepen voortzetten

HOOFDSTUK 6: DE EUROPESE HOOFDSTAD OP HET INTERNATIONALE TONEEL

- Actie 66: Zorgen voor de vertegenwoordiging en actieve deelname van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de verschillende interfederale overlegniveaus en bij de internationale werkzaamheden
- Actie 67: Statistieken over de deelname van mannen en vrouwen aan de activiteiten van Brussels International verzamelen
- Actie 68: De gelijkekansendimensie, met inbegrip van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen, integreren in de agenda's van relevante missies die door Brussels International worden georganiseerd
- Actie 69: De gelijkekansendimensie integreren in de uitvoering van en het toezicht op de operationele programma's van de financieringen van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

1 OPLEIDING, ONDERSTEUNING EN BEWUSTMAKING

Het bereiken van gelijkheid tussen vrouwen en mannen is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle onderdelen van de Brusselse samenleving.

De overheid speelt hierin een belangrijke rol, zowel wat haar voorbeeldfunctie als wat doeltreffendheid betreft. Het overheidsbeleid beoogt immers een positief effect te hebben op de gehele bevolking en moet derhalve rekening houden met de behoeften van mannen en vrouwen.

De verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van dit genderbewuste beleid berust bij elk lid van de regering, bijgestaan door zijn of haar administratie.⁷

De Brusselse regelgeving voorziet in een aantal mechanismen die gendermainstreaming in overheidsinstanties bevorderen: gewestelijke actieplannen, tussentijdse verslagen en verslagen aan het eind van de legislatuur, genderstatistieken, de gelijkekansentest en genderbudgettering.⁸

In het kader van zijn rol als coördinator van het gelijkekansenbeleid begeleidt equal.brussels de toepassing van deze mechanismen via opleiding en coaching van de gebruikers, maar ook door studies te delen, te verspreiden, aan te moedigen en te ontwikkelen om zo de kennis over de Brusselse realiteit, zoals die door vrouwen en mannen beleefd wordt, te verbeteren.

Het maatschappelijk middenveld is ook een essentiële stakeholder om tot een gelijke samenleving te komen. Zijn expertise op het terrein heeft bijgedragen tot dit plan en de dialoog moet worden voortgezet bij de uitvoering ervan en daarna.

⁷ Ordonnantie van 29 maart 2012 houdende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, art. 3.

⁸ Ordonnantie van 29 maart 2012 betreffende de integratie van de genderdimensie in de beleidslijnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest; ordonnantie van 4 oktober 2018 tot invoering van de gelijkekansentest; BBHR van 14 juli 2016 tot invoering van een methode om de genderdimensie te integreren in de begrotingscyclus.

1 OPLEIDING, ONDERSTEUNING EN BEWUSTMAKING

ACTIE

01

VERSTERKEN EN BESTENDIGEN VAN DE ONDERSTEUNING VAN DE ACTIES VAN HET MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD TER BEVORDERING VAN DE GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN

ACTIE

Jaarlijks een oproep tot projecten die betrekking hebben op de genderthematiek organiseren, verspreiden en verwerken en ervoor zorgen dat deze thematiek in alle oproepen tot projecten van equal.brussels aan bod komt via een intersectionele benadering.

Wetgeving goedkeuren die toelaat de ondersteuning van de verenigingssector te versterken en te bestendigen en op basis daarvan oproepen tot projecten ontwikkelen die toelaten zowel eenmalige projecten op jaarbasis als terugkerende en beproefde projecten en activiteiten op twee- of driejaarlijkse basis te financieren.

DOELSTELLING

Zorgen voor meer en kwalitatief hoogstaande ondersteuning van het maatschappelijk middenveld dat actief is op het gebied van de gelijkheid van vrouwen en mannen

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Gelijke kansen
- Coördinator: equal.brussels

BUDGETRAMING

Jaarlijks vast te stellen in functie van de beschikbare budgetten voor ondersteuning van verenigingen actief op het gebied van gelijke kansen, minimum € 350.000

UITVOERINGSTERMIJN

Jaarlijks vanaf 2022 voor projectoproepen, vanaf 2023 voor wetswijzigingen

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Ontvangen aantal aanvragen
- Aantal gesubsidieerde projecten
- Activiteitenverslagen van de ondersteunde projecten
- Ordonnantie en besluit gepubliceerd
- Verdeling van jaarlijkse / tweejaarlijkse / driejaarlijkse subsidies

TOELICHTING

Het verenigingsleven is een essentiële pijler voor de evolutie naar gendergelijkheid. De expertise binnen de verenigingen moet naar waarde worden geschat en zichtbaarder worden gemaakt.

In 2021 heeft het Gewest een zeer groot aantal projecten ondersteund die zich inzetten voor de gelijkheid van vrouwen en mannen; equal.brussels steunde 208 projecten, waarvan er 77 betrekking hadden op gender, gendergerelateerd geweld of alleenstaand ouderschap.

Ongeveer een derde van de verzoeken betreft activiteiten die elk jaar opnieuw worden georganiseerd: luister- en ondersteuningsdiensten, jaarlijkse bewustmakingsactiviteiten, enz.

Het is momenteel noodzakelijk de wetgeving inzake subsidies te wijzigen om de duurzaamheid van de activiteiten van de verenigingssector te garanderen en tegelijkertijd de administratieve procedures die ermee verband houden te vereenvoudigen.

1 OPLEIDING, ONDERSTEUNING EN BEWUSTMAKING

ACTIE

02

VERBETEREN EN BEVORDEREN VAN HET GEBRUIK VAN DE GELIJEKANSENTEST

ACTIE

De gelijkekansentest digitaliseren en centraliseren om de gebruikerservaring te verbeteren en de monitoring van de gegevens te vergemakkelijken.

Een programma ontwikkelen om de gebruikers van de gelijkekansentest te ondersteunen tijdens de test.

De ordonnantie tot invoering van de gelijkekansentest en haar uitvoeringsbesluit wijzigen om hun streefdoelen te specificeren.

DOELSTELLING

Het gebruik van de gelijkekansentest opvoeren en de tool aanzienlijk verbeteren.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Digitale transitie en de staatssecretaris voor gelijke kansen
- Coördinatie: Brussels Connect IT voor de digitalisering en equal.brussels voor het programma ter ondersteuning van de gebruikers en de wijziging van de ordonnantie
- Partners: Gewestelijk Comité voor Gelijke Kansen

BUDGETRAMING

€ 280 000 (Brussels Connect IT)

UITVOERINGSTERMIJNEN

2022 (digitalisering) - 2023 (programma opleidingsacties)

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Test gedigitaliseerd en in gebruik genomen in 2022
- Jaarlijkse monitoring vanaf 2024 voor het jaar 2023
- Programma ter ondersteuning van de gebruikers van de test opgesteld en goedgekeurd in 2022
- Ordonnantie en besluit gewijzigd en in werking getreden

TOELICHTING

De Brusselse regelgeving⁹ verplicht de Brusselse regering de genderdimensie in al haar beleidslijnen te integreren, met het oog op het vermijden of het corrigeren van eventuele ongelijkheden tussen vrouwen en mannen. De gelijkheidstest is een van de instrumenten waarin de wetgeving voorziet om deze doelstelling te ondersteunen.

Dit is een vragenlijst¹⁰ die het besluitvormingsproces begeleidt door vooraf te beoordelen welk effect geplande maatregelen zullen hebben op verschillende personen die wegens het feit dat ze tot een bepaalde groep behoren of een bepaald kenmerk bezitten kans lopen gediscrimineerd te worden. De volgende criteria worden geïdentificeerd: gender, handicap, etnische en culturele afkomst, seksuele oriëntatie, genderidentiteit en -expressie en tot slot sociale herkomst en situatie.

Tijdens het overleg dat aan de opstelling van dit plan voorafging, werd het gebruik van de gelijkekansentest genoemd als een element om te garanderen dat het gewestelijk beleid op systematische wijze rekening houdt met het genderspect. De digitalisering van de test moet het mogelijk maken het gebruik ervan uit te breiden, dankzij een betere gebruikerservaring, en monitoring mogelijk te maken, met name om de ontwikkeling van dit gebruik op te volgen.

Bovendien blijkt uit de enquête die is gehouden onder de leden van de Gewestelijke Commissie voor Gelijke Kansen en uit de feedback van het dagelijks bestuur door equal.brussels dat het toepassingsgebied van de test moet worden bijgesteld om de doeltreffendheid ervan te vergroten, zodat de inspanningen van de gebruikers op de belangrijkste projecten kunnen worden geconcentreerd. In deze zin zullen wijzigingen worden aangebracht aan de wetgeving die van toepassing is op de gelijkekansentest, teneinde het doelpubliek beter te bepalen.

Deze zullen worden geïntegreerd in het proces van codificatie van de Brusselse antidiscriminatiewetgeving dat in 2021 van start ging. Overeenkomstig de gewestelijke beleidsverklaring wordt bij de codificatie beoogd om alle teksten betreffende de bestrijding van discriminatie en de bevordering van diversiteit te bundelen, teneinde deze teksten te harmoniseren en tot een gelijk beschermingsniveau te komen.

Naast de vorm moet ook de ervaring van de gebruikers worden verbeterd door betere ondersteuning te bieden aan de personen die de test invullen. Equal.brussels zal daarom een opleidings- en ondersteuningsprogramma voor de gebruikers van de gelijkekansentest uitwerken.

⁹ Ordonnantie van 4 oktober 2018 tot invoering van de gelijkekansentest

¹⁰ Hier te raadplegen: <http://test.equal.brussels/>

1 OPLEIDING, ONDERSTEUNING EN BEWUSTMAKING

ACTIE

03

ONDERSTEUNEN VAN DE GENDERCOÖRDINATOREN EN GENDERCORRESPONDENTEN BIJ DE INTEGRATIE VAN DE GENDERDIMENSIE IN DE UITVOERING VAN HUN OPDRACHTEN EN PROJECTEN

ACTIE

Het gebruik van genderexpertise vereenvoudigen door een aankoopcentrale in te voeren voor opleiding en coaching inzake gender en gendermainstreaming voor de besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Sectorale gegevens en studies over gelijke kansen centraliseren en verspreiden op basis van een matrix die toelaat de gewestelijke bevoegdheden en de domeinen van gelijke kansen te kruisen.

Een handleiding ontwikkelen en verspreiden als hulpmiddel bij de opstelling van de technische clauses van bestekken voor genderstudies.

DOELSTELLING

Informatie en opleiding aan gendercoördinatoren verzekeren en het gebruik van genderexpertise vereenvoudigen.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Gelijke kansen
- Coördinatoren: equal.brussels, innoviris (voor de handleiding voor het opstellen van overheidsopdrachten)
- Partners: Gewestelijke coördinatiegroep voor gendermainstreaming

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten, 15.000 € voor de handleiding

UITVOERINGSTERMIJN

2024-2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Behoeften bepaald
- Overheidsopdracht geplaatst
- Verspreiding van de offerte onder de aangesloten instellingen
- Aantal keer dat er gebruik wordt gemaakt van de aankoopcentrale
- Publicatie van de handleiding

TOELICHTING

Er zijn een aantal mechanismen om gendercoördinatoren en gendercorrespondenten te begeleiden bij gendermainstreaming in het overheidsbeleid: actieplannen (strategische doelstellingen) en tussentijdse verslagen en verslagen einde legislatuur, genderstatistieken, gelijkekansentest (met name toegepast op overheidsopdrachten) en genderbudgettering.

De gebruikers van de gendermainstreamingtools beschikken echter niet altijd over voldoende kennis en vaardigheden om hun opdracht correct uit te voeren of zijn op zoek naar expertise over een bepaald project, maar beschikken niet over de nodige contacten om hiertoe toegang te krijgen, aangezien deze zoektocht hun sectorale opdracht te buiten gaat.

De invoering van deze mechanismen moet dus gepaard gaan met opleiding en coaching. Ze moet ook worden versterkt door studies uit te wisselen, te verspreiden, aan te moedigen en te ontwikkelen, om de kennis over de Brusselse realiteit zoals die door vrouwen en mannen beleefd wordt te verbeteren.

De gegevens en hun analyse vormen immers een essentieel instrument om de situatie van de Brusselaars in al hun diversiteit te objectiveren en om de bestaande ongelijkheden en hun evolutie te meten. Het hele mainstreamingsbeleid betreffende gelijke kansen is gebaseerd op de kennis van deze realiteiten.

Ook de inschakeling van interne deskundigen is belangrijk, zodat gebruikers van mainstreamingstools die niet altijd over de nodige reflexen beschikken, de dimensie gelijke kansen gemakkelijker in de activiteiten van hun instelling kunnen integreren. Door een beroep te doen op de aankoopcentrales zullen de aangesloten organisaties voor hun projecten gebruik kunnen maken van een netwerk van genderdeskundigen. Hun administratieve lasten zullen eveneens afnemen, aangezien de plaatsing van de overheidsopdracht door equal.brussels wordt afgehandeld, en ze zullen schaalvoordelen kunnen genieten, aangezien hun vraag in een groter pakket wordt geïntegreerd. Elke instelling is verantwoordelijk voor de uitvoering, inclusief de betaling van haar aankopen, rechtstreeks aan de leverancier.

De plaatsing van de overheidsopdracht zal worden voorafgegaan door de identificatie van de aangesloten instellingen en de beoordeling van hun behoeften door de gewestelijke coördinatiegroep voor gendermainstreaming, en in de loop van de opdracht zal in een aansluitingsmechanisme worden voorzien.

Ten slotte worden binnen de verschillende gewestelijke bevoegdheden initiatieven genomen om statistieken met betrekking tot gelijke kansen, inclusief gender, te ontwikkelen en deze te integreren in thematische studies, of zelfs om binnen een bepaalde bevoegdheid studies te ontwikkelen over de situatie van de doelgroepen op het gebied van gelijke kansen.

Deze studies worden niet systematisch verspreid buiten de eerste kring van belangstellenden, hoewel zij er baat bij zouden hebben bekendheid te krijgen bij overheidsinstellingen die in een verwant gebied

werkzaam zijn, evenals bij het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van de academische wereld. Hun verspreiding kan gegarandeerd worden door ze te centraliseren op een voor iedereen toegankelijk medium. Deze actie zal gericht zijn op alle doelgroepen van equal.brussels en zichtbaarheid geven aan intersectionele studies.

Om samenwerkingsverbanden met deskundigen uit het maatschappelijk middenveld en de academische wereld tot stand te brengen, moet het kader duidelijk worden omschreven en moet een methode worden bepaald voor het verzamelen van gegevens en het uitvoeren van kwalitatief hoogstaande analyses.

1 OPLEIDING, ONDERSTEUNING EN BEWUSTMAKING

ACTIE

04

SENSIBILISEREN EN ONDERSTEUNEN VAN DE GEMEENTEDIENSTEN BIJ DE UITVOERING VAN GENDERMAINSTREAMING EN GENDERBUDGETING

ACTIE

Bewustmaking inzake genderbudgettering voor diverse gemeentelijke diensten en bijstand bij genderbudgettering en de uitvoering van genderstatistieken.

Publicatie van een specifieke methodologische gids voor de Brusselse gemeenten

Hulp bij het opzetten van proefprojecten voor gendermainstreaming in sportdiensten (infrastructuur, soorten sportaanbod, communicatie, ...).

DOELSTELLING

Voortzetting van de opleiding en bewustmaking van verschillende gemeentelijke diensten om de praktijk van gendermainstreaming en genderbudgettering bij lokale overheden uit te breiden (bijvoorbeeld op het vlak van sport, huisvesting, jeugd, ...).

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Gelijke kansen
- Coördinatie: Brussel Plaatselijke Besturen, directie Gesubsidieerde Initiatieven, cel Gelijke Kansen
- Partners: deelnemende gemeentes, verenigingssector met expertise inzake

BUDGETRAMING

24.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

Van 2022 tot 2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal georganiseerde opleidingen
- Aantal gemeenten en gemeentediensten die opleiding en ondersteuning op het gebied van genderbudgettering hebben gekregen
- Aantal sportdiensten dat deelneemt aan proefprojecten inzake gendermainstreaming
- Handleiding genderbudgettering ontwikkeld en verspreid

TOELICHTING

Brussel Plaatselijke Besturen biedt al enkele jaren ondersteuning aan gemeentediensten om gendermainstreaming op gang te brengen en uit te voeren.

In 2021 lag de nadruk op de sportdiensten. Er werd immers vastgesteld dat meisjes het moeilijk hebben om hun plaats te vinden in openbare sportplekken, die grotendeels door jongens worden gebruikt, en ook in sportclubs zijn zij in de minderheid.

Door na te denken over de herinrichting van deze sportruimtes vanuit een genderperspectief kunnen meisjes (terug-)komen (evaluatie van de kleedkamers, de toiletten, de zones rond het terrein, de weg naar het terrein, de verlichting, de toegang, de zichtbaarheid van het terrein en de mogelijkheid van "sociale controle" door voorbijgangers, enz.) Deze focus zal worden voortgezet en uitgebreid naar een andere gemeentelijke bevoegdheid in het kader van proefprojecten.

Sinds 2021 biedt Brussel Plaatselijke Besturen eveneens ondersteuning aan de gemeentelijke proefdiensten om gendermainstreaming op gang te brengen en uit te voeren.

Deze gepersonaliseerde begeleiding, die ook hulp bij genderbudgettering en het verzamelen van genderstatistieken omvat, zal worden voortgezet en met zes nieuwe gemeenten worden uitgebreid. Op basis van de dankzij deze begeleiding opgedane ervaring, zal een specifiek voor de Brusselse gemeenten bestemde methodologische gids worden gepubliceerd en onder de gemeenten verspreid.

2 Wonen in de Brusselse hoofdstad

Architectuur is politiek en bepaalt de woonwijzen. De verschillen tussen vrouwen en mannen in de mogelijkheden en wijzen van huisvesting zijn van verschillende aard, maar vinden alle hun oorsprong in het gendergebaseerde onderscheid tussen rollen binnen onze leefruimten en de gevolgen daarvan.

De moeilijkheid om geschikte betaalbare huisvesting te vinden wordt vaak nog vergroot door de achterdocht van potentiële verhuurders wanneer men een alleenstaand gezinshoofd met een laag inkomen of een alleenstaande senior is.

Op een krappe huurmarkt, waar de kloof tussen het aantal huishoudens en het aantal woningen slechts 5 % bedraagt¹¹, hebben verhuurders immers alle gelegenheid om huurders te kiezen wier situatie hen het gunstigst lijkt om hun contractuele verplichtingen na te kunnen komen. Vrouwen, die gemiddeld een lager inkomen hebben, hebben daardoor minder toegang tot kwaliteitswoningen, hetzij op de huurmarkt, hetzij voor aankoop. Uit verschillende studies blijkt immers dat vrouwen minder financiële middelen hebben

Uit verschillende studies blijkt inderdaad dat vrouwen over minder financiële middelen beschikken.

De cijfers van het Instituut voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen illustreren deze moeilijkheden. Op nationaal niveau zijn de meldingen van discriminatie op het gebied van "woning, onderdak en huisvesting" tussen 2019 en 2020 namelijk bijna verdubbeld en vertegenwoordigen zij bijna een kwart van de meldingen die betrekking hebben op goederen en diensten.¹²

Een sensibiliseringscampagne "tehuurmaar.brussels", die in het voorjaar van 2021 door Brussel Huisvesting werd gelanceerd, had precies tot doel kandidaat-huurders te informeren over hun rechten indien ze het slachtoffer zouden worden discriminatie.

Ook de toestand van woningen is een genderkwestie, van de behoefte aan kleine reparaties tot klimaatbestendige voorzieningen en de financiering ervan. Er is sprake van een klimaatparadox: vrouwen maken zich meer zorgen over het klimaat dan mannen, maar beschikken vaak niet over de financiële middelen om hun huis energiezuinig te maken. Dit leidt tot hoge rekeningen en nog grotere financiële kwetsbaarheid.

Daarbij komt vaak nog het sociaal geconstrueerd gevoel van onbekwaamheid dat veel vrouwen kunnen hebben wanneer zij met bepaalde taken worden geconfronteerd en de moeilijkheid om als alleenstaande ouder een project aan te vatten dat tijd en

¹¹ OGWB, Welzijnsbarometer 2020, p. 102, beschikbaar op: https://www.ccc-ggc.brussels/sites/default/files/documents/graphics/rapport-pauvrete/barometre-welzijnsbarometer/welzijnsbarometer_2020_0.pdf.

¹² IGVM, Jaarverslag 2020, p. 34.

energie vergt terwijl hij, of vaak zij, de mentale en dagelijkse last van het huishouden en de zorg voor de kinderen al alleen moet dragen.

Anderzijds zijn onze leefruimten, of het nu gaat binnen de woning of in de stad, voornamelijk ontworpen door mannen, om aan hun behoeften te voldoen. Het huis wordt beschouwd als een plaats van ontspanning en niet van werk, en de ontspanningsruimten bevinden zich in de aangenaamste vertrekken, ten nadele van de huishoudelijke werkruimten. Vandaag de dag vervullen vrouwen nog steeds voornamelijk de rollen die verband houden met reproductieve taken (huishoudelijke activiteiten, zorg voor de kinderen). Zij gebruiken sommige vertrekken van de woning dan ook meer dan mannen, om er deze activiteiten in uit te oefenen.

Bij de ruimtelijke verdeling van huizen of wooncomplexen worden de hiërarchische en rigide structuren van het heteronormatieve kerngezin nog steeds herhaald, met name door de binaire opdeling van vrouwen binnen en mannen buiten, privé en openbaar, terwijl we in een maatschappij in volle veranderingen leven (uiteenvallen van het gezin, explosie van eenoudergezinnen, andere sociale en liefdesconstellaties).

Deze vaststellingen worden nog onvoldoende gevolgd door oplossingen: wanneer we kijken naar de privéruimte, de woning en de indeling van onze woonruimten, zien we dat de verdeling van de kamers in onze woningen niet of nauwelijks verandert.

Ten slotte is er nog steeds echtelijk en intrafamiliaal geweld, wat nog verergerde door de pandemie en waardoor veel vrouwen gedwongen worden hun toevlucht buitenshuis te zoeken. Er moeten passende en doeltreffende oplossingen worden geboden aan de betrokken personen, in het bijzonder aan de meest kwetsbaren, die afhankelijk zijn van sociale woningen.

2 WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

DE BRUSSELSE WOONSECTOR KENNEN EN ANALYSEREN

ACTIE

05

EEN GENDERGEBASEERDE DATABANK AANMAKEN BINNEN HET OBSERVATORIUM BRUSSEL HUISVESTING EN DE MONITORING ERVAN GARANDEREN

ACTIE

Een gendergebaseerde databank aanmaken binnen het observatorium Brussel Huisvesting en de monitoring ervan garanderen.

DOELSTELLINGEN

- Om gelijke huisvesting te bevorderen is het nodig te beschikken over gendergerelateerde gegevens en statistieken met betrekking tot huisvesting om een diagnostiek van de genderongelijkheden in de woonsector te kunnen opstellen.
- De analyse van deze gegevens zal het daarnaast ook mogelijk maken de instrumenten die door de overheidsactoren op het gebied van huisvesting aan het publiek worden aangeboden, te verfijnen en kwetsbare publieken beter te bereiken door de motieven van degenen die nog onder de radar blijven, te identificeren en te begrijpen.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Brussel Huisvesting (Observatorium Brussel Huisvesting)
- Partner: BISA

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Doorlopend

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Lijst opgesteld
- Opvolging van gendergerelateerde gegevens door het Observatorium Brussel Huisvesting

TOELICHTING

Het huisvestingsbeleid is een gewestelijke bevoegdheid en valt als dusdanig ook onder de verplichting om genderstatistieken op te stellen, en alleenstaand ouderschap, een sterk gendergerelateerd fenomeen, past als relevant gegeven en analysecriterium binnen een gendergebonden aanpak van het huisvestingsbeleid.

Er moet eveneens rekening gehouden worden met het criterium van de bestaansonzekerheid, aangezien vrouwen meer risico lopen om in armoede te belanden en bijgevolg over het algemeen achtergesteld worden zijn op het gebied van huisvesting, zeker wanneer zij zich in een situatie van sociale kwetsbaarheid bevinden (alleenstaande vrouwen, oudere vrouwen en alleenstaande moeders).

Statistische gegevens en meer in het algemeen studies met betrekking tot gender en huisvesting moeten worden gebruikt om een overheidsbeleid inzake huisvesting uit te stippelen dat genderongelijkheid bij de toegang tot huisvesting doeltreffend kan aanpakken.

Het betreft het volgende:

- Een lijst opstellen van de bestaande gegevens die reeds criteria met betrekking tot gender en alleenstaand ouderschap bevatten en van de nuttige ontbrekende gegevens die door het Observatorium Brussel Huisvesting moeten worden ingezameld
- De criteria met betrekking tot gender en alleenstaand ouderschap integreren in alle nieuwe gegevensinzamelingen en analyses uitgevoerd door het Observatorium Brussel Huisvesting
- Alle begunstigden van subsidies verzoeken om genderstatistieken op te stellen
- De verzamelde gegevens analyseren
- De verzamelde gegevens en de analyse ervan verspreiden
- De acties van de betrokken diensten aanpassen op basis van de gemaakte analyses

2 WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

DE BRUSSELSE WOONSECTOR KENNEN EN ANALYSEREN

ACTIE

06

STUDIES MET BETREKKING TOT GENDER IN DE WOONSECTOR FINANCIEREN EN PUBLICEREN

ACTIE

De resultaten publiceren van de studie gender en huisvesting die Brussel Huisvesting in 2022 besteld heeft en in de eerste plaats betrekking heeft op kwantitatieve genderindicatoren met betrekking tot huisvesting in Brussel

Een nieuwe studie of een nieuw proefschrift, naargelang de behoeften die zijn gebleken uit de kwantitatieve studie en de monitoring van het Observatorium Brussel Huisvesting financieren en publiceren

DOELSTELLINGEN

Een beter inzicht krijgen in de gendergerelateerde ongelijkheden op het gebied van huisvesting en de acties van de betrokken diensten aanpassen op basis van de conclusies van de studies.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Brussel Huisvesting (Observatorium Brussel Huisvesting)
- Partners: BISA, equal.brussels

BUDGETRAMING

96.065,53 €

UITVOERINGSTERMIJN

Publicatie van de eerste studie in 2022, financiering van de tweede studie in 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Eerste studie gepubliceerd
- Tweede studie gefinancierd en gepubliceerd

TOELICHTING

De eerste door Brussel Huisvesting in 2022 opgestarte studie had als doel de genderongelijkheden die zich op het vlak van huisvesting voordoen te kwantificeren: ongelijkheden tussen mannen en vrouwen bij het huren en kopen van woningen, kwaliteit van de woning naargelang het geslacht, alleenstaand ouderschap en huisvesting, eigen ruimte, ongelijkheden tussen man en vrouw in het licht van de lockdown, enz. De resultaten zullen halverwege 2023 bekend zijn.

Naast dit kwantitatieve aspect zou een kwalitatieve studie een nuttige aanvulling zijn op het systeem om de realiteit van de huisvesting in Brussel vanuit een genderperspectief te begrijpen: deze zou de overdraagbaarheid van praktische instrumenten die in andere Europese steden (Wenen, Barcelona, enz.) zijn ontwikkeld, moeten nagaan en de empirische ervaringen die in de Brusselse regio worden opgedaan en de mate waarin deze nieuwe aanvullende instrumenten bieden (CALICO, enz.), evalueren.

2 WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

DE BRUSSELSE WOONSECTOR KENNEN EN ANALYSEREN

ACTIE

07

DE ACTIVITEITEN VAN HET WONINGFONDS MONITOREN VANUIT EEN GENDERPERSPECTIEF

ACTIE

De jaarlijkse genderstatistieken verzamelen en analyseren op basis van de volgende variabelen: "soort huishouden", "aantal kinderen in het huishouden", "bedrag van het inkomen", "soort inkomen", "leeftijd"

Een genderdimensie integreren in het jaarlijkse activiteitenverslag van het Fonds

DOELSTELLING

De acties van het Woningfonds aanpassen op basis van de uitgevoerde genderanalyses.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Woningfonds

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Jaarlijkse uitvoering vanaf 2022.

OPVOLGINGSINDICATOREN

Integratie van de genderstatistieken en de analyse ervan in het jaarlijks activiteitenverslag van het Fonds.

TOELICHTING

De verschillende activiteiten van het Woningfonds kaderen in de opdracht om huishoudens met lage, bescheiden en middelgrote inkomens in staat te stellen hun basisrecht op behoorlijke huisvesting uit te oefenen, door de toegang tot woningbezit of -huur te vergemakkelijken: het toekennen van hypothecaire leningen en leningen voor de financiering van werken om de energieprestaties te

verbeteren, het bouwen en verkopen of verhuren van woningen, en het helpen stellen van een huurwaarborg.

Momenteel produceert en analyseert het Woningfonds verschillende statistieken om verslag uit te brengen over zijn activiteiten.

Zo bestaat het merendeel van de huurders van de woningen van het Fonds¹³ uit huishoudens met kinderen (71 %). Eenoudergezinnen met een vrouw als gezinshoofd maken 41 % van deze huishoudens uit.

In 2020 werden 83 woningen toegewezen: 46 % van de woningen werd toegewezen aan koppels, 30 % aan vrouwen met een gezinslast, 8 % aan mannen met gezinslast, 3 % aan alleenstaande vrouwen en 13 % aan alleenstaande mannen.

Sommige van deze gegevens zijn echter onvolledig, maken geen genderspecifieke lezing van de activiteiten mogelijk en laten evenmin toe zich een duidelijk beeld te vormen van de situatie van personen die geholpen zijn of wier aanvraag geweigerd werd.

Deze gegevens zullen toegankelijk worden gemaakt door de invoering van een jaarlijkse monitoring per activiteitssector, met betrekking tot huishoudens in het wachtregister (toewijzing van huurwoningen), huishoudens die hulp van het Fonds ontvangen, huishoudens met betalingsmoeilijkheden en huishoudens die de gevraagde hulp niet hebben gekregen (hypotheek krediet en huurwaarborg). Deze monitoring zal ook betrekking hebben op huurders die gebruik maken van de sociale begeleidingsdienst en omvat de volgende gendergerelateerde variabelen: "soort huishouden", "aantal kinderen in het huishouden", "bedrag van het inkomen", "soort inkomen", "leeftijd".

¹³ Cijfers per 31 december 2020.

2 WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE BEGELEIDING VAN DE PERSONEN DIE STEUN ONTVANGEN VAN OPENBARE HUIVESTINGSACTOREN

ACTIE

08

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE SOCIALE STRATEGIE VAN DE DIRECTIE SOCIALE ACTIE VAN DE BRUSSELSE GEWESTELIJKE HUISVESTINGS-MAATSCHAPPIJ (BGHM) EN IN DE PLANNEN VOOR SOCIALE COHESIE

ACTIE

De directie Sociale Actie van het BGHM is momenteel haar strategische lijnen aan het actualiseren. In dit kader zal een vereniging of een academicus die gespecialiseerd is in gender en huisvestingsvraagstukken worden opgenomen in de groep van deskundigen die zal worden opgericht om te helpen bij het opstellen van een strategische nota om het samenleven in sociale wijken te verbeteren.

In het kader van de projecten voor sociale cohesie die samen met de OVM worden uitgevoerd, zal een beperkt overlegcomité (waarin de BGHM, de OVM en het voogdijkabinet maandelijks bijeenkomen) en een informatiesessie voor de Brusselse Federatie Huurdersverenigingen (BFUH) worden georganiseerd over de genderkwestie, in samenwerking met een gespecialiseerde vereniging.

DOELSTELLINGEN

- De sociale actoren binnen de sociale huisvesting bewustmaken van de genderdimensie
- Zorgen voor genderexpertise bij de directie Sociale Actie
- De genderdimensie op harmonieuze wijze integreren in de doelstellingen van de opdracht voor sociale begeleiding van huurders van de BGHM
- Actoren van PSC bewust maken van gendergerelateerde uitdagingen bij de uitvoering van hun projecten, met name van het probleem van rekening te houden met de stem en de behoeften van vrouwen in participatieprocessen
- Garanderen dat vrouwen bijdragen aan de participatieprocessen in het kader van programma's voor sociale cohesie

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
- Partners: Openbare Vastgoedmaatschappijen, Dienst voor Maatschappelijke Begeleiding van Sociale Huurders, BFUH, beheerder PSC

BUDGETRAMING

€ 1.200 voor de organisatie van de komst van de vereniging gespecialiseerd in gender

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Genderdeskundige opgenomen in het panel van deskundigen dat de directie Sociale Actie begeleidt
- Integratie van de genderdimensie in de nieuwe strategische lijn van de directie Sociale Actie
- Organisatie van de twee vergaderingen (beperkt technisch comité en BFHV)
- Aantal aanwezigen op de twee vergaderingen

TOELICHTING

De integratie van genderkwesties in de strategische en methodologische beleidslijnen van de organisaties en diensten die belast zijn met de ondersteuning van de begunstigden van de steun van de openbare huisvestingsactoren zorgt ervoor dat deze kwesties gestructureerd en duurzaam wordt aangepakt en dat rekening wordt gehouden met de behoeften van alle begunstigden en potentiële begunstigden.

De woonomgeving is een machtsruimte, doorkruist door een reeks sociale ongelijkheden die de maatschappij structureren en vooral vrouwen treffen. De materiële onzekerheid van vrouwen heeft onvermijdelijk een invloed op hun woonomstandigheden. Zij worden ook gediscrimineerd bij de toegang tot huisvesting. De reproductieve taken die thuis worden verricht, vallen bijna uitsluitend onder hun verantwoordelijkheid en het is thuis dat vrouwen het merendeel van het fysieke geweld waarmee zij in hun leven te maken krijgen, ondervinden.

Door aan vrouwen instrumenten worden aangereikt op het vlak van beheer, bestrijding van partner- en intrafamiliaal geweld en technisch beheer van de woning, kunnen zij huisvesting inzetten ter ondersteuning van hun zelfredzaamheid en zo het ontstaan van collectieve emancipatie bevorderen.

Zo draagt het feit dat zij collectieve ruimten moeten beheren bij tot de mondigheid van de bewoners door hun stem te laten horen, besluiten te nemen, enz. Collectieve woonruimten kunnen emanciperender werken dan de huiselijkheid van woningen en kunnen bijdragen tot meer solidariteit en steun tegen partnergeweld.

Kennis van deze verschillende uitdagingen is van essentieel belang voor een beleid van sociale actie en sociale cohesie binnen de OVM dat de ongelijkheden niet bestendigt maar bijdraagt tot de vermindering ervan.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE BEGELEIDING VAN DE PERSONEN DIE STEUN ONTVANGEN VAN OPENBARE HUIVESTINGSACTOREN

ACTIE

09

DE MAATSCHAPPELIJK WERKERS VAN DE OPENBARE VASTGOEDMAATSCHAPPIJEN (OVM) OPLEIDING VERSTREKKEN MET BETREKKING TOT GENDER EN INTRAFAMILIAAL GEWELD

ACTIE

Een opleiding over gender en huisvesting en intrafamiliaal geweld organiseren voor de maatschappelijk werkers en assistenten van de OVM's.

DOELSTELLINGEN

- De maatschappelijk werkers en assistenten van de OVM's bewust maken van de uitdagingen op het vlak van gender en huisvesting
- De genderdimensie systematisch integreren in de sociale begeleiding van huurders door de OVM
- Maatschappelijk werkers en assistenten informeren over de middelen en diensten die ter beschikking staan van slachtoffers van intrafamiliaal geweld en ervoor zorgen dat zij worden doorverwezen
- Maatschappelijk werkers en assistenten sensibiliseren rond het opsporen van geweld en de specifieke ervaringen van personen met een handicap.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
- Partners: Openbare Vastgoedmaatschappijen, Dienst voor Maatschappelijke Begeleiding van Sociale Huurders (DMBSH)

BUDGETRAMING

€ 6.000

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal gegeven opleidingen
- Aantal opgeleide maatschappelijk werkers

TOELICHTING

Het meeste geweld dat vrouwen in hun leven ondergaan, vindt plaats in de huiselijke sfeer.

Als eerstelijnswerkers spelen maatschappelijk werkers en assistenten een centrale rol bij het opsporen van situaties van intrafamiliaal geweld en het doorverwijzen van slachtoffers (of zelfs daders) naar de juiste hulpdiensten. Daarom besloot de BGHM deze personeelsleden een opleiding op maat te geven over dit thema en meer in het algemeen over alle gendergerelateerde ongelijkheden die spelen bij huisvestingskwesties.

Naast de sociale begeleiding voor vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld, zal de BGHM een meer specifieke reflectie moeten opstarten over de kwestie van herhuisvesting wanneer een koppel uit elkaar gaat (en in het bijzonder in geval van intrafamiliaal geweld).

In dit kader zal het nieuwe mechanisme voor het splitsen van voorkeurrechten (wachtlIJst) bij een scheiding worden gemonitord om het effect van deze nieuwe maatregel te beoordelen.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE BEGELEIDING VAN DE PERSONEN DIE STEUN ONTVANGEN VAN OPENBARE HUIVESTINGSACTOREN

ACTIE

10 INFORMATIE OVER HULPVERLENINGSDIENSTEN VOOR SLACHTOFFERS VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD VERSTREKKEN AAN DE HUURDERS VAN DE OVM'S

ACTIE

De applicatie Appinest aanpassen om er informatie in op te nemen over hulpverleningsorganisaties voor slachtoffers van partnergeweld.

Informatie over hulpverleningsdiensten voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld verspreiden door bestaande campagnes en instrumenten bekend te maken via de Openbare Vastgoedmaatschappijen.

DOELSTELLING

Huurders van OVM's die slachtoffer of getuige zijn van intrafamiliaal geweld en personen met een handicap informeren over de beschikbare ondersteuning (hulplijnen, verenigingen, enz.).

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
- Partners: OVM's, equal.brussels, hulpverleningsdiensten en -verenigingen voor slachtoffers

BUDGETRAMING

Binnen het budget voor het onderhoud van de applicatie Appinest

UITVOERINGSTERMIJN

2023: voor het bijwerken van Appinest, doorlopend voor de verspreiding van bestaande campagnes en infobrochures

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Applicatie Appinest bijgewerkt met relevante contactgegevens
- Aantal binnen de OVM verspreide brochures en posters

TOELICHTING

De applicatie Appinest werd gelanceerd op initiatief van de BGHM, met als doel het voor huurders van de OVM gemakkelijker te maken hun huisvesting te beheren.

Deze app, die persoonlijk, veilig en 24 uur per dag toegankelijk is, stelt huurders in staat om:

- Een aanvraag voor een technische interventie in te dienen
- Het verschuldigde saldo te controleren
- Hun gegevens te raadplegen en wijzigingen te melden
- Nieuwigheden van hun OVM of van de BGHM te volgen
- Zoekertjes te plaatsen en te raadplegen

Daarom lijkt deze app een ideaal medium om de huurders van de OVM gemakkelijk informatie te verstrekken over hulpverleningsdiensten voor slachtoffers van geweld.

Via equal.brussels werkt het Gewest regelmatig samen met verenigingen die communicatietools ontwikkelen om de hulpverleningsdiensten voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld beter bekend te maken. Equal.brussels organiseert zelf communicatiecampagnes over dit onderwerp. Er wordt dus regelmatig communicatiemateriaal geproduceerd, dat gemakkelijk binnen de OVM ter beschikking kan worden gesteld.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE BEGELEIDING VAN DE PERSONEN DIE STEUN ONTVANGEN VAN OPENBARE HUIVESTINGSACTOREN

ACTIE

11

INFORMATIE VERSTREKKEN AAN BEGUNSTIGDEN VAN LENINGEN VAN HET WONINGFONDS OVER DE VERSCHILLENDE DIENSTEN EN VZW'S DIE ADVIES EN BEGELEIDING KUNNEN VERSTREKKEN BIJ HET RENOVEREN VAN EEN WONING EN HET ZOEKEN VAN PREMIES

ACTIE

Het Fonds organiseert voor elk huishouden dat in de toekomst een lening zal afsluiten een ontmoeting met het technisch team van het Fonds. Tijdens deze ontmoeting wordt het huishouden op de hoogte gebracht van de verplichte renovaties die moeten worden uitgevoerd en krijgt het advies over hun project "Werken".

Bij die gelegenheid zal het technisch team hen ook informeren over de verschillende mogelijkheden om steun en premies te krijgen voor de renovatie van hun woning. Om de toegankelijkheid te vergroten, zal deze informatie mondeling en aan de hand van een portfolio aan de betrokken huishoudens worden verstrekt.

Het Fonds zal contact opnemen met de betrokken organisaties om deze heroriëntatie te contextualiseren en hen bewust te maken van de noodzaak om vrouwen welwillend en op een niet-stereotiepe manier te behandelen.

DOELSTELLINGEN

- Huishoudens die een woning aankopen informeren over de bestaande mogelijkheden om steun voor hun verbouwingen te verkrijgen en hen hierbij begeleiden.
- Zorgen voor welwillende en niet-stereotiepe communicatie ten aanzien van vrouwen aan het hoofd van eenoudergezinnen.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Woningfonds

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Doorlopend.

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Samenstelling van de portfolio
- Ontwikkeling van thematische informatiefiches door het Fonds
- Contacten gelegd met verwijzingsinstanties

TOELICHTING

Wanneer een huishouden erin slaagt een eigen woning te verwerven dankzij de toekenning van een hypotheclair krediet, betekent dit vaak een grote verbetering van zijn levensomstandigheden. Als het huishouden zijn verplichtingen nakomt, is het immers verzekerd van bestendige huisvesting.

Maar daar stopt het vaak niet. Na de aankoop begint de verbouwingsfase van het huis. Deze fase kan nog moeilijker zijn voor alleenstaande ouders, gelet op de vele verantwoordelijkheden die deze situatie met zich meebrengt.

Woningen met een prijs die toegankelijk is voor eenoudergezinnen - die vaak slechts over beperkte financiële middelen beschikken - vereisen meestal meer of minder ingrijpende werkzaamheden en vaak een groot budget voor werken.

Bovendien bestaan er verschillende genderstereotypen die het voor alleenstaande vrouwelijke kopers met een gezin die een woning kopen nog moeilijker maken. Velen van hen getuigen zelfs dat zij het moeilijk vinden om contact te hebben met het bijna uitsluitend mannelijke bouw milieu.

Dit wordt vaak nog verergerd door een sociaal geconstrueerd gevoel van onbekwaamheid dat veel vrouwen kunnen hebben wanneer zij met bepaalde uit te voeren werken worden geconfronteerd.

Naast de financiering van renovatieprojecten zorgt het Fonds al vele jaren voor begeleiding voor de opvolging van deze renovaties.

Daarnaast zijn er verschillende diensten of vzw's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die deze huishoudens willen helpen bij de uitvoering van hun renovatieproject. Zij zijn met name gegroepeerd in het Netwerk Wonen. Het Fonds zou de schakel kunnen zijn tussen deze huishoudens, die moeilijkheden ondervinden bij de uitvoering van hun renovatieproject, en de diensten of vzw's die hen het best zouden kunnen begeleiden.

2 WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE BEGELEIDING VAN DE PERSONEN DIE STEUN ONTVANGEN VAN OPENBARE HUIVESTINGSACTOREN

ACTIE

12

INFORMATIE VERSTREKKEN OVER MOGELIJKHEDEN TOT ONDERSTEUNING IN SITUATIES VAN PARTNERGEWELD IN HET KADER VAN DE SOCIALE BEGELEIDING VAN HET WONINGFONDS

ACTIE

Huurders van het Fonds via sociale begeleiding informeren en doorverwijzen naar hulpstructuren in geval van partnergeweld.

DOELSTELLING

Het mechanisme van de sociale begeleiding gebruiken om slachtoffers van intrafamiliaal geweld uitgebreide informatie te verstrekken over hulpmogelijkheden.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinator: Woningfonds

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Doorlopend

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Opvolging van de sociale begeleiding
- Verslag over de sociale begeleiding bij vermoedens van intrafamiliaal geweld

TOELICHTING

Het door het Fonds geholpen publiek is vaak economisch en sociaal kwetsbaar en wordt vaak geconfronteerd met verschillende problemen: beperkte financiële middelen, een min of meer langdurige onttrekking aan de arbeidsmarkt, die vaak leidt tot een terugtrekking binnen het gezin, moeilijkheden om de taal te begrijpen of om toegang te krijgen tot digitale technologie.

Het Fonds is zich bewust van deze situatie en organiseert daarom jaarlijks bezoeken aan de huurwoningen om zich ervan te vergewissen dat deze goed worden beheerd, om huishoudens te informeren over goede praktijken om hun energieverbruik te verminderen en om eventuele problemen vast te stellen.

Wanneer het Fonds door deze bezoeken of door andere informatiebronnen kennis krijgt van bepaalde problemen, neemt het sociaal team contact op met de huishoudens om hen te informeren over de verschillende hulpmogelijkheden of om hun sociale begeleiding aan te bieden.

In dit verband heeft het Fonds soms een vermoeden van partnergeweld in een huishouden van een huurder van het Fonds, en de sociale dienst probeert dan een dialoog met het vermoedelijke slachtoffer tot stand te brengen om hem of haar te informeren over de mogelijkheden tot ondersteuning door het Fonds maar eveneens door andere diensten.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE BEGELEIDING VAN DE PERSONEN DIE STEUN ONTVANGEN VAN OPENBARE HUIVESTINGSACTOREN

ACTIE

13

DE GENDERDIMENSIE OPNEMEN IN DE ACTIVITEITEN VAN HOMEGRADE

ACTIE

Gendergebonden statistieken analyseren over de activiteiten van Homegrade op basis van de volgende variabelen: statuut van het gebruik van de woning (eigenaar-bewoner, eigenaar-verhuurder, huurder, samenwonende huurder), soort woning, gemeente van de woning waarop de aanvraag betrekking heeft, en gender opnemen in de opvolgings- en tevredenheidsindicatoren.

Rekening houden met de genderdimensie in de communicatiestrategie en -tools van Homegrade: de bestaande tools vanuit een genderoogpunt beoordelen, specifieke tools bestemd voor doelgroepen ontwikkelen, evenementen die de gelijkheid tussen vrouwen en mannen bevorderen organiseren en eraan deelnemen.

De door Homegrade geleverde diensten aanpassen aan de behoeften van groepen die uit de boot dreigen te vallen naar aanleiding van de energiewende.

DOELSTELLINGEN

- Kennis vergaren over welke groepen al dan niet een beroep doen op de diensten van Homegrade en over hun tevredenheid, en de acties van Homegrade aanpassen op basis van de genderanalyses
- Een toegankelijke en inclusieve communicatie ontwikkelen
- De gelijkheid tussen vrouwen en mannen bevorderen via de activiteiten van Homegrade
- De toegankelijkheid van de diensten van Homegrade verzekeren

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting/leefmilieu
- Coördinatie: Homegrade

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Geleidelijke uitvoering vanaf 2022

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Percentage gendergebonden gegevens verzameld over de contacten, de begeleidingstrajecten en de bezoeken alsook over de tevredenheids- en opvolgingsindicatoren;
- Aantal aangepaste mededelingen;
- Aantal ontwikkelde specifieke tools;
- Aantal georganiseerde evenementen;
- Aantal deelnames aan evenementen;
- Revisie en aanpassing van de diensten

TOELICHTING

Homegrade is het centrum voor begeleiding en advies over en de duurzame verbetering van huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het richt zich tot natuurlijke personen die een woning betrekken of ter beschikking stellen in het Gewest. Vanuit een oogpunt van duurzame ontwikkeling streeft het naar een gedragsverandering en een andere kijk op verschillende domeinen die betrekking hebben op huisvesting, zoals akoestiek, duurzaam bouwen, kringlooeconomie, erfgoed, renovatie en stedenbouw.

Homegrade wordt geacht actief bij te dragen aan de gewestelijke strategie 2030-2050, in het kader van de Renolution-operatie, met name via de oprichting van een OSS (*one-stop shop*) met het oog op de actieve begeleiding van de Brusselaars bij het bereiken van de vastgelegde doelstellingen inzake energieprestaties van hun woning.

Tot nu toe richt Homegrade zich zonder onderscheid tot elke soort publiek. Maar in de toekomst zal het, gelet op de omvang van de taak, noodzakelijk zijn om doelgroepen en types huisvesting af te bakenen, en zich daarbij met name toe te spitsen op doelgroepen die dreigen uit de boot te vallen naar aanleiding van de energiewende. Vaak zijn dat de meest kwetsbare groepen.

Nu is het zo dat vrouwen vaker met armoede te maken krijgen, voornamelijk alleenstaande vrouwen met kinderen. Ze wonen vaak in woningen die minder comfortabel, kleiner en van een lagere kwaliteit zijn, en die verhoudingsgewijs dan ook nog eens duurder zijn dan het gemiddelde. Zoals de Barometer van de energiearmoede (2021) stelt: "Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in energiearmoede: 16,4% van de vrouwen in België leeft in energiearmoede, tegenover 13,7% van de mannen".¹⁴

Gebaseerd op de volkstelling van 2001 noteert N. Bernard dat "eenoudergezinnen om allerlei redenen - onder meer financiële - weinig ondernemingszin aan de dag leggen op het vlak van de renovatie van hun goed" (vrije vertaling).¹⁵

Over het algemeen moeten we ons de vraag stellen hoe we ervoor kunnen zorgen dat de meest kwetsbaren niet uit de boot vallen bij de energiewende.

¹⁴ Koning Boudewijnsinstichting (2021), Barometer van de energie- en waterarmoede Analyse van de resultaten 2019, zevende editie, p. 34.

¹⁵ N. BERNARD (2007), «Femmes, précarité et mal-logement : un lien fatal à dénouer », Courrier hebdomadaire du CRISP, nr. 1970, p. 14

2 WONEN IN DE BRUSSELSE HOOFDSTAD

EEN AANBOD VAN EGALITAIRE OPENBARE EN SOCIALE HUISVESTING ONTWIKKELEN

Zoals hierboven reeds gezegd, is de woonomgeving een machtsruimte, doorkruist door een reeks sociale ongelijkheden die de maatschappij structureren en vooral vrouwen treffen.

Rekening houden met gender in de huisvesting betekent dus vooral rekening houden met het feit dat er binnen onze leefruimten een geslachtsgerelateerd onderscheid bestaat tussen rollen en dat deze een ongelijke behandeling van de ruimte impliceren.

De inrichting van de woning kan op een heel andere manier worden uitgedacht en de huiselijke ruimten kunnen worden omgevormd om rekening te houden met reproductief werk en dit zichtbaar te maken.

Dit kan concreet gebeuren door de integratie van collectieve vertrekken, die het midden houden tussen "volledig openbaar" en "volledig privé", en de ontwikkeling van een gemeenschapsleven mogelijk maken: gemeenschappelijke keuken, gemeenschappelijke eetzaal, speel- en vergaderruimte, terras/moestuin of serre op de daken, wasruimte, extra vertrek zonder vastomlijnde programmering, waarvan het gebruik in de loop van de tijd kan evolueren. De ontvangst- en verdeelruimtes, van de inkomhal tot de overloop op de verdieping, die vaak krap zijn, kunnen ook worden ingericht als plaatsen om te zitten en elkaar te ontmoeten.

De oprichting van gemeenschapsplaatsen heeft een gunstig effect op vrouwen omdat zij hierdoor in staat worden gesteld zorgtaken te bundelen, uit de huiselijke beslotenheid te treden en een ondersteunende gemeenschap te vormen. Uitbreiding van de gemeenschappelijke ruimten betekent ook dat de privésfeer moet worden verlaten om de meest kwetsbaren te beschermen, aangezien het grootste deel van het geweld waarvan vrouwen het slachtoffer zijn, in de huiselijke sfeer plaatsvindt. Zien en gezien worden draagt inderdaad bij tot veiligheid.

Anderzijds kan huisvesting, als aan vrouwen instrumenten worden aangereikt op het gebied van collectief bestuur en technisch beheer van de woning, hun empowerment ondersteunen en het ontstaan van collectieve emancipatie bevorderen.

Zo draagt het feit dat zij collectieve ruimten moeten beheren bij tot de mondigheid van de bewoners door hun stem te laten horen, besluiten te nemen, enz. Collectieve vergaderruimten kunnen emanciperender werken dan de huiselijkheid van woningen en kunnen bijdragen tot meer solidariteit en ondersteuning.

Daarnaast kan het lezen van de bouwplannen of het onderhoud van het huis door middel van kleine reparaties ook de empowerment van vrouwen op het gebied van huisvesting ondersteunen.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

EEN AANBOD VAN EGALITAIRE OPENBARE EN SOCIALE HUISVESTING ONTWIKKELEN

ACTIE

14 INSTRUMENTEN ONTWIKKELEN OM REKENING TE HOUDEN MET HET GENDERASPECT OP HET VLAK VAN ARCHITECTUUR EN OPENBARE HUISVESTING

ACTIE

Oprichting van een interinstitutionele werkgroep inzake gelijke huisvesting. Deze groep zal als opdracht hebben na te denken over feministische huisvesting en deze te concretiseren, door standaardclausules op te stellen die het mogelijk maken om in openbare vastgoedprojecten rekening te houden met de behoeften van vrouwen.

DOELSTELLINGEN

- De criteria die een gelijke huisvesting garanderen, integreren in bestekken van overheidsopdrachten rond huisvesting en in het kader van openbaar-private partnerschapsprojecten en zorgen voor:
 - De juiste verdeling van kamers, rekening houdend met de behoeften van vrouwen
 - Het delen van huishoudelijke en zorgtaken
 - De integratie in het gebouw (of het wooncomplex) van echte collectieve ruimten, die de ontwikkeling van een gemeenschapsleven mogelijk maken
 - De inrichting van tussenruimten als ontmoetingsplaatsen (binnenplaatsen, benedenverdieping)
 - Preventie van geweld tegen vrouwen
- Evalueren van de invoering van gendercriteria (haalbaarheid, uitvoering, budget, analyse van de resultaten).

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
- Partners: Woningfonds, Community Land Trust Brussel (CLTB), maatschappelijk middenveld

BUDGETRAMING

€ 100.000 voor de opdracht met betrekking tot de begeleiding van de proefprojecten van de BGHM

UITVOERINGSTERMIJNEN

2022:

- Oprichting van de werkgroep en de verspreiding van de resultaten ervan
- Plaatsing van de overheidsopdracht met betrekking tot de begeleiding van de proefprojecten

Tot 2024: voor de uitvoering van de begeleiding van de proefprojecten.

OPVOLGINGSINDICATOREN

- het aantal vergaderingen van de werkgroep
- Standaardclausules voor de bestekken opgesteld, vertaald en verspreid onder de verschillende partneractoren
- Opdracht met betrekking tot de begeleiding van het proefproject gegund
- Start van het proefproject in 2022
- Raming van de kosten van de gender mainstreaming

TOELICHTING

Het doel van gelijke huisvesting is de grenzen tussen man/vrouw, productief/reproductief, openbaar en privé te doen vervagen. Dit betekent dat bij het ontwerpen van woningen de huiselijke ruimten moeten worden omgevormd om rekening te houden met reproductief werk en dit zichtbaar te maken.

De interinstitutionele werkgroep inzake gelijke huisvesting zal bestaan uit het kabinet van de staatssecretaris voor huisvesting, de huisvestingsmaatschappij van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Woningfonds, de Community Land Trust Brussels en het maatschappelijk middenveld.

Deze werkgroep zal namelijk standaardclausules opstellen voor bestekken met betrekking tot openbare huisvesting die zullen onder de gewestelijke openbare huisvestingsactoren verspreid worden.

de BGHM zal een overheidsopdracht consultancy plaatsen voor de begeleiding van twee proefprojecten voor gendermainstreaming door een vzw gespecialiseerd in gender- en architectuurkwesties: een project voor de bouw van sociale woningen en een project voor de renovatie van sociale woningen.

Deze proefprojecten moeten het mogelijk maken de aanbevelingen van de werkgroep gelijke huisvesting met de hulp van specialisten in de praktijk om te zetten. Deze proefprojecten moeten het ook mogelijk maken de kosten van de concrete toepassing van de standaardclausules met betrekking tot gender te beoordelen en te zorgen voor de evaluatie en eventuele correctie ervan.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

EEN AANBOD VAN EGALITAIRE OPENBARE EN SOCIALE HUISVESTING ONTWIKKELEN

ACTIE

15

DE CLAUSULES VAN HET BESTEK VOOR GELIJKE HUISVESTING INTEGREREN IN DE BESTEKKEN VAN HET WONINGFONDS

ACTIE

De clausules van het modelbestek van het Fonds vanuit een genderperspectief analyseren

De genderdimensie toevoegen aan de selectie- en evaluatiecriteria van de door de studiebureaus voorgestelde projecten:

- Voorwoord bij het bestek waarin de genderdimensie en de nagestreefde doelstellingen van gendermainstreaming worden gecontextualiseerd en toegelicht
- De genderdimensie vermelden in het bestek
- Bijlage bij het bestek met bronnen en referenties ter illustratie

Kandidaat-studiebureaus bewustmaken en hen verzoeken de gendercriteria te concretiseren in hun projecten

De toepassing van de gendercriteria (haalbaarheid, uitvoering, analyse van de resultaten met de bewoners stroomopwaarts en stroomafwaarts) opvolgen

DOELSTELLING

De door het Fonds beschikbaar gestelde woningen voor verkoop en verhuur gelijk maken

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Woningfonds

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Deelname van het Fonds aan de werkgroep gelijke huisvesting
- Wijziging van het modelbestek van het Fonds
- Evaluatie van de toepassing van de modelcriteria

TOELICHTING

De deelname van het Fonds aan de werkgroep voor feministische huisvesting, waarin het zijn expertise zal kunnen inbrengen, zal het de gelegenheid bieden om de verschillende aspecten van de genderproblematiek te leren kennen, wat zijn eigen projecten ten goede zal komen zodat het een innoverende speler op dit vlak kan worden.

2 WONEN IN DE BRUSSELE HOOFDSTAD

ZORGEN VOOR HERHUISVESTINGSOPLOSSINGEN VOOR DE MEEST KWETSBARE GROEPEN

ACTIE

16

EEN GEHEIME PROCEDURE INSTELLEN VOOR PRIORITAIRE OVERPLAATSING VAN VROUWEN DIE HET SLACHTOFFER ZIJN VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD

ACTIE

Woningen van het Fonds verhuren aan vrouwen met of zonder kinderen die het slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld, na een overplaatsing aangevraagd in een context van geweld

DOELSTELLING

Tegemoetkomen aan de behoeften van huurders van het Fonds die te maken hebben met intrafamiliaal geweld, de woning willen verlaten en een geschikte woonplaats willen vinden, waarbij zij hun nieuwe adres geheim moeten houden voor hun gewelddadige (ex-)echtgenoot.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Huisvesting
- Coördinatie: Woningfonds

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

2022, doorlopend.

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Evaluatie van de maatregel halverwege 2023
- Overzicht van deze overplaatsingen in het jaarlijkse activiteitenverslag

TOELICHTING

Het Woningfonds, dat zich bewust is van het belang en de omvang van de geweldproblematiek, heeft reeds verschillende maatregelen genomen. Het Fonds, dat, in tegenstelling tot openbare vastgoedmaatschappijen niet aan deze verplichting op grond van artikel 36 van de Huisvestingscode is onderworpen, heeft immers besloten deze regel toe te passen.

Zo zijn er sinds 2018 12 woningen verhuurd aan vrouwen met of zonder kinderen die geconfronteerd waren met intrafamiliaal geweld, op basis van overeenkomsten die werden gesloten met erkende opvangstructuren voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld.

In 2022 zullen drie woningen in aanmerking komen voor prioritaire toewijzing.

Het Fonds werkt samen met het Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales (CPVCF), dat vrouwen die in de twee door de vzw beheerde opvangtehuizen zijn ondergebracht naar het Fonds doorverwijst.

Het Fonds heeft in 2018 ook met deze vzw samengewerkt in het kader van een gedelegeerde opdracht. Deze opdracht bestond uit het aankopen en renoveren van gebouwen om er een opvangtehuis van te maken voor vrouwen die het slachtoffer waren van intrafamiliaal geweld. Deze gebouwen werden via erfpacht aan de vzw overgedragen.

Naast deze acties zou het Fonds graag steun kunnen bieden aan zijn huurders die het slachtoffer zijn van partnergeweld.

Wanneer een huurster van het Fonds, die het slachtoffer is van intrafamiliaal geweld, besluit haar partner te verlaten en het Fonds daarvan op de hoogte brengt, is het enerzijds van belang haar alternatieve huisvesting aan te kunnen bieden en haar anderzijds te kunnen garanderen dat haar verzoek tot overplaatsing en desgevallend haar nieuw adres geheim zullen blijven. Meer in het algemeen zal in de toekomst moeten worden nagedacht over de herziening van de prioritaire toewijzing van een woning van het Fonds in geval van een scheiding, indien het koppel al een woning heeft of op de wachtlijst staat.

Deze wil van het Fonds zou op een groot struikelblok kunnen stuiten, aangezien het voor slachtoffers van geweld moeilijk is om open te zijn tegenover instellingen. Deze maatregel zal dus gepaard moeten gaan met een actie die momenteel reeds wordt opgevolgd en die bestaat in sociale ondersteuning van de huurders door de sociale dienst van het Fonds via het invoeren van sociale begeleiding.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

De openbare ruimte is de plaats waar het leven van het Gewest zich afspeelt en deze ruimte is overwegend mannelijk. De polariteit man-vrouw gaat gepaard met een dichotomie tussen buiten en binnen, waarbij vrouwen historisch gezien huishoudelijke taken kregen toegewezen en mannen de openbare ruimte bezetten. Bovendien gedragen mannen en vrouwen zich in deze ruimte verschillend en passen zij zich, vaak onbewust, aan gendergerelateerde normen aan.

Stedenbouw, ruimtelijke ordening, de inrichting van plaatsen en van de mobiliteitsinfrastructuur weerspiegelen deze gendergerelateerde normen en kunnen de verschillen nog vergroten. Maar de openbare ruimte en de inrichting ervan kunnen ook een hefboom zijn om ongelijkheden te bestrijden en een meer inclusief stadsmilieu te creëren.

Mannen uiten en ervaren minder onveiligheid in de openbare ruimte dan vrouwen. Geweldplegingen en risico's die mannen meemaken en ervaren (diefstal, fysiek geweld) verschillen van de geweldplegingen en risico's die vrouwen meemaken en ervaren (gendergerelateerd en seksueel geweld).

Vrouwen ontwikkelen vaak vermijdingsstrategieën: ze vermijden bepaalde plaatsen in de stad en kiezen hun vervoermiddel zorgvuldig, ze gaan niet naar buiten als het donker is, ze mengen zich niet onder de menigte, ze verplaatsen zich niet alleen, ze kiezen hun kleding dienovereenkomstig, ze verkiezen platte schoenen om sneller te kunnen vluchten in geval van nood, ... ¹⁶Deze strategieën beperken hun bewegingsvrijheid en hebben een negatieve invloed op hun deelname aan het culturele, sociale en economische leven ...

Bovendien maken mannen en vrouwen op een andere manier gebruik van de openbare ruimte. Vrouwen doorkruisen de openbare ruimte eerder dan ze in te nemen, en de mobiliteitspatronen verschillen ook sterk per sekse. Naast de verschillende vervoermiddelen hebben vrouwen de neiging complexere en meer gediversifieerde trajecten te volgen (woon-school-werk-boodschappen-school-thuis) en geven zij de voorkeur aan het openbaar vervoer, terwijl mannen meer directe trajecten (woon-werk-thuis) hebben en de voorkeur geven aan de eigen auto.¹⁷

Hoewel bebouwing in theorie universeel en neutraal zou moeten zijn, blijkt uit de analyse ervan dat ze niet aan de behoeften van iedereen voldoet. De inrichting en de toegankelijkheid van plaatsen sluiten sommige doelgroepen uit en moedigen anderen aan er gebruik van te maken.

¹⁶ Federale Politie, Veiligheidsmonitor 2018, Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Te raadplegen op: https://www.moniteurdeseurite.policefederale.be/assets/pdf/2018/gewest/GEWESTBRUSSEL_FR.pdf

¹⁷ EIGE, Gender in transport, 2017. Beschikbaar op: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0116810enn_pdfweb_20170124171709.pdf

Uitsluiting kan ook symbolisch zijn. De openbare ruimte zit vol verwijzingen naar de geschiedenis en de voorstellingen (gebouwen, standbeelden, plaatsnamen, enz.) weerspiegelen de mannelijke overheersing die in de betreffende perioden in alle machtsgebieden heerste. De onzichtbaarheid van belangrijke vrouwen uit de geschiedenis, en de weinige symbolen die verband houden met de verwezenlijkingen van vrouwen en personen uit gemarginaliseerde bevolkingsgroepen (personen met een donkere huidskleur, transgenderpersonen, personen met een handicap, enz.) heeft gevolgen voor het gevoel van legitimiteit van deze groepen om gebruik te maken van de openbare ruimte en, meer in het algemeen, deel te nemen aan het leven van het Gewest.

Vanuit een genderperspectief werken aan de inclusiviteit, de toegankelijkheid, de functionaliteit en de representativiteit van de openbare ruimte, heeft een positief effect op de participatie van allen.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

17

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE HERVORMING VAN DE
GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING (GSV), GOOD LIVING
EN EEN VADEMECUM VOOR EEN INCLUSIEVE OPENBARE RUIMTE
OPSTELLEN

ACTIE

De stedenbouwkundige verordening bevat bepalingen betreffende de stedenbouwkundige kenmerken van gebouwen of hun onmiddellijke omgeving (bv. bouwprofiel, volume, vormgeving, stevigheid). Ze legt ook regels vast voor de inrichting van de openbare ruimte.

De regering heeft besloten de GSV te herzien en heeft een commissie van deskundigen opgericht om haar bij deze herziening te begeleiden. De door de regering vastgelegde algemene en specifieke richtlijnen zullen met de hulp van een genderdeskundige vanuit een genderperspectief worden geanalyseerd.

Naar aanleiding van de hervorming van de GSV zal een vademecum worden opgesteld. Dit zal de toepasselijke regels en de concrete vertaling van de beginselen van inrichting van de openbare ruimte bevatten. Het zal een leidraad zijn om de besluitvorming bij het ontwerp en de aanleg van openbare ruimten te vergemakkelijken.

Een belangrijke doelstelling van het Handboek is het bevorderen van inclusieve openbare ruimten, met inbegrip van gendermainstreaming. Daartoe zal urban.brussels een beroep doen op de diensten van een genderdeskundige of een vereniging die op dit gebied is gespecialiseerd.

DOELSTELLING

Zorgen voor een gewestelijke stedenbouwkundige regelgeving die rekening houdt met de gendergerelateerde realiteit van de ervaring in en het gebruik van de openbare ruimte en iedereen ten goede komt.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Stedenbouw
- Coördinator: urban.brussels
- Partners: gewestelijke besturen en de gemeentes die deelnemen aan de werkgroepen van de GSV

BUDGETRAMING

- € 10.000 voor de betaling van deskundigen voor de herziening van de GSV
- € 15.000 voor de opstelling van het vademecum openbare ruimte

UITVOERINGSTERMIJN

2022 – 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aanduiding van een genderdeskundige
- Goedkeuring van de GSV door de regering
- Oprichting van het begeleidingscomité van het vademecum
- Publicatie van het vademecum

TOELICHTING

In theorie behoort de openbare ruimte ons allen toe. Ook gebouwen en woningen zijn in principe gebaseerd op een ontwerp dat met iedereen rekening houdt. Dat is echter theorie. In werkelijkheid kan de manier waarop iemand de stad ervaart sterk verschillen naargelang die persoon een man of vrouw is, een persoon met een handicap, dan wel een kind of een transgender jongvolwassene, enz.

Al te lang werd het ontwerpen van stedelijke ruimte beschouwd als een neutrale discipline. Deze illusie van neutraliteit heeft vaak geleid tot stadsontwikkelingen die onvoldoende rekening houden met de behoeften van bepaalde groepen of die zelfs hun symbolische of reële uitsluiting uit de stedelijke ruimte versterken. Vandaag is het de verantwoordelijkheid van overheden om een stedelijk bouw- en renovatiebeleid te ontwikkelen dat rekening houdt met ieders behoeften en dat aansluit bij een actief beleid inzake de strijd tegen ongelijkheid bij het gebruik van de openbare ruimte.

In dit verband bieden de geplande herziening van het GSV en de opstelling van een Handboek voor openbare ruimten een gelegenheid om het effect van de regelgevingen te meten door genderbewuste stedenbouw concreet te maken.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

18

EEN GIDS SECURITY BY DESIGN OPSTELLEN TER BESTRIJDING VAN SEKSUELE
EN GENDERGERELATEERDE INTIMIDATIE IN OPENBARE RUIMTEN

ACTIE

Opstelling van een gids met de beginselen van inrichting van de openbare ruimte vanuit het specifiek perspectief van de bestrijding van seksuele en gendergerelateerde intimidatie in de openbare ruimte.

DOELSTELLING

De veiligheid van vrouwen in de Brusselse openbare ruimte bevorderen en met name seksuele en gendergerelateerde intimidatie in de openbare ruimte bestrijden door de integratie van veiligheidsvoorzieningen en de toepassing van goede praktijken bij de inrichting van deze ruimte te bevorderen overeenkomstig het concept Security by Design.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister-president
- Coördinatie: Brussel Preventie & Veiligheid
- Partners: equal.brussels, de gewestelijke partners van de WG "Security by Design": urban.brussels, commissioner.brussels, Brussel Mobiliteit, Leefmilieu Brussel, de MIVB.

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Oprichting van de werkgroep;
- Aantal vergaderingen en deelnemingspercentage,
- Goedkeuring van de deliverable door de regering; verspreiding;
- Aantal projecten voor stedelijke inrichting dat verwijst naar de Gids op het ogenblik dat ze aan de bevoegde autoriteiten ter goedkeuring worden voorgelegd.

TOELICHTING

Veiligheid is een essentieel onderdeel van de stedelijke strategie. Met het oog op een algemeen inzicht in de veiligheidskwesties in de openbare ruimte heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019 voor de eerste keer een Gids voor de integratie van veiligheidsvoorzieningen in de openbare ruimte ontwikkeld.

In het kader van het concept "Security by design" dat BPV voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft ontwikkeld, zal een tweede gids worden opgesteld die tot doel heeft goede praktijken te identificeren op het vlak van inrichtingen van de openbare ruimten die de veiligheid bevorderen en het mogelijk maken de veiligheid van vrouwen te verbeteren door fenomenen van seksistische en gendergerelateerde intimidatie te voorkomen.

Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd op transversale wijze, met alle actoren die betrokken zijn bij de planning en conceptualisering van openbare ruimten. Het doel is van deze gids een methodologisch instrument te maken bij werken voor de inrichting van de openbare ruimte, om het genderaspect in een vroeg stadium te kunnen integreren.

Dit preventie-instrument zal dan ook bestemd zijn voor beleidsbepalers, opdrachtgevers, ontwerpers van openbare ruimten, stedenbouwkundigen, architecten en projectontwikkelaars. Het zal worden geïntegreerd in de instrumenten en verplichte documentatie die de ontwikkeling van stadsontwikkelingsprojecten in het Brussels Gewest begeleiden.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

19

EEN STRATEGIE VOOR GENDERMAINSTREAMING ONTWIKKELEN VOOR DE
OPDRACHTEN VAN PERSPECTIVE.BRUSSELS

ACTIE

In overeenstemming met deze wil om in al zijn opdrachten en werkprocessen rekening te houden met gender, heeft perspective.brussels besloten gender te integreren in twee instrumenten, communicatie en overheidsopdrachten.

Plaatsing van een overheidsopdracht voor begeleiding met een in genderkwesties gespecialiseerde dienstverlener voor de opstelling van een actieplan voor gendermainstreaming in de opdrachten van perspective.brussels. perspective.brussels wil met dit actieplan garanderen dat de doelstelling van gelijkheid centraal staat bij alle activiteiten van de Stad waaraan het bijdraagt, van de uitwerking van beleid voor stedelijke uitdagingen tot de uitvoering en monitoring van verschillende projecten en programma's, met inbegrip van onderzoek en verspreiding van inhoud, toewijzing van middelen en toegang tot overheidsopdrachten, vertegenwoordiging, zichtbaarheid en participatie.

DOELSTELLING

Meer rekening houden met het genderspect in de ruimtelijke ordening en de voorbeeldfunctie van perspective.brussels ontwikkelen als openbare opdrachtgever die zich inzet voor gelijkheid en gelijke kansen, en aldus werken aan de verbetering van het beroep.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: minister-president bevoegd voor Territoriale Ontwikkeling,
- Coördinator: Perspective.brussels

BUDGETRAMING

€ 200.000 voor de begeleidingsopdracht (voor 4 jaar)

UITVOERINGSTERMIJN

2022 – 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

Voor de begeleidingsopdracht:

- Aanstelling van een dienstverlener voor de begeleiding
- Aanstelling van een stuurgroep
- Publicatie van interne dragers, opleidingen, momenten en externe communicatiedragers

Voor het handvest:

- Aantal betreffende eigen mededelingen
- Aantal extern opgestelde publicaties
- Aantal personen dat de opleiding heeft gevolgd

De overheidsopdrachten:

- Aanmaken en bijwerken van de databank
- Opstellen en opnemen van genderclausules in de bestekken
- Aantal opleidingscursussen en opgeleide personen

TOELICHTING

perspective.brussels wil in het kader van zijn opdracht tot territoriale ontwikkeling en zijn stadsprojecten een visie en een strategie ontwikkelen met betrekking tot gendergerelateerde uitdagingen. Om deze reeks acties op een samenhangende en ambitieuze manier uit te kunnen voeren, moeten strategische, operationele, technische en statistische instrumenten worden ontwikkeld. In dit verband, zal een werkstructuur worden opgezet om een "genderplan" op te stellen dat als leidraad kan dienen voor de acties van perspective.brussels met betrekking tot de problematiek van de gendergerelateerde ongelijkheid en discriminatie.

In het kader van zijn opdrachten publiceert en verspreidt perspective.brussels een groot aantal geschreven of visuele documenten die het Gewest en zijn toekomstplannen illustreren (plannen en kaarten, voorstellingen van de openbare ruimte, ...). Deze documentatie is een belangrijke hulpbron voor de stedelijke evolutie, en het is dan ook belangrijk ervoor te zorgen dat zij diversiteit, met inbegrip van gender, bevordert.

perspective.brussels zal een inclusief communicatiehandvest opzetten voor externe en interne media, zowel tekstueel als visueel, met een goede leesbaarheid voor alle doelgroepen. De uitvoering van dit handvest zal gepaard gaan met een opleiding over inclusieve communicatie voor het personeel van perspective.brussels

In het kader van de uitvoering van zijn handvest voor "inclusieve communicatie" zal Perspectief de methode die voor "inclusieve communicatie" toegepast dient te worden, bundelen in een toolbox "tekst" en "visuele" richtlijnen, die na een testperiode eerst intern en vervolgens onder de externe partners zullen worden verspreid. Er zal ook een opleiding in inclusieve communicatie worden verstrekt.

In het kader van de plaatsing van overheidsopdrachten door perspective.brussels:

- Een statistische databank met betrekking tot de representativiteit van de opdrachten aanmaken en onderhouden;
- Voor zover mogelijk in de sociale clausules van de bestekken een administratieve vermelding opnemen die de vorming van gemengde en diverse teams aanmoedigt;
- In de technische clausules een contextualisering opnemen van het begrip gender en gelijkheid in de context van deze opdracht;
- Projectleiders opleiden en sensibiliseren inzake onbewuste vooroordelen bij de ontwikkeling van selectiecriteria en de analyse van kandidaturen. De opleiding "Gender en overheidsopdrachten" in het opleidingsgamma handhaven en het aanbod over dit thema versterken, en ook de opvolging van deze opleidingen bij de projectleiders in de hand werken

Bovendien is de bewustmaking van (potentiële) externe dienstverleners van genderkwesties en de gelijkheid van vrouwen en mannen in hun team en in hun werk een belangrijke hefboom voor verandering in de samenstelling van deze beroepsgroep. Deze mix zal ook helpen om de diversiteit van de bevolking en van haar behoeften binnen de teams te weer te geven en zal de creativiteit om hier op in te spelen vergroten.

3 DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

20 EEN NETWERK VOOR GELIJKE KANSEN EN UITWISSELING VAN GOEDE PRAKTIJKEN INZAKE GENDERKWESTIES UITBOUWEN BINNEN BRUSSEL MOBILITEIT

ACTIE

De tussenpersonen op het vlak van gelijke kansen in de verschillende directies van Brussel Mobiliteit identificeren en hen samenbrengen in een netwerk dat zou worden geleid door de twee contactpersonen gelijke kansen van Brussel Mobiliteit.

Deze tussenpersonen een opleiding geven op het gebied van gelijke kansen, met inbegrip van de genderdimensie.

Vergaderingen organiseren om goede praktijken in verband met gender onder de projectleiders van de dienst Bouw uit te wisselen, op basis van de presentatie van een lopend project, die geleid worden door een gespecialiseerde externe partner. Op basis van deze uitwisselingsvergaderingen een inventaris van goede praktijken opmaken.

DOELSTELLING

Bevordering van gendermainstreaming in alle opdrachten van Brussel Mobiliteit

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Mobiliteit
- Coördinatie: Brussel Mobiliteit
- Partners: equal.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande projecten.

UITVOERINGSTERMIJN

- 2022 oprichting van het netwerk van contactpersonen
- Vanaf 2023 doorlopend voor het organiseren van bijeenkomsten voor het uitwisselen van ervaringen tussen de projectleiders van de dienst Bouw

OPVOLGINGSINDICATOREN

- De oprichting van het netwerk van tussenpersonen
- Aantal opleidingen voor tussenpersonen, aantal opgeleide tussenpersonen
- Aantal per jaar georganiseerde uitwisselingsvergadering tussen projectleiders

TOELICHTING

Zoals hierboven reeds vermeld hebben de genderstudies het aangetoond: trajecten van vrouwen zijn anders dan die van mannen.

Brussel Mobiliteit is al enkele jaren bezig met gendermainstreaming, met name door de samenwerking met de verenigingssector voor de uitvoering van verkennende wandelingen vooraleer er werken voor de heraanleg van wegen starten.

Door een netwerk van tussenpersonen opgeleid op het gebied van gelijke kansen te institutionaliseren, zal Brussel Mobiliteit nog verder kunnen gaan en kunnen komen tot een transversale integratie van de genderdimensie in de werkzaamheden van al zijn directies.

Bijzondere nadruk zal worden gelegd op de uitwisseling van goede praktijken tussen projectleiders van de dienst Werken inzake weginrichtingen, die uit hoofde van hun functie een leidende rol kunnen spelen bij de integratie van de genderdimensie in de stedelijke inrichting.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

21

DE VERKENNENDE WANDELINGEN VOOR WEGINRICHTINGSPROJECTEN SYSTEMATISEREN

ACTIE

De projectleiders van de dienst Bouw van Brussel Mobiliteit opleiden in het uitvoeren van verkennende wandelingen.

De organisatie van een verkennende wandeling systematisch opnemen in de planning van weginrichtingsprojecten van gevel tot gevel.

DOELSTELLINGEN

- Mensen intern opleiden om verkennende wandelingen in te voeren
- De genderkwestie uitdrukkelijk bespreken in elk weginrichtingsproject van gevel tot gevel

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Mobiliteit
- Coördinatie: Brussel Mobiliteit
- Partners: GOB, cel Opleiding van de directie Human Resources en Brussel Plaatselijke Besturen

BUDGETRAMING

5.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

- 2022 voor de opleiding in de uitvoering van verkennende wandelingen
- Vanaf 2023 doorlopend voor wat de uitvoering van verkennende wandelingen voor elk weginrichtingsproject betreft

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Opdracht voor opleiding in verkennende wandelingen opgesteld en gegund
- Aantal verstrekte opleidingen voor verkennende wandelingen, aantal opgeleide personen
- Aantal verkennende wandelingen dat de projectleiders hebben uitgevoerd

TOELICHTING

De verkennende wandelingen van vrouwen doken op in het begin van de jaren negentig op in Canada, onder de gezamenlijke impuls van vrouwenorganisaties en gemeentediensten.

Deze ervaring heeft het mogelijk gemaakt de beginselen van een veilige inrichting vanuit een genderperspectief te bepalen, met als doel het risico op agressie te voorkomen, het toe-eigenen van de stad en het verminderen van de dagelijkse onveiligheid. De verkennende aanpak heeft zich in de loop der jaren geleidelijk verspreid in Europa en België.

Hiervoor baseerde men zich op de specifieke visie van vrouwen en hun concrete ervaring als gebruikers van de stad om de veiligheid van stedelijke plaatsen te beoordelen en aanbevelingen te doen aan de overheid over de wijze waarop deze kunnen worden ingericht.¹⁸

Deze wandelingen bieden een kleine groep vrouwen die een buurt kennen de gelegenheid er rond te lopen en de buurt vanuit een ander perspectief te bekijken.

Om het aantal verkennende wandelingen te verhogen en tegelijk de kwaliteit van deze aanpak te behouden, moet het aantal mensen dat in staat is dit proces intern uit te voeren, worden uitgebreid. Door de projectleiders van de dienst Bouw op te leiden in deze genderspecifieke aanpak kan deze worden gesystematiseerd.

¹⁸ Guide méthodologique des marches exploratoires. Des femmes s'engagent pour la sécurité de leur quartier, Les éditions du CIV, 2012. Te raadplegen op: <https://m.centre-hubertine-auclert.fr/sites/default/files/fichiers/sgciv-guidemarcheexploratoire.pdf>

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

22

GENDERMAINSTREAMING BIJ HET ONTWERP VAN SPEELPLEINEN EN
SPORTTERREINEN IN PARKEN FORMALISEREN EN ZORGEN VOOR EEN
OMKADERING VOOR DE RAADPLEGING VAN POTENTIËLE TOEKOMSTIGE
GEBRUIKERS

ACTIE

Garanderen dat buurtbewoners, verenigingen, scholen en andere betrokken actoren geraadpleegd worden om de behoeften van alle doelgroepen te inventariseren, met de hulp van een externe dienstverlener die gespecialiseerd is in genderbewuste burgerraadpleging

Voor elke raadpleging een genderchecklist of een specifieke rubriek gender in het boekje met aanbevelingen opnemen

DOELSTELLING

Ervoor zorgen dat de stem van vrouwen en meisjes gehoord wordt bij de participatieprocessen die voorafgaan aan de aanleg van speelpleinen en sportterreinen in parken.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Leefmilieu
- Coördinatie: Leefmilieu Brussel
- Partners: perspective.brussels, dienst Participatie

BUDGETRAMING

€ 10.000 per jaar

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023 doorlopend

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Opstelling van de checklist
- Aantal gerealiseerde raadplegingen
- Tevredenheidsniveau van de gebruikers

TOELICHTING

Veel parken hebben speelpleinen en/of sportterreinen. Twee vaststellingen springen in het oog:

In de eerste plaats wordt regelmatig eenzelfde type multisport- of voetbalveld aangetroffen. Aangezien voetbal en basketbal nog steeds overwegend mannensporten zijn, worden deze ruimten voornamelijk door jonge mannen bezet.

Ten tweede moet er in parken waar speelterreinen voor alle leeftijden en geslachten naast elkaar bestaan, over worden gewaakt dat er geen ruimtelijke conflicten tussen verschillende groepen ontstaan. Daarom is het noodzakelijk ruimten te ontwerpen die beantwoorden aan eenieders behoeften en na te denken over het samengaan van deze verschillende voorzieningen.

Om aan de behoeften van toekomstige gebruikers tegemoet te komen, neemt de dienst Sport- en Speelnetwerken nu al de tijd om toekomstige gebruikers in het mate van het mogelijke te raadplegen.

Om de genderstereotypen waarvan onze samenleving doordrongen is te bestrijden, is het van essentieel belang dat de genderproblematiek proactief op de voorgrond wordt geplaatst, zodat niemands behoeften onzichtbaar worden gemaakt.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

STRUCTUREREN EN OPLEIDEN OM HET GEWEST VAN MORGEN
OP TE BOUWEN

ACTIE

23

EEN GENDERMAINSTREAMINGSBELEID VOOR PROJECTEN EN
OVERHEIDSOPDRACHTEN VAN NET BRUSSEL INVOEREN

ACTIE

De genderkwestie integreren vóór de opstelling van overheidsopdrachten;

Een tiental belangrijke overheidsopdrachten waaraan specifieke aandacht wordt besteed identificeren en een systematische en alomvattende genderanalyse van deze opdrachten uitvoeren;

Gegevens en goede praktijken inzake gender die verband houden met de thema's van Net Brussel verzamelen en verspreiden;

Project- en aankoopmanagers bewustmaken van de genderkwestie, zodat ze deze vanaf de beginfase van hun denkoefening/project integreren;

Een nieuwe impuls voor het opstellen van gelijkkansentesten door projectmanagers.

DOELSTELLINGEN

Een echte gendermainstreaming in de initiële processen voor het lanceren van projecten en overheidsopdrachten garanderen.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbare netheid
- Coördinatie: Net Brussel

BUDGETRAMING

€ 15.000 per jaar

UITVOERINGSTERMIJN

2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Integratie van genderaspecten in de modelbestekken
- Herziening van de procedure voor de plaatsing van overheidsopdrachten
- Aantal markten dat geanalyseerd werd vanuit een genderperspectief
- Ingezelde en verspreide gegevens en goede praktijken
- Uitgevoerde bewustmaking van project- en aankoopmanagers

TOELICHTING

De integratie van gendermainstreaming in Net Brussel is nog een werk in uitvoering. De gelijkekansentest alleen garandeert nog niet dat bij de lancering van een project of overheidsopdracht rekening is gehouden met genderaspecten.

Om hiermee al voorafgaandelijk rekening te houden, moet een echte cultuurwijziging worden doorgevoerd, parallel met de herschikking van Net Brussel, die tot doel heeft de wijze waarop projecten worden uitgevoerd te herzien.

In het kader van de werkzaamheden met betrekking tot de clausules die aan de bestekken moeten worden toegevoegd, zullen de gendergerelateerde uitdagingen die specifiek zijn voor de opdrachten en kenmerken van Net Brussel moeten worden besproken, bijvoorbeeld: waaraan moeten we denken om ervoor te zorgen dat het bestelde materiaal comfortabel door mannen en vrouwen kan worden gebruikt, waaraan moeten we denken om ervoor te zorgen dat burgers een goede toegang hebben tot de diensten van de recyparks, enz.

3 DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

DE REPRESENTATIVITEIT VAN DE BRUSSELSE OPENBARE RUIMTE GARANDEREN

ACTIE

24

HET MATRIMONIUM OPWAARDEREN DOOR SPECIFIEKE ACTIES

ACTIE

Specifieke projecten (tentoonstellingen, colloquia, projecten) over het leven van vrouwen en hun materiële bijdragen aan de geschiedenis en de ontwikkeling van de stad uitwerken

DOELSTELLING

Het matrimonium zichtbaar maken en de bijdragen van vrouwen, hun bijdrage aan de materiële cultuur, hun aanwezigheid in de stad in alle periodes van haar geschiedenis, in kaart brengen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Stedenbouw
- Coördinator: urban.brussels

BUDGETRAMING

€ 30.000

UITVOERINGSTERMIJN

2023 - 2025

OPVOLGINGSINDICATOR

Aantal in de loop van de periode georganiseerde projecten om het matrimonium in de kijker te zetten.

TOELICHTING

Wie is er te zien in de stad? Het antwoord op deze vraag geeft een duidelijk signaal over wat door onze samenleving wordt gewaardeerd. En op deze vraag zal het antwoord vaak luiden: mannelijke politici, kunstenaars, krijgsheren en veroveraars, ... De weinige vrouwen die in de openbare ruimte te zien zijn, zijn koninklijke of religieuze figuren. Andere vrouwelijke symbolen vinden we terug in de reclame, waarin vrouwenlichamen getoond worden om reclame te maken voor allerlei goederen en diensten.

Deze visuele en symbolische voorstellingen in de openbare ruimte bestendigen genderstereotypen en bevorderen patronen van wat vrouwen en mannen wel of niet kunnen zijn of doen.

Het benadrukken van de geschiedenis en het erfgoed van vrouwen helpt om vrouwen en meisjes te bevestigen dat hun scala van mogelijkheden niet bepaald en beperkt wordt door hun geslacht.

Dit is precies wat de Matrimoniumdagen¹⁹ willen doen als antwoord op de Open Monumentendagen, met als doel het gebrek aan aanwezigheid van vrouwen in de geschiedenis en in het programma van de jaarlijkse Open Monumentendag te compenseren. De Matrimoniumdagen bieden thematische rondleidingen aan onder leiding van historici die gespecialiseerd zijn in de geschiedenis van vrouwen en de relatie tussen gender en de stad.

Het voorbeeld van de Matrimoniumdagen kan inspirerend zijn, vooral door zijn intersectionele aanpak, om ons in te zetten om de ervaringen en beleving van andere personen doorheen onze geschiedenis te begrijpen, ongeacht hun geslacht of cultuur.

De Open Monumentendagen zijn daarom in 2021 omgedoopt tot "Heritage Days", in een poging inclusiever te zijn. Naast gender zal ook discriminatie in de openbare ruimte op grond van afkomst aan bod komen tijdens de Heritage Days, die gepland zijn voor september 2022 en als thema de dekolonisatie hebben. Erkennen dat racisme en mannelijke overheersing deel uitmaken van de waarden die in ons Brussels erfgoed tot uitdrukking komen, stelt het evenement dat ons erfgoed viert op de proef.

Door specifieke acties te organiseren om het matrimonium in de schijnwerpers te zetten (onderzoek, tentoonstellingen, colloquia en projecten) wordt de ervaring en de beleving van vrouwen in het verhaal van de geschiedenis zichtbaar gemaakt en worden hun talrijke bijdragen aan de cultuur benadrukt. De trauma's voortvloeiend uit hun inferieure status in de maatschappij worden op dezelfde manier toegelicht als bij mannen het geval zou zijn. De materiële sporen van ongelijkheid komen aan het licht. De levens van vrouwen krijgen vorm en worden deel van het collectieve geheugen.

¹⁹ Gecreëerd in 2019 op initiatief van het platform Architecture Qui Dégenre (AQD) met de medewerking van de vzw l'ŕlot

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

DE REPRESENTATIVITEIT VAN DE BRUSSELSE OPENBARE RUIMTE GARANDEREN

ACTIE

25

EEN GEMEENSCHAPPELIJK ERFGOED IN DE KIJKER ZETTEN EN HET MATRIMONIUM INTEGREREN IN DE HERITAGE DAYS

ACTIE

Doorgaan met het integreren van het matrimonium in de Heritage Days;

Opleiding geven over gendergelijkheid, feminisme en activistische bewegingen aan het personeel van urban.brussels;

De mechanismen die aan de grondslag liggen aan man-/vrouwverhoudingen in de geschiedenis van de gendergebonden stad begrijpen en belichten.

DOELSTELLING

Eenmaking van ons cultureel erfgoed door integratie van het matrimonium

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Stedenbouw en Gelijke kansen
- Coördinatoren: urban.brussels en equal.brussels
- Partners: de actoren van de Matrimoniumdagen, de deskundige, de organisatoren van culturele evenementen van urban.brussels, de academische wereld

BUDGETRAMING

€ 50.000 (urban.brussels), € 30.000 (equal.brussels)

UITVOERINGSTERMIJN

2022 - 2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Gevolgde opleidingen
- Edities van de Heritage Days waarin het matrimonium is geïntegreerd

TOELICHTING

Sinds 2021 wordt er gewerkt aan het samenbrengen van de Matrimoniumdagen en de Heritage Days, om het Matrimonium de plaats te geven die het verdient binnen het culturele erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De integratie van de Matrimoniumdagen in de Heritage Days moet worden voortgezet en in het door urban.brussels vertelde historisch verhaal moet rekening worden gehouden met het matrimonium als thema van zijn cultuurbeleid.

Het onderscheid tussen patrimonium en matrimonium toont immers aan dat de bijdrage van vrouwen aan de cultuur niet wordt erkend.

Geschreven geschiedenis draagt bij tot de herhaling van gendervooroordelen omdat het historische discours zich meestal richt op een tijd waarin vrouwen weinig belang en gewicht in de samenleving hadden.

In historische verhalen worden vrouwen vaak gezien als de waarborgers van maatschappelijke voorschriften die in feite door mannen worden opgelegd. Er wordt niets gedaan aan de oververtegenwoordiging van mannen. Aangezien de ongelijke sociale normen niet worden geïdentificeerd in de instrumenten waarover wij beschikken, is het moeilijk om ze te interpreteren in architectuur- en erfgoedstudies en om de ongelijkheden te identificeren voor wat ze zijn.

De opleiding van het personeel van urban.brussels over de machtsverhoudingen bij het schrijven van de Brusselse geschiedenis, over de gelijkheid van vrouwen en mannen, het feminisme en de activistische bewegingen zal de rijke verscheidenheid van ons erfgoed in de verf zetten.

3 DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

DE REPRESENTATIVITEIT VAN DE BRUSSELSE OPENBARE RUIMTE GARANDEREN

ACTIE

26 EEN GEMEENSCHAPPELIJK ERFGOED IN DE KIJKER ZETTEN DOOR NIET- STEREOTIEPE COMMUNICATIE

ACTIE

Opleidingen en onderzoek organiseren om de normen en waarden te identificeren die tot uiting komen in de woorden en formuleringen in de publicaties van de Heritage Days en urban.brussels die genderongelijkheden bevatten, en ze te vervangen door niet-stereotiepe communicatie.

DOELSTELLINGEN

Om de genderbewuste en intersectionele benadering van ons erfgoed, die met de Matrimoniumdagen in gang is gezet, te bestendigen, is het van essentieel belang om op een niet-stereotiepe manier over de Heritage Days te communiceren en de overwegend mannelijke mentale voorstellingen van de geschiedenis te deconstrueren.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Stedenbouw
- Coördinatie: urban.brussels

BUDGETRAMING

€ 10.000 (opleiding, onderzoek en de aankoop van boeken voor het documentatiecentrum van urban.brussels)

UITVOERINGSTERMIJN

2023 - 2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Opleiding georganiseerd
- Aantal opgeleide personen binnen urban.brussels
- Aangepaste publicaties met een meer inclusieve formulering en/of contextualisering

TOELICHTING

Het is noodzakelijk de normen en waarden te identificeren die tot uitdrukking komen in de woorden en formuleringen die genderongelijkheden in zich dragen, de machtsverhoudingen in het schrijven van de geschiedenis van Brussel te benadrukken en de redenen te begrijpen die vrouwen in een positie van onzichtbaarheid hebben geplaatst.

Kortom, wij moeten onze kennisbronnen bekijken vanuit een genderperspectief en de ongelijkheden die vervat zitten in het gebruik van bepaalde woorden opsporen om ze te corrigeren.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

DE REPRESENTATIVITEIT VAN DE BRUSSELSE OPENBARE RUIMTE GARANDEREN

ACTIE

27

DE ONGELIJKE BEHANDELING VAN MANNEN EN VROUWEN BIJ HET VERTELLEN VAN DE GESCHIEDENIS VAN DE ARCHITECTUUR IN DE PUBLICATIES VAN URBAN.BRUSSELS VERMINDEREN

ACTIE

In de door urban.brussels op het internet gepubliceerde teksten over het Brussels erfgoed:

- De huwelijksstatus van vrouwen verwijderen;
- De symboliek en het beeld van de vrouw in de Art Nouveau en de waarden die zij uitdrukt contextualiseren;
- Genderstereotypen identificeren en elimineren, rekening houden met het genderperspectief bij onderzoek en bij de transcriptie van de geschiedenis;
- Het leven van de vrouw in Brussel op het einde van de 19e eeuw op een gedocumenteerde en nauwkeurige manier beschrijven.

DOELSTELLINGEN

- De onzichtbaarheid van vrouwen in de geschiedenis van de architectuur verhelpen
- Seksistische en patriarchale visies geërfd uit het verleden weren uit de publicaties van urban.brussels

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Stedenbouw
- Coördinator: urban.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2022 - 2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Aantal herziene notities en publicaties.

TOELICHTING

De geschiedenis van de art-nouveau-architectuur (1895-1910) weerspiegelt de mannelijke dominantie in de toenmalige samenleving. België kent een sterke economische expansie en staat aan het hoofd van een koloniaal rijk, en biedt aldus veel mogelijkheden aan mannen, vooral aan architecten en hun opdrachtgevers. Vandaag is het, net als vroeger, een *Boy's Club* die zijn verhaal vertelt in de publicaties van urban.brussels. De vrouw wordt onzichtbaar gemaakt en onderzoek naar haar bijdrage aan de geschiedenis is schaars. De geschreven geschiedenis vervult haar rol niet als bron van documentatie, zij is onvolledig.

Er is een gebrek aan historisch perspectief, contextualisering of genderperspectief in het huidige verhaal van het art-nouveau-erfgoed, voor wat de volgende aspecten betreft:

1. In de bouwvergunningen van die tijd worden de naam van de architect en de opdrachtgever zonder verdere vermelding vermeld, en de echtgenotes van de opdrachtgevers worden nooit genoemd. De administratieve documenten vermelden echter wel de huwelijksstatus van de vrouwen: "weduwe" of "juffrouw". Deze voor die tijd vanzelfsprekende formuleringen worden in 2021 woordelijk herhaald in de notities van het Réseau Art Nouveau Network.
2. Het beeld van de art-nouveaувrouw in de sgraffiti op de gevels wordt beschreven als een "sensuele vrouw" zonder verdere uitleg. Dit mystieke en symbolistische beeld is echter een decoratief motief en de vermeende erotiek is de projectie van een tijdperk dat het realisme de rug toekeerde en gefascineerd was door de innerlijke wereld en de vooruitgang van de psychoanalyse. In de notities van het Réseau Art Nouveau Network (RAN)²⁰ wordt de betekenis van bepaalde dieren (de uil staat voor kennis en helderheid) ondubbelzinnig bepaald, maar het beeld van de vrouw blijft dubbelzinnig.
3. Een notitie is gewijd aan het atelier van de pastelschilderes Louise De Hem (1866-1922), die zich specialiseerde in portretten, genretaferelen en stillevens en in 1904 een gouden medaille kreeg op het Salon van Parijs. De notities begint met: "De beroemdste en unaniem meest bewonderde vrouwelijke kunstenares, zeggen de tijdgenoten van Louise de Hem. *Door in 1905 een groot atelier te bouwen op de grond naast haar huis, maakte de schilderes een krachtig gebaar, waarmee ze haar emancipatie bevestigde*". Dit verhaal is verwarrend omdat Louise De Hem besloot een atelier te bouwen naar aanleiding van haar succes. Hier een emanciperende factor in zien, is haar reduceren tot haar status als vrouw, niet als kunstenaar. Wat ook verkeerd is, is over haar werk te spreken in termen van wat haar tijdgenoten erover zeiden: dit komt erop neer haar uit de geschiedenis te verwijderen, terwijl zij daar thuishoort.
4. De winkel Innovation, die "*vrouwen gelukkig maakt*" doet de vraag rijzen over het gebruik van stereotypen om de geschiedenis een folkloristische noot te geven.
5. In een notitie over het atelier van de beeldhouwer Fernand Dubois is sprake van een aanbouw aan de achterzijde van zijn huis voor zijn atelier. De notitie verduidelijkt: "*Op de eerste verdieping,*

²⁰ Het Réseau Art Nouveau Network bestaat uit instellingen en deskundigen uit een twintigtal Europese art-nouveausteden en werd in 1999 opgericht op initiatief van de directie Monumenten en Landschappen om het art-nouveau-erfgoed te bestuderen, te promoten en het voor de toekomstige generaties te helpen beschermen.

het grote beeldhouwatelier, aan de tuinkant uitgebreid met een tweede, voorbehouden voor tekenen. Omdat de beeldhouwer niet te lang van zijn vrouw gescheiden wilde zijn, werd ook haar "naaikamer" in deze ruimte ingericht, aan de achterkant van het gietatelier...". Het overzetten van een patriarchale visie op het echtpaar uit het verleden, waarin de vrouw geen beslissingsbevoegdheid heeft, naar het heden, is niet voldoende als enige verklaring. Kiest een naaister bijvoorbeeld haar werkplek bijvoorbeeld niet op basis van een overvloedige lichtinval?

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

DE REPRESENTATIVITEIT VAN DE BRUSSELSE OPENBARE RUIMTE
GARANDEREN

ACTIE

28

DE NAMEN VAN DE BOVENGRONDSE HALTES VAN DE MIVB VERVROUWELIJKEN

ACTIE

Een deel van de namen van de MIVB-haltes wijzigen in de naam van een vrouw.

De voornaam toevoegen van vrouwen als in de haltenaam enkel de familienaam van een vrouw wordt genoemd: het komt inderdaad voor dat een halte alleen de familienaam van een vrouw vermeldt. In dit geval wordt, voor zover mogelijk (rekening houdend met het feit dat het weergavesysteem maximaal 17 tekens toestaat), de voornaam toegevoegd.

De MIVB zal de mogelijkheid bestuderen om via een QR-code meer informatie te verstrekken over haltes die naar een vrouwelijke persoonlijkheid zijn genoemd.

DOELSTELLINGEN

- De vrouwen die geschiedenis hebben geschreven zichtbaar maken
- Een genderbewuste openbaarvervoersomgeving (haltes, stations) bevorderen waarin vrouwen evenveel ruimte krijgen als mannen

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Mobiliteit
- Coördinatie: MIVB
- Partners: Gewest, gemeenten

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Doorlopend

OPVOLGINGSINDICATOR

Aantal hernoemde haltes

TOELICHTING

Het MIVB-netwerk werd in de loop van de recente geschiedenis opgebouwd en weerspiegelt de maatschappij zoals zij was op het gebied van gender. In het verleden waren de meeste namen in de stad mannelijk (straten, gebouwen, enz.) of neutraal (plaatsen, historische feiten, enz.) en de haltes van de MIVB vormden geen uitzondering op deze regel.

Onlangs is in Brussel een beweging op gang gekomen om de openbare ruimte te vervrouwelijken, onder meer door het veranderen van de namen van wegen en infrastructuren, het tijdelijk vervrouwelijken van stations en tal van andere symbolische en tijdelijke acties. Deze vervrouwelijking van de openbare ruimte moet vrouwen in staat stellen zich meer welkom en erkend te voelen, en mannen in staat stellen meer rekening te houden met deze diversiteit.

De MIVB zal de namen van haar stopplaatsen blijven analyseren en waar mogelijk nieuwe vrouwelijke namen aanmoedigen. Aangezien het wijzigen van een haltenaam zeer duur is (deze wijzigingen moeten op alle media, inclusief plattegronden en affiches, enz. worden doorgevoerd), zal de MIVB ervoor zorgen dat deze wijzigingen worden gegroepeerd.

Er moet echter rekening mee worden gehouden dat een groot deel van de namen van de MIVB-haltes verwijst naar een geografisch nabijgelegen plaats (straat, gebouw, museum, brug, gehucht, enz.). Omwille van de leesbaarheid kunnen deze benamingen niet worden gewijzigd, maar als de geografische referentie zou veranderen, zal de MIVB deze ontwikkelingen opvolgen.

3 DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

29 EEN HAALBAARHEIDSTUDIE UITVOEREN MET BETREKKING TOT DE
INSTALLATIE VAN DROGE TOILETTEN IN GROENE RUIMTEN OP BASIS VAN
EEN PROEFPROJECT IN EEN BRUSSELS PARK OM ERVOOR TE ZORGEN DAT
VROUWEN OP EEN GELIJKE MANIER VAN DE BRUSSELSE GROENE RUIMTEN
KUNNEN GEBRUIKMAKEN

ACTIE

Een haalbaarheidsstudie uitvoeren met betrekking tot de installatie van wc's, en meer bepaald droge toiletten, in groene ruimten op basis van een proefproject in een Brussels park

DOELSTELLINGEN

- De mogelijkheid evalueren (met name vanuit budgettair oogpunt) om openbare toiletten te plaatsen die toegankelijk zijn voor personen met beperkte mobiliteit.
- De parken waar installatie mogelijk is identificeren.
- Meer in het algemeen, de voorwaarden creëren opdat vrouwen op gelijke voet van de Brusselse groene ruimten kunnen genieten.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Leefmilieu
- Coördinatie: Leefmilieu Brussel

BUDGETRAMING

115.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Installatie van de proefinstallatie
- Aantal en profiel van de gebruikers
- Evaluatie, lijst van mogelijke locaties

TOELICHTING

De toegang tot sanitaire voorzieningen in openbare ruimten is een probleem voor iedereen, maar meer nog voor vrouwen en gehandicapten.

Momenteel zijn er in het Brussels Gewest twee keer meer urinoirs dan toiletten die toegankelijk zijn voor vrouwen.

Het toegankelijk maken van toiletten in groene ruimten zou een positief effect hebben op vrouwen, die niet langer het park hoeven te verlaten om naar het toilet te gaan, maar ook op daklozen, ouders, bejaarden en personen met beperkte mobiliteit.

Dit zou de aanwezigheid van dit publiek in deze ruimten bevorderen en een doeltreffend alternatief bieden voor kinderen, en meer in het bijzonder voor jongens (die leren dat het niet gepast is om overal te plassen). Er is een proefproject gepland in een Brussels park.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

30

DE VOLLEDIGE HIËRARCHISCHE LIJN VAN LEEFMILIEU BRUSSEL EEN
OPLEIDING GENDERMAINSTREAMING GEVEN

ACTIE

Een opleiding gendermainstreaming toegepast op de opdrachten van Leefmilieu Brussel organiseren

DOELSTELLING

Zorgen voor een betere kennis van gendergerelateerde ongelijkheden om deze te integreren in alle projecten van Leefmilieu Brussel.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Leefmilieu
- Coördinatie: Leefmilieu Brussel

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten (de opleiding zal intern worden verzorgd door de dienst Diversiteit).

UITVOERINGSTERMIJN

2022-2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

Aantal personen van de hiërarchische lijn dat een opleiding heeft gevolgd.

TOELICHTING

Gendermainstreaming is een transversale aanpak waarvan het succes grotendeels afhangt van de steun en toe-eigening door het top management en van de ontwikkeling van gendervaardigheden binnen de hiërarchische lijn, die de dynamiek binnen de teams kunnen aanzwengelen.

Binnen Leefmilieu Brussel hebben de onderafdeling Human Resources en de directieraad, samen met de onderafdelingchefs, eind 2021 een opleiding gekregen over gendermainstreaming in de projecten die Leefmilieu Brussel uitvoert.

Naar aanleiding van de positieve feedback over deze opleiding zal de dienst Diversiteit deze opleiding in 2022 en 2023 uitbreiden tot alle hiërarchische verantwoordelijken van Leefmilieu Brussel.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

31

DE TEAMS VERANTWOORDELIJK VOOR HET ONTWERPEN EN
ONDERHOUDEN VAN GROENE RUIMTEN OPLEIDEN EN TOOLS MET
BETREKKING TOT GENDERKWESTIES AANREIKEN

ACTIE

De actoren die verantwoordelijk zijn voor het ontwerpen van de parken opleiden en informatie verstrekken over genderongelijkheden in de openbare ruimte.

Parkwachters en tuiniers opleiden en informeren over genderongelijkheden in de openbare ruimte.

"Design guidelines" voor de inrichting van de groene ruimten waarin rekening gehouden wordt met gender opstellen voor interne en externe ontwerpers.

DOELSTELLINGEN

- De kennis en vaardigheden met betrekking tot genderongelijkheid bij het gebruik van groene ruimten van de personen verantwoordelijk voor het ontwerp en het beheer van groene ruimten ontwikkelen
- Meer in het algemeen gelijkere en meer inclusieve groene ruimten bevorderen

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Leefmilieu
- Coördinatie: Leefmilieu Brussel
- Partners: deskundige verenigingssector

BUDGETRAMING

50.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

- 2022 voor de opleidingen
- 2023 voor de publicatie van de design guidelines

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal verstrekte opleidingen en aantal opgeleide personen in de verschillende vakgebieden.
- Opstelling van de design guidelines en verspreiding
- Effectbeoordeling (gebruikspersentages naargelang het geslacht in parken die volgens de aanbevelingen zijn aangelegd, beoordeling van de ervaring en onveiligheid van de gebruikers)

TOELICHTING

Leefmilieu Brussel beheert ongeveer 120 groene ruimten die bestemd zijn voor iedereen. Er wordt vastgesteld dat jonge meisjes, naarmate ze opgroeien, geleidelijk de openbare ruimte verlaten om verschillende redenen. Later worden vrouwen daar alleen nog aangetroffen om het terrein te doorkruisen of in de zones bestemd voor kinderen.

Het project "Femmes au parc", dat wordt uitgevoerd in samenwerking met de vzw Garance, is in 2020 van start gegaan en wordt in 2021 voortgezet. Het doel van het project is de aanwezigheid van vrouwen in de parken en bossen die door Leefmilieu Brussel worden beheerd te vergroten, richtlijnen te definiëren voor een geoptimaliseerd park voor wat gender betreft en dit concept uit te breiden naar alle groene ruimten van Leefmilieu Brussel. Dit doel wordt verwezenlijkt door het personeel dat verantwoordelijk is voor het ontwerpen van de parken op te leiden in genderongelijkheden in de openbare ruimte.

De openbare ruimte is namelijk zowel een marker als een vector van ongelijkheid en groene ruimten vormen daarop geen uitzondering. Naar aanleiding van de verkennende wandelingen die door de vzw Garance voor Leefmilieu Brussel werden georganiseerd, werden dezelfde vaststellingen gedaan met betrekking tot de Brusselse parken:

- Feitelijke en/of vermeende onveiligheid 's avonds en 's nachts als gevolg van het gebrek aan verlichting, een grotere aanwezigheid van mannen en vastgeroeste opvattingen over het gevaar dat vrouwen lopen als ze zich 's nachts in de openbare ruimte bevinden. Vrouwen vermijden deze plaatsen 's avonds, hoewel hun traject hen hierdoor misschien meer tijd kost. Ze voelen zich niet vrij om op deze uren rond te lopen.
- Het ontbreken van toiletten, waardoor vrouwen en kinderen het park sneller moeten verlaten dan mannen. Maar dit betekent ook dat mannen op ongepaste plaatsen urineren, dat er onaangename geuren worden waargenomen die de negatieve waardering van de ruimte versterken.
- Er zijn ook ruimtelijke conflicten tussen de verschillende groepen. Het creëren van verschillende subruimtes met specifieke voorzieningen is een oplossing, om conflicten tussen de verschillende groepen te voorkomen en te voorkomen dat één dominante groep het hele recreatiegebied inpalmt.

Na de opleiding inzake te hebben gevolgd, zullen de ontwerpers van parken beschikken over de tools om de elementen te begrijpen die de onveiligheid van de gebruikers kunnen accentueren, en om een betere interactie tussen de verschillende in de parken aanwezige actoren te bevorderen.

Deze teams zullen beter in staat zijn om de stedelijke ruimte en voorzieningen op een gendergevoelige manier te ontwerpen. Om deze verworvenheden te bestendigen zou de opstelling van een boekje met aanbevelingen (design guidelines) die specifiek zijn voor Leefmilieu Brussel, nuttig zijn om het personeel en de externe dienstverleners te helpen bij de aanpassing van ruimten of de aanleg van nieuwe groene ruimten.

Leefmilieu Brussel wil ook de actoren op het terrein, zoals parkwachters en tuiniers, opleiden. Deze teams staan immers in direct contact met de gebruikers. Het is belangrijk hen bewust te maken van gender en openbare ruimten.

Parkwachters kunnen invloed hebben op de dynamiek tussen de verschillende groepen mensen. Ze kunnen ruimtelijke conflicten ontmijnen en zelfs een nieuwe dynamiek creëren. Deze actoren op het terrein spelen een belangrijke rol bij de toe-eigening (of het opnieuw toe-eigenen) van bepaalde ruimten door minderheidsgroepen (vrouwen, maar ook LGBTQIA+, personen met een handicap, ...)

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

32

DE DESIGN GUIDES VAN DE MIVB VOOR BOVENGRONDSE HALTES
VERBETEREN OM ZE MEER GENDERBEWUST TE MAKEN

ACTIE

Externe genderdeskundigen raadplegen om de design guides van de MIVB voor de inrichting van haltes (vademecum haltes en normplan haltes) te verbeteren of te versterken

DOELSTELLINGEN

- De teams die belast zijn met het ontwerpen van de bovengrondse de nodige middelen verstrekken om hun werkzaamheden aan te passen, rekening houdend met de genderongelijkheden
- Maatregelen nemen met betrekking tot de inrichting van bovengrondse haltes om de ervaring en de veiligheid 's avonds voor vrouwen die aan deze haltes wachten te verbeteren

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Mobiliteit
- Coördinatie: MIVB
- Partners: externe genderdeskundigen en actoren die betrokken zijn bij de haltes: de MIVB, het Gewest, de gemeenten, de exploitant van de bushokjes

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2022

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Audit van de design guide
- Bijwerking van de design guide en verspreiding
- Effectbeoordeling (evaluatie van het veiligheidsgevoel van vrouwelijke gebruikers 's avonds)

TOELICHTING

De MIVB telt ongeveer 2200 bovengrondse haltes in Brussel. Wachten aan een halte is niet altijd comfortabel, en 's avonds is het onveiligheidsgevoel - of de onveiligheid zelf - groot, vooral voor vrouwen.

Het referentiekader voor het design van de stations (metro, premetro) werd reeds vanuit een genderperspectief doorgelicht en bijgewerkt en in de nieuwe stations zijn deze lessen geïntegreerd. Zo zijn onlangs gerenoveerde stations uitgerust met sanitaire voorzieningen.

De MIVB heeft gekozen voor een "universele" toegankelijkheidsstrategie. Aanpassingen ten behoeve van PBM, uitgevoerd in universeel ontwerp, komen eigenlijk ten goede aan alle gebruikers die op een bepaald moment een gemakkelijkere toegankelijkheid nodig hebben, en in het bijzonder vrouwen (bv. zwangere vrouwen, vrouwen met jonge kinderen, vrouwen met kinderwagens, enz.).

Bovendien legt de MIVB de laatste hand aan een plan om de mobiliteit in de late avond en de vroege ochtenduren (hyperdaluren) te verbeteren, wat de gebruikers ten goede komt.

Ten slotte zal de MaaS-oplossing (mobility as a service) gepersonaliseerde reisaanbevelingen mogelijk maken. Deze oplossing zal, wanneer zij eenmaal is ingevoerd, gebruikers die erom vragen naar de snelste routes en vervoermiddelen kunnen leiden, maar ook, indien nodig, naar de veiligste (drukbezocht, verlicht, enz.).

Ter aanvulling van haar inspanningen voor meer inclusiviteit, zal de MIVB de externe genderdeskundigen raadplegen om de design guides van de MIVB voor de inrichting van bovengrondse haltes (vademecum haltes en normplan haltes) te verbeteren of te versterken.

3 DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

33 DE STRIJD TEGEN SLUIKSTORTEN OP EEN GENDERBEWUSTE MANIER AANPAKKEN

ACTIE

Illegale stortplaatsen markeren (aanduiden met afzetlint) voordat zij door de bevoegde diensten worden opgeruimd.

In samenwerking met de dienst Onderzoek en Verbalisering van Net Brussel (gewestwegen) en van de gemeenten (gemeentelijke wegen) een onderzoek voeren om de daders te identificeren, om hen te sensibiliseren en/of te bekeuren.

Dit project wordt onderzocht vanuit het oogpunt van handistreaming en gendermainstreaming en er wordt bijzondere aandacht besteed aan de gevolgen van sluikstorten voor het gebruik van de openbare ruimte door gebruikers, en met name door gehandicapten, mensen met kinderwagens, enz.

DOELSTELLINGEN

- Ervoor zorgen dat de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk is
- De daders van sluikstorten sensibiliseren
- Het onveiligheidsgevoel of de onveiligheid ten gevolge van sluikstorten verminderen

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbare netheid
- Coördinatie: Net Brussels
- Partners: de gemeenten, het maatschappelijk middenveld

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2023-2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal gendergevoelige markeringen
- Aantal sensibiliserings van overtreeders waarin rekening gehouden wordt met gender

TOELICHTING

De netheid van de openbare ruimte is een factor die een positieve invloed heeft op het gevoel van onveiligheid of de onveiligheid. Het gebrek aan netheid van de openbare ruimte kan dus de slechte ervaring van vrouwen met deze openbare ruimte verergeren. Naast de aangename aanblik van een goed onderhouden openbare ruimte, versterkt netheid de indruk van aanwezigheid en openbare controle.

Net Brussel ontwikkelt een multidimensionele gendergerichte aanpak om sluikstorten tegen te gaan. Naast het opruimen zelf en de bekeuring en eventuele sancties, wil Net Brussel de daders van dit schadelijke gedrag sensibiliseren.

In dit verband wordt de aandacht van deze overtreeders specifiek gevestigd op de gevolgen van hun daden voor het gebruik van de openbare ruimte door personen met beperkte mobiliteit, zoals gehandicapten en personen die vergezeld zijn van jonge kinderen, in kinderwagens, die vaak vrouwen zijn.

Bovendien wordt bij de afbakening van de plaatsen die moeten worden schoongemaakt door het personeel van Net Brussel en de Brusselse gemeenten rekening gehouden met de mobiliteitsproblemen die deze mensen kunnen ondervinden.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

34

EEN GENDERBEWUSTE AANPAK HANTEREN BIJ DE PLAATSING EN INDELING VAN AFVALBAKKEN

ACTIE

Een studie naar afvalbakken uitvoeren, met een analyse van de relevantie en het gebruik ervan vanuit een genderperspectief.

DOELSTELLING

Het resultaat van de studie moet leiden tot de ontwikkeling van een toegankelijkheidsnorm voor deze afvalbakken. Het onderliggende doel is een schonere, meer uitnodigende en inclusieve openbare ruimte.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbare netheid
- Coördinatie: Net Brussels
- Partners: Brussel Mobiliteit, Leefmilieu Brussel, de gemeenten, MIVB, TEC, NMBS, urban.brussels, Perspective.brussels, het maatschappelijk middenveld

BUDGETRAMING

100.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Identificatie van de soorten infrastructuur, van de voor- en nadelen van de verschillende geïdentificeerde structuren, van de behoeften volgens de typologie van de plaatsen, van de behoeften van mensen met een handicap en beperkte mobiliteit
- Voorstel van concrete acties en aanbevelingen (aantal) en van een actieplan op basis van de resultaten van de studie

- Opstellen van een norm voor toegankelijke afvalbakken en/of afvaleilanden; operationele aanbevelingen voor investeringen

TOELICHTING

Net Brussel integreert de genderdimensie in haar studie over afvalbakken, door de relevantie ervan te analyseren: gebruik, aantal, ophaalfrequentie, plaats, selectieve sortering, zichtbaarheid, ergonomie voor de reinigingsdiensten en voor de burgers, enz.

Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan de toegankelijkheid van de afvalbakken, en het resultaat van de studie moet het mogelijk maken een norm voor de toegankelijkheid ervan te ontwikkelen, die zal worden meegedeeld aan de diensten van het Gewest die belast zijn met het beheer van de afvalbakken.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

35

ZORGEN VOOR EEN VEILIG KLIMAAT IN DE DOOR PARKING.BRUSSELS
BEHEERDE PARKINGS

ACTIE

Bij het ontwerp van de toekomstige parking P+R Stalle in Ukkel rekening houden met een genderperspectief

Een tevredenheidsenquête houden bij de gebruikers van de parkings en de resultaten analyseren om op basis ervan aanbevelingen voor de inrichting van alle parkings die door parking.brussels worden beheerd te kunnen doen

DOELSTELLING

Garanderen dat bij het ontwerp, de aanleg en de diensten die in de parkings worden aangeboden, rekening wordt gehouden met het genderspect, teneinde de veiligheid van vrouwen positief te beïnvloeden.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Mobiliteit
- Coördinatie: Parking.brussels
- Partners: Brussel Mobiliteit, gemeenten, parkingexploitanten

BUDGETRAMING

In het algemene kader van de toekomstige parking: € 11.000.000 voor het architecturaal ontwerp, € 500.000 per jaar voor de binneninrichting, € 500.000 per jaar voor de ontwikkeling van diensten.

UITVOERINGSTERMIJN

2022-2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Bouw van de parkinginfrastructuur
- Verwezenlijking van de binneninrichting van de parking
- Ontwikkeling van de diensten
- Effectbeoordeling (beoordeling van de ervaring en de veiligheid) en identificatie van goede praktijken

TOELICHTING

Parking.brussels beheert verschillende parkeerterreinen in heel het Gewest. De toekomstige P+R Stalle in Ukkel is een belangrijk project om de multimodaliteit aan deze toegang tot het Gewest te bevorderen.

Parking.brussels zal een genderdimensie integreren in de ontwikkeling ervan, zowel in het architecturaal ontwerp van de infrastructuur als in de binneninrichting, maar ook in de aangeboden diensten, met name om de onveiligheid en het onveiligheidsgevoel, waarvan vooral vrouwen melding maken, tegen te gaan.

De nadruk zal worden gelegd op zichtbaarheid (glazen scheidingswanden, lichtsterkte, enz.), aangenaamheid (kleuren, netheid, enz.) en veiligheid (duidelijke bewegwijzering, toegangscontroles, videobewaking, fysieke aanwezigheid, alarmknop, enz.) Er zullen ook openbare toiletten komen om bevuiling te voorkomen en vrouwen een alternatief te bieden zodat ze langer in de openbare ruimte kunnen blijven.

Na afloop van de werkzaamheden zal een tevredenheidsenquête worden gehouden en zullen de resultaten worden vergeleken met de verschillende tevredenheidsenquêtes voor de andere parkings, zodat relevante conclusies kunnen worden getrokken op het gebied van gendermainstreaming en alle door parking.brussels beheerde parkings er in de mate van het mogelijke van kunnen profiteren.

3

DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

36

ZORGEN VOOR SANITAIRE VOORZIENINGEN DIE VOOR IEDEREEN
TOEGANKELIJK ZIJN TIJDENS EVENEMENTEN VAN VISIT.BRUSSELS

ACTIE

Een aanvullende clausule opnemen in de modelcontracten met dienstverleners voor de levering van mobiele toiletten, om de aanwezigheid van voldoende en aangepaste sanitaire voorzieningen te garanderen tijdens de massa-evenementen die door visit.brussels in de Brusselse openbare ruimte worden georganiseerd.

DOELSTELLINGEN

- Ongemakkelijke situaties voor vrouwen op evenementen vermijden
- De ongelijkheden tussen mannen en vrouwen die een kind bij zich hebben dat ze moeten verschonen wegwerken

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: minister-president bevoegd voor het Imago van Brussel
- Coördinator: visit.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Doorlopend

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal betrokken evenementen
- Aantal toiletten

TOELICHTING

Visit.brussels organiseert verschillende evenementen met als doel het toerisme en de cultuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te promoten bij inwoners, Belgen en buitenlandse bezoekers en het imago van Brussel uit te breiden en te versterken.

Bij veel massa-evenementen is er een ernstig tekort aan openbare toiletten. Mobiele urinoirs zijn gemakkelijker op te stellen en zorgen voor minder opstoppingen dan toiletten met hokjes. Sommige evenementen die door visit.brussels worden georganiseerd, vinden plaats in zalen die voor de gelegenheid worden afgehuurd en die beschikken over harde en genderspecifieke toiletten (Eat!Brussels, Drink! Bordeaux, Stripfeest, enz.). Voor andere evenementen, zoals het Irisfeest en Pride, worden mobiele, chemische en niet-genderspecifieke toiletten ter beschikking gesteld.

In veel instellingen staan de luiertafels alleen in de vrouwentoiletten, waardoor een ongelijkheid ontstaat omdat de verzorging van kinderen evenzeer de verantwoordelijkheid van mannen is.

Visit.brussels engageert zich om voldoende sanitaire voorzieningen voor vrouwen te voorzien en te onderhouden tijdens grote evenementen in de openbare ruimte. Deze openbare toiletten zullen ook voorzien zijn van luiertafels die toegankelijk zijn voor ouders van alle geslachten en niet alleen voor vrouwen.

De toegang tot toegankelijke toiletten mogelijk maken zou een positief effect hebben op vrouwen, maar ook op daklozen, ouders, bejaarden en personen met beperkte mobiliteit (PBM). Dit zou de aanwezigheid van dit publiek op deze feestelijke en culturele evenementen bevorderen.

3 DE STAD EN HAAR OMGEVING: STEDENBOUW, MOBILITEIT, RUIMTELIJKE ORDENING, LEEFMILIEU

BOUWEN AAN EEN TOEGANKELIJKE EN VEILIGE OPENBARE
RUIMTE, REKENING HOUDEND MET DE BEHOEFTE VAN ELKE
GEBRUIKER

ACTIE

37 DE WIJZE WAAROP BRANDWEERLIEDEN-AMBULANCIERS SITUATIES VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD AANPAKKEN VERBETEREN

ACTIE

Een intern onderzoek uitvoeren bij een representatieve steekproef van hulpverleners met de steun van een student (verpleegkundige, criminoloog, maatschappelijk werker) om goede praktijken en verbeterpunten vast te stellen, zowel op het gebied van spoedeisende hulp voor slachtoffers als op het gebied van steun voor hulpverleners DMU die tijdens hun interventies met geweldsituaties worden geconfronteerd.

Tegelijkertijd, in samenwerking met de FOD Volksgezondheid, de patiëntenfiche invullen, zodat bijkomende cijfers kunnen worden opgetekend die een nauwkeuriger beeld zullen geven van de dringende medische hulp bij geweldsituaties.

De problematiek van gendergerelateerd geweld integreren in de opleiding voor dringende medische hulp aan ambulanciers.

Een netwerk van referentiepersonen oprichten met opgeleide vrijwilligers die hun collega's kunnen adviseren en naar hen kunnen luisteren wanneer zij terugkeren van een interventie waarbij gendergerelateerd geweld werd vastgesteld.

DOELSTELLINGEN

- Een beter inzicht krijgen in het gendergerelateerd geweld dat tijdens de interventies van de DBDMH wordt waargenomen
- Zorgen voor een betere aanpak van gendergerelateerd geweld door brandweerlieden-ambulanciers.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp
- Coördinatie: Dienst voor Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp

BUDGETRAMING

217.500 €

UITVOERINGSTERMIJN

2022 - 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Enquête gehouden;
- Goede praktijken en verbeterpunten geïdentificeerd;
- Patiëntenfiche gewijzigd.
- Aantal opgeleide ambulanciers;
- Oprichting van het referentienetwerk

TOELICHTING

Tijdens interventies van de Dringende Medische Hulp, die de eerstehulp lijn vormen, worden de brandweerlieden-ambulanciers van de DBDMH vaak geconfronteerd met zeer specifieke situaties. Dit is met name het geval wanneer zij te maken krijgen met slachtoffers van gendergeweld.

Tot dusver zijn er geen kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over dit soort interventies beschikbaar. Feedback en goede praktijken van hulpverleners worden evenmin verzameld en zichtbaar gemaakt.

Bovendien worden brandweerlieden in het kader van hun operationele opleiding niet opgeleid of gesensibiliseerd voor de problematiek van gendergeweld en staan zij soms machteloos wanneer zij worden geconfronteerd met situaties waarin zij niet weten hoe zij het best kunnen reageren.

Door de verschillende acties die zullen worden uitgevoerd, en het vastleggen van een meer gestructureerd kader voor het beheer van deze interventies, zullen de brandweerlieden beter voorbereid en beter bewapend zullen zijn.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

De gezondheidscrisis heeft de structurele ongelijkheid tussen vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt nog eens duidelijk aan het licht gebracht. Hoewel deze crisis alle Brusselaars heeft getroffen, zijn het de vrouwen die de zwaarste tol betalen, met bijvoorbeeld een daling van de activiteitsgraad met -3,4 % tegenover -1,1 % voor mannen²¹.

Helaas heeft de crisis de reeds bestaande ongelijkheden alleen maar vergroot. Hoewel de loonkloof voor vrouwelijke werknemers de afgelopen tien jaar is verkleind, blijft zij in België dus een realiteit, aangezien voltijds werkende vrouwen een bruto jaarsalaris ontvangen dat 9,2 % lager ligt dan dat van voltijds werkende mannen en 23,1% lager voor deeltijds werk²².

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedroeg de arbeidsparticipatie in het derde kwartaal van 2021 56,6 % voor vrouwen en 68,6% voor mannen, terwijl het opleidingsniveau van de bevolking van 15 jaar en ouder hoger ligt voor vrouwen dan voor mannen²³.

Vrouwen werken ook veel vaker deeltijds (31,5 %) dan mannen (13 %).

Vrouwen en mannen zijn ook nog zeer gesegmenteerd vertegenwoordigd in de beroepssectoren in België. Zo is er bijvoorbeeld een overweldigende meerderheid van vrouwen in de gezondheidszorg, de personenzorg en het onderwijs.

In de beroepen medisch secretaris, thuiszorgassistent, verpleger, kleuterleider en kinderverzorger bijvoorbeeld is meer dan 80% van de beroepsbevolking vrouw²⁴. Deze banen worden ook vaak financieel en sociaal minder gewaardeerd.

Er werken zeer weinig vrouwen in de informatie- en communicatietechnologie (ICT), hoewel deze sector met een ongekend personeelstekort te kampen heeft. Alle beroepen tezamen bezetten vrouwen 30 %²⁵ van de banen in de ICT-sector en in bepaalde specifieke beroepen zijn ze nog minder aanwezig, met bijvoorbeeld 16,7 % van de vrouwen in gespecialiseerde ICT-beroepen²⁶.

²¹COVID-19 en de impact op ongelijkheid tussen vrouwen en mannen, Brusselse Raad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen, 2021

²² Cijfers 2018, Verslag 2020 van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen

²³ Statbel, de arbeidsmarkt vanuit een genderoogpunt

²⁴ Statbel, Statistieken - "Beroepen in België volgens geslacht in 2020 (top 100)". Hier beschikbaar

: <https://statbel.fgov.be/fr/themes/emploi-formation/marche-du-travail/les-professions-en-belgique>

²⁵ Aantal banen in ICT-producerende sectoren per geslacht en plaats (Brussel), BISA, 2019

²⁶ Aantal werknemers per subgroep van informaticaberoepen in het BHG in 2018, view.brussel

Er is dus sprake van horizontale en verticale segregatie op de arbeidsmarkt. De redenen hiervoor zijn onder meer discriminerende sociale normen en stereotypen over de competenties van vrouwen en mannen, alsook de onderwaardering van het werk van vrouwen en hun werkelijke of vermeende zorgtaken in het gezin.²⁷

Afgezien van de toegang tot banen en gelijke verloning, moet ook gekeken worden naar de plaats van vrouwen in bedrijven met de garantie op een rechtvaardige en veilige werkomgeving, aangezien wij vandaag constateren dat de arbeidswereld nog steeds sterk gekenmerkt wordt door seksistisch gedrag. Zo geeft een zeer grote meerderheid van de vrouwen aan seksisme op het werk te hebben ervaren²⁸. Hoewel een rechtvaardiger samenleving vereist dat dit verschijnsel wordt bestreden, is het ook belangrijk de economische gevolgen in aanmerking te nemen.

De Brusselse regering zet zich in voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, maar dit is niet alleen om te evolueren naar een rechtvaardiger en billijker samenleving, maar ook om een economisch sterke regio te krijgen. Deze gelijkheid levert ons Gewest namelijk veel voordelen op: stijging van het bbp, toename van de groei, jobcreatie, verbetering van de activiteitsgraad²⁹...

Via haar diensten verbindt de regering zich er dan ook toe ambitieuze acties te ondernemen om het effect van haar beleid op de gelijkheid van mannen en vrouwen beter te meten, vooroordelen op grond van gender te voorkomen en maatregelen te nemen om deze ongelijkheden te verminderen.

²⁷ EIGE, A study on collected narratives on gender perceptions, pp. 82 en volgende. ²⁷ EIGE, A study on collected narratives on gender perceptions, pp. 82 en volgende. Hier beschikbaar: <https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/EIGE-study-on-collected-narratives-on-gender-perceptions-MH3112337ENC.pdf>

²⁸ Europese studie "Sexisme, bientôt fini?", Jump, 2016. », Jump, 2016.

²⁹ Economic Benefits of gender equality in the European Union, European Institute for Gender Equality.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP BEVORDEREN

ACTIE

38

EEN ACTIEPLAN TER ONDERSTEUNING EN BEVORDERING VAN HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP GOEDKEUREN EN UITVOEREN

ACTIE

Via *Women in Business* de opstelling van een plan ter ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap van vrouwen opstarten.

Concreet zal hub.brussels overleggen met de actoren op het terrein, in samenwerking met Brussel Economie en Werkgelegenheid, finance&invest.brussels en Innoviris, om een actieplan 2022-2025 op te stellen ter ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap.

Dit actieplan omvat de bestaande acties van *Women in business* die zullen worden voortgezet, zoals: de tweejaarlijkse barometer over vrouwelijk ondernemerschap, bewustmaking van het ecosysteem van begeleiding en financiering tot genderstereotypen, sensibiliseringsacties (Women Code festival, hackaton), communicatie over vrouwelijke rolmodellen voor ondernemers, deelname aan de interfederale strategie *Women in Digital* 2021-2026, maar ook nieuwe acties die op basis van overleg met de actoren in het veld zullen worden bepaald.

DOELSTELLINGEN

- De ondernemingszin stimuleren bij jonge meisjes en vrouwen, ook bij hen die ver van het ondernemerschap af staan, met name in sectoren waar vrouwen ondervertegenwoordigd zijn;
- Steun geven aan Brusselse actoren op het gebied van begeleiding, financiering en netwerking die het vrouwelijk ondernemerschap ondersteunen;
- Experimenteren en het overgaan tot actie door vrouwen bevorderen;
- Relevante instrumenten ontwikkelen, met name via de economische steun van Brussel Economie en Werkgelegenheid, om vrouwelijke ondernemers te ondersteunen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Economie
- Coördinatie: Hub.brussels
- Partners: Brussel Economie en Werkgelegenheid, Finance&Invest.brussels, Innoviris

BUDGETRAMING

Minimaal 80.000 euro per jaar

UITVOERINGSTERMIJN

2022 – 2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Plan goedgekeurd in 2022
- Specifieke indicatoren te bepalen in het plan

TOELICHTING

Uit studies en feedback uit het terrein blijkt dat vrouwen meer obstakels dan mannen ondervinden bij het starten van een onderneming: moeilijke toegang tot financiering, gebrek aan een netwerk, moeilijkheid om privéleven en ondernemerschap te combineren aangezien het onzichtbare werk (beheer van het huishouden en de kinderen) nog steeds meestal op de schouders van de vrouw terechtkomt, gebrek aan inspirerende vrouwelijke ondernemers als rolmodel.

De regering is zich reeds bewust van deze moeilijkheden en van de noodzaak meer vrouwelijke ondernemers te hebben. Zij treedt met name op via hub.brussels en haar dienst 1819, waarvan het aantal vrouwelijke bezoekers aanzienlijk is toegenomen (47 % in 2019), of via de platforms *Women in Business* en *Women in Tech*.

Women In Business is het platform voor vrouwelijk ondernemerschap in Brussel. Het brengt alle erkende actoren op dit vlak die actief zijn in Brussel samen.

De opdracht van Women In Business bestaat erin het oprichten van ondernemingen door vrouwen en het scheppen van werkgelegenheid in Brussel te stimuleren, het vrouwelijk ondernemerschap in Brussel in al zijn diversiteit en de zichtbaarheid van het ecosysteem van vrouwelijk ondernemerschap te promoten, en de evolutie van het vrouwelijk ondernemerschap in Brussel zowel kwantitatief als kwalitatief op te volgen.

Het platform Women in tech wil de aanwezigheid van vrouwen in technologische beroepen vergroten. Het idee is om het werk van deze platforms te verankeren en nog verder te gaan door middel van een alomvattend actieplan met betrekking tot vrouwelijk ondernemerschap.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP BEVORDEREN

ACTIE

39

EEN PROJECTOPROEP LANCEREN TER ONDERSTEUNING VAN HET VROUWELIJKE ONDERNEMERSCHAP

ACTIE

Parallel met de opstelling van een actieplan 2022-2025 ter ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap zoals voorzien in actie 38, zal Brussel Economie en Werkgelegenheid vanaf 2022 een projectoproep ter ondersteuning van het vrouwelijke ondernemerschap uitschrijven. Deze oproep moet het platform "Women in Business" aanvullen en versterken.

Het platform wordt gecoördineerd door hub.brussels en brengt meer dan twintig partnerstructuren samen van het ecosysteem van vrouwelijk ondernemerschap. Het heeft tot doel de ondersteuning van vrouwelijke ondernemers te bevorderen rekening houdend met hun specifieke behoeften. De projectoproep is bedoeld om structuren te ondersteunen die vrouwelijke (kandidaat-)ondernemers begeleiden, via begeleidingsprogramma's, een mentorschap, wederzijdse hulp, coaching of netwerking. De prioriteiten van de oproep kunnen jaarlijks worden herzien, afhankelijk van de evaluatie van de oproep van het voorgaande jaar en de behoeften op het terrein.

DOELSTELLINGEN

- Steun geven aan Brusselse actoren op het gebied van begeleiding, financiering en netwerking die het vrouwelijk ondernemerschap ondersteunen
- Vrouwen aanmoedigen om te experimenteren en actie te ondernemen om zelfstandige te worden als hefboom voor emancipatie; ook vrouwen voor wie het ondernemerschap het minst evident is als gevolg van meervoudige discriminatie of specifieke belemmeringen
- De dynamiek en de interacties binnen het netwerk "Women in Business" en de diversiteit van de leden ervan versterken

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Economie
- Coördinatoren: Brussel Economie en Werkgelegenheid en hub.brussels

Partners: equal.brussels

BUDGETRAMING

In 2022: € 250.000 van Brussel Economie, en € 250.000 van equal.brussels. De projectoproep zal jaarlijks worden herhaald, met een bedrag dat wordt bepaald overeenkomstig de beschikbare budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

2022 – 2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal ontvangen aanvragen
- Aantal gesubsidieerde projecten
- Activiteitenverslagen van de ondersteunde projecten
- Aantal en type begeleidingsmodules die door de gesubsidieerde structuren zijn uitgevoerd
- Aantal begeleide ondernemingsprojecten
- Behoud/verhoging van het aantal vrouwelijke deelnemers aan ondersteunde projecten

TOELICHTING

Het doel van deze actie is de financiële ondersteuning van elke in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevestigde economische speler (inclusief bv's, vzw's, zelfstandigen, enz.) of partnerschap van economische spelers die activiteiten ontwikkelt ter ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap.

Begeleiding, wederzijdse hulp, mentorschap, coaching of versterking van het netwerk zijn instrumenten die startende vrouwelijke ondernemers kunnen ondersteunen en hen kunnen helpen de specifieke obstakels die ze daarbij ondervinden, te overwinnen.

De projectoproep zal innovatieve instrumenten en benaderingen ondersteunen die specifiek zijn afgestemd op de problemen waarmee vrouwen te maken krijgen, ook vrouwen voor wie het ondernemerschap het minst evident is als gevolg van meervoudige discriminatie (racisme, alleenouderschap, handicap, enz.). Deze projectoproep is er immers op gericht een intersectioneel publiek te bereiken en een grotere diversiteit binnen het Brussels ondernemerschap te bevorderen.

Bovendien zal deze oproep partnerschappen stimuleren tussen structuren die het vrouwelijk ondernemerschap begeleiden, teneinde de interactie en de dynamiek binnen het platform "Women in Business" te bevorderen.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP BEVORDEREN

ACTIE

40

DE GENDERSPECIFIEKE OPVOLGING VAN DE ACTIVITEITEN VAN HUB.BRUSSELS VERSTERKEN

ACTIE

Specifieke doelstellingen vastleggen op het vlak in termen van genderspecifieke metingen met een intersectionele aanpak.

De geselecteerde indicatoren duidelijk vastleggen.

De reeds begonnen werkzaamheden met betrekking tot de instrumenten voor de metingen voortzetten.

De diensten van hub.brussels betrekken bij de genderspecifieke monitoring, op basis van instrumenten die aan hun werk zijn aangepast.

De verzamelde gegevens en eventuele tekortkomingen analyseren en de instrumenten aanpassen, in samenwerking met referentieorganisaties.

De resultaten van de analyses meedelen binnen hub en/of het Gewest.

DOELSTELLINGEN

- De gendergerelateerde kennis van het ondernemerschap in Brussel en van de begunstigden van de acties van hub.brussels verfijnen, met name vanuit een intersectioneel perspectief.
- De genderspecifieke opvolging van hub.brussels verbeteren.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Economie
- Coördinatie: hub.brussels
- Partners: equal.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Uitbreiding, productie en communicatie van gendergerelateerde gegevens in de rapporteringsactiviteiten van hub.brussels.

TOELICHTING

Hub.brussels is al bezig met de ontwikkeling van een hele reeks statistieken en een genderspecifieke opvolging van al zijn acties (begeleiding, bewustmaking, enz.).

Het publiceert regelmatig een barometer van het vrouwelijk ondernemerschap in Brussel. Hub.brussels beschikt momenteel echter niet over intersectionele statistieken.

Daarom moet worden nagedacht over welke intersectorale statistieken er opgesteld zouden moeten worden en hoe deze in overeenstemming met de AVG kunnen worden verkregen.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP BEVORDEREN

ACTIE

41

DE GENDERSPECIFIEKE OPVOLGING VAN DE TOEKENNING VAN SUBSIDIES AAN ONDERNEMERS DOOR BRUSSEL ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID VERSTERKEN EN GERICHTE ACTIES UITWERKEN OP BASIS VAN DE RESULTATEN VAN DE GENDERANALYSES

ACTIE

Indicatoren opstellen en opvolgen die toelaten om voor alle subsidies die door Brussel Economie en Werkgelegenheid toegekend worden het aandeel te bepalen van de subsidies die worden toegekend aan ondernemingen die door vrouwen worden geleid en/of waarvan de doelgroep hoofdzakelijk uit vrouwen bestaat.

De formulieren voor subsidieaanvragen van Brussel Economie en Werkgelegenheid (BEW) aanpassen om er een statistische registratie met betrekking tot gender en andere criteria in te integreren (binnen een intersectionele aanpak).

De in het kader van de toekenning van subsidies verzamelde statistieken analyseren vanuit een genderperspectief, zo nodig gekruist met andere criteria, binnen een intersectionele aanpak.

Op basis hiervan, samen met publieke en private partners van het ecosysteem, acties bepalen om vrouwelijk ondernemerschap beter te ondersteunen via de door BEW toegekende subsidies.

DOELSTELLING

Het subsidiebeleid voor ondernemerschap van BEW sturen op basis van gestaafde gendergerelateerde vaststellingen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Economie
- Coördinatie: Brussel Economie en Werkgelegenheid
- Partners: equal.brussels, hub.brussels, Innoviris, finance&invest.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

- Voltooing van de indicatoren in 2022
- Genderanalyse op basis van de verzamelde gegevens in 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Indicatoren vastgelegd en toegepast
- Formulier voor subsidieaanvraag aangepast
- Analyses jaarlijks uitgevoerd
- Aanpassingen doorgevoerd overeenkomstig het subsidiebeleid voor ondernemers

TOELICHTING

BEW wil gendergerelateerde indicatoren en een genderanalyse met betrekking tot zijn subsidies ontwikkelen, zodat deze zo nodig kunnen worden bijgestuurd.

Concreet zal de eerste stap erin bestaan de relevante indicatoren vast te stellen, ongeacht of het gaat om subsidies die worden toegekend in het kader van oproepen tot het indienen van projecten, premies of facultatieve subsidies die losstaan van een oproep tot het indienen van projecten.

Het zou bijvoorbeeld nuttig kunnen zijn te bepalen welk percentage van deze subsidies wordt toegekend aan ondernemingen (met inbegrip van vzw's) die door vrouwen worden geleid (gendercriterium, desgevallend te combineren met andere criteria binnen een intersectionele aanpak) en aan ondernemingen waarvan het doelpubliek eerder vrouwelijk is.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP BEVORDEREN

ACTIE

42

VERZAMELEN VAN GENDERSPECIFIEKE GEGEVENS OVER DE BIJ FINANCE&INVEST.BRUSSELS INGEDIENDE FINANCIERINGSAAHVAGEN, DE BEHANDELING VAN DEZE AANVRAGEN EN DE TYPOLOGIE VAN DE ONDERSTEUNDE BEDRIJVEN

ACTIE

Bij contactname met finance&invest.brussels informatie inzamelen over de ondernemer en hoe hij/zij bij finance&invest.brussels terecht is gekomen, door een automatische vragenlijst die in samenwerking met een genderdeskundige van equal.brussels wordt opgesteld.

Met name de volgende gegevens zouden interessant kunnen zijn om voor analyse te verzamelen:

- Aantal personen en percentage vrouwen in het managementteam
- Aantal personen en percentage vrouwen in de directieraad
- Samenstelling van het aandeelhouderschap, met inbegrip van het percentage vrouwen
- Geslacht van de privébeleggers natuurlijke personen

Vervolgens zullen deze gegevens bruikbaar moeten worden gemaakt door ze te integreren in het CRM³⁰ dat door finance& invest.brussels wordt gebruikt en ze voor analyse te combineren met het resultaat van deze aanvragen (toekenning/weigering/doorverwijzing)

DOELSTELLING

Gendergerelateerde gegevens over financieringsaanvragen verzamelen en integreren in de beheersinstrumenten van finance&invest.brussels, zodat ze geëxploiteerd kunnen worden om de door finance&invest.brussels uitgevoerde acties bij te sturen.

³⁰ Software voor het beheer van de relatie met de klant.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Economie
- Coördinator: finance&invest.brussels
- Partners: equal.brussels, hub.brussels, Innoviris, Brussel Economie en Werkgelegenheid

BUDGETRAMING

€ 2.500

UITVOERINGSTERMIJN

- Ontwikkeling van het project in 2022
- Aanpassing van het CRM en analyse op basis van de verzamelde gegevens in 2023
- Analyse op basis van de verzamelde gegevens in 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Invoering in 2022 van een formulier dat bij de financieringsaanvragen gevoegd wordt en een gendercriterium bevat
- Aanpassing van het CRM van finance&invest.brussels in 2023
- Opstelling van jaarlijkse statistieken over de verdeling van de aanvragen en de behandeling ervan (toekenning, weigering, doorverwijzing) volgens geslacht.

TOELICHTING

Uit studies blijkt dat mannelijke ondernemers een betere toegang hebben tot financiering.

“Financiers” (contactpersonen voor de financieringsaanvraag: bankier, analist, privé-investeerder, ...) zouden onbewust een positievere houding aannemen ten aanzien van ondernemingsprojecten die door mannen worden geleid dan door vrouwen.

Soms wordt een "paternalistische" houding in het contact en de relatie tussen de vrouwelijke ondernemer en de "financier" gemeld wanneer blijkt dat, als een vrouwelijke ondernemer in contact komt met een mannelijke "financier" (bankier, analist, privé-investeerder, enz.) voor een financieringsaanvraag, er sprake is van vooroordelen die rechtstreeks te maken hebben met gender, soms een gebrek aan respect, enz.

Daarom zal de uitvoering van deze actie ook tot doel hebben de teams van finance&invest.brussels bewuster te maken van de gelijkheid van mannen en vrouwen in het ondernemerschap.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

HET VROUWELIJK ONDERNEMERSCHAP BEVORDEREN

ACTIE

43

DE DOOR FINANCE&INVEST.BRUSSELS ONDERSTEUNDE ONDERNEMINGEN BEWUSTMAKEN VAN HET GENDEREVENWICHT IN HUN DIRECTIERADEN EN/OF RADEN VAN BESTUUR

ACTIE

De ondernemingen die door finance&invest.brussels worden gesteund, te sensibiliseren bij de samenstelling van hun directieraden en raden van bestuur, door gendercriteria te integreren in de duurzaamheids- en ESG-risicoanalyse (milieu-, sociale en bestuurscriteria) via de interne analysetool *Sustainability Framework*

DOELSTELLING

Ervoor zorgen dat alle door finance&invest.brussels gefinancierde ondernemingen zich bewust zijn van de noodzaak om in hun raden van bestuur en directies gendergelijkheid te bereiken of daar ten minste naar te streven

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegdheid: Economie
- Coördinator: finance&invest.brussels
- Partners: equal.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf de in 2023 ingezamelde gegevens

OPVOLGINGSINDICATOR

Gendermainstreaming in duurzaamheids- en ESG-risicoanalyses.

TOELICHTING

Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in het bestuur van Belgische ondernemingen.

66 % van de Belgische ondernemingen wordt geleid door mannen, tegenover slechts 23 % door vrouwen. De resterende 7 % heeft betrekking op het aantal Belgische ondernemingen dat op paritaire basis wordt geleid, wat op zijn zachtst gezegd een klein aantal is.

Daarenboven situeren mannelijke bedrijfsleiders zich vooral in de succesvolle sectoren van de economie, en vooral in sectoren die niet gevoelig zijn voor de schade berokkend door de gezondheids crisis, zoals de bouw en de ICT.

Vrouwen daarentegen, of ze nu directeur zijn van een grote onderneming of micro-ondernemer, zijn vaker te vinden in de economische sectoren die hard door de crisis zijn getroffen.

Zij maken bijvoorbeeld 45 % uit van de Brusselse zelfstandigen in de sectoren horeca, evenementen, toerisme en cultuur.³¹

³¹ Le Covid, une pandémie sexiste? Plan pour une relance économique au féminin, rapport Womenpreneur. Te raadplegen op: <https://womenpreneur-initiative.com/belgium/plan-de-relance>

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

INTEGRATIE VAN GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN IN DE STRATEGIE VAN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

44

DE GENDERGERELATEERDE GEGEVENS IN HET VERSLAG VAN HET OBSERVATORIUM TEWERKSTELLING OPENBAAR AMBT OPVOLGEN, AANBEVELINGEN DOEN EN DE BRUSSELE GEWESTELIJKE INSTELLINGEN OP VERZOEK GENDERANALYSES VAN HUN PERSONEEL BEZORGEN

ACTIE

Gendergerelateerde gegevens verzamelen bij de Brusselse gewestelijke instellingen, deze gegevens analyseren en er jaarlijks verslag over uitbrengen.

De via de diversiteitsmonitoring ingezamelde gegevens exploiteren en de gewestelijke instellingen nuttige informatie verschaffen voor het opstellen van diversiteitsplannen, onder meer met acties om eventuele genderongelijkheden weg te werken.

DOELSTELLING

Een beter inzicht verwerven in de genderuitdagingen in het Brussels gewestelijk openbaar ambt en de Brusselse organisaties in staat stellen een personeelsbeleid te ontwikkelen dat hiermee rekening houdt.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: Gewestelijke overheidsinstellingen binnen het toepassingsgebied van het wettelijk kader

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

- Jaarlijks voor het verslag van het Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt
- Vanaf 2023 voor de genderanalyses op verzoek

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Verslag van het Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt
- Termijnen voor het beantwoorden van verzoeken en tevredenheid van de bestemmelingen van de analyses

TOELICHTING

We stellen vast dat vrouwen minder aanwezig zijn in bepaalde instellingen en beroepen en ondervertegenwoordigd zijn in de hoogste functies en in de functie van mandataris.

In het verslag van het Observatorium van de Werkgelegenheid in het Brussels Openbaar Ambt van 2020 is te zien dat het aandeel vrouwen in het gewestelijk openbaar ambt toeneemt. Iets meer dan de helft van de gewestelijke instellingen heeft meer vrouwen dan mannen in dienst.

Tweederde van het personeelsbestand bestaat echter uit mannen. Dit is te verklaren doordat de gewestelijke instellingen die overwegend uit mannen bestaan de grootste werkgevers van het Gewest zijn. Het gaat onder meer om Net Brussel, de DBDMH en Leefmilieu Brussel.

Naast deze horizontale segregatie, die mannen tot bepaalde soorten functies beperkt en vrouwen tot andere, bestaat er nog steeds het verschijnsel van het glazen plafond, ook al wordt dit langzaam minder.

Hoewel vrouwen in de meerderheid zijn in banen op niveau A en B, die overeenkomen met het niveau hoger onderwijs van lange en van korte duur, worden zij over het algemeen schaarser naarmate men opklimt naar de hoogste functies en in de functie van mandataris.

Aangezien de rang het relatieve belang van een graad binnen zijn niveau bepaalt, identificeren we er zeven, van minst naar meest belangrijk. Vrouwen zijn in de meerderheid in de eerste rang (A1) met 56 %. Rangen A2 en A3 vertonen bijna een 50-50 pariteit, die wordt bereikt in rang A4. In de hoogste managementgraden zijn vrouwen echter in de minderheid; 1/3 van de posten wordt bekleed door vrouwen in rang A5 en nul in rang A6. De enige post in A7 wordt echter sinds januari 2021 door een vrouw bezet.

Het is eveneens belangrijk te benadrukken dat de tendens van een oververtegenwoordiging van vrouwen in deeltijdse arbeidsregelingen zich ook voordoet in het gewestelijk openbaar ambt (21,3 % voor vrouwen <> 7,3 % voor mannen³²).

Het is voor gewestelijke instellingen absoluut noodzakelijk de genderstatistieken van de samenstelling van haar personeel te kennen en te kunnen analyseren vanuit een genderperspectief bij de uitvoering van een strategie voor een diversiteitsplan.

³² Verslag 2020 van het Observatorium van de Werkgelegenheid in het Brussels Openbaar Ambt, talent.brussels

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

INTEGRATIE VAN GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN IN DE STRATEGIE VAN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

45

EEN ANTICIPERENDE BENADERING VAN BANEN EN VAARDIGHEDEN BINNEN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT INVOEREN

ACTIE

In het kader van de opvolging van de personeelsplannen door het gewestelijk Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt thematische verslagen opstellen over het proactieve human resourcesbeheer in het Brussels gewestelijk openbaar ambt, met inbegrip van de genderdimensie (banen van de toekomst, anticipatie op de leeftijds piramides, enz.)

DOELSTELLING

Een anticiperende benadering van banen en vaardigheden invoeren die rekening houdt met de genderongelijkheden in het gewestelijk openbaar ambt en het concept inclusie bevordert.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: Gewestelijke overheidsinstellingen binnen het toepassingsgebied van het wettelijk kader

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

Thematische verslagen die de genderdimensie integreren.

TOELICHTING

De anticiperende benadering van banen en vaardigheden is een methode om het personeelsbestand, de banen en de vaardigheden af te stemmen op de strategische doelstellingen van de organisatie en haar externe omgeving.

De uitdagingen van een anticiperende benadering van banen en vaardigheden zijn het bepalen van de evoluties in banen, opdrachten en vaardigheden, en het plannen van de personeelsbewegingen die op middellange termijn moeten worden georganiseerd om aan de behoeften van de organisatie te voldoen.

Het gaat om het anticiperen op en plannen van de verschillende acties die moeten worden ondernomen om de duurzaamheid van de activiteit van de organisatie te waarborgen. Dit is een proactief personeelsbeleid, gebaseerd op competentie management.

In dit verband moet niet alleen worden geanticipeerd op de behoeften aan vaardigheden en personeel, wat via personeelsplannen gebeurt, maar moeten ook prognoses worden gemaakt vanuit een inclusief perspectief, waarbij met name rekening wordt gehouden met de verticale en horizontale gendersegregatie in het gewestelijk openbaar ambt.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

INTEGRATIE VAN GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN IN DE STRATEGIE VAN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

46

SEKSISME, RACISME EN INTIMIDATIE DOELTREFFENDER BESTRIJDEN BINNEN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 maart 2018 houdende het administratief statuut en de bezoldigingsregeling van de ambtenaren van de gewestelijke overheidsdiensten van Brussel wijzigen om seksisme, racisme en pesten doeltreffender te bestrijden door de tuchtregeling te vereenvoudigen, met inachtneming van de rechten van de verdediging.

DOELSTELLING

Discriminerend gedrag zoals seksisme en racisme uitdrukkelijk als overtreding opnemen in het administratief en geldelijk statuut van het personeel van de overheidsdiensten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, om dit fenomeen beter te kunnen voorkomen en personeel dat zich hieraan schuldig maakt te kunnen bestraffen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: gewestelijke overheidsinstellingen binnen het toepassingsgebied van het wettelijk kader

BUDGETRAMING

Binnen de werkingsbudgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Wijzigingen van het statuut voorgesteld aan de regering.

TOELICHTING

Volgens een studie die de vzw Jump in 2016 in Europa (voornamelijk in Frankrijk en België) heeft uitgevoerd, heeft 94 % van de vrouwen te maken gehad met seksisme op het werk, d.w.z. woorden of gedrag waardoor ze zich minderwaardig voelen vanwege hun geslacht.

Seksisme is dus een realiteit die alle organisaties treft, ook het openbaar ambt, met nefaste gevolgen voor de slachtoffers maar ook voor de veiligheid op het werk, aangezien, zoals uit studies blijkt, seksistische opmerkingen en gedragingen een voedingsbodem zijn voor pesterijen en seksueel geweld.

Het wordt echter slecht aangepakt: veel slachtoffers durven niet met hun meerderen praten of voelen zich, wanneer zij dat wel doen, niet gesteund. De vertrouwensband die zij met hun werkgever hebben opgebouwd, wordt hierdoor verbroken en hun betrokkenheid vermindert.³³

Om al deze redenen is het de verantwoordelijkheid van de overheid om krachtig op te treden tegen deze feiten. Daarom bepaalt de gewestelijke beleidsverklaring dat "de tuchtregeling voor statutaire personeelsleden zal, met respect voor de rechten van de verdediging, vereenvoudigd worden om seksisme, racisme en pesten doeltreffender te kunnen bestrijden".

³³ "LIBÉREZ votre entreprise du sexisme, votre guide pour une organisation vraiment inclusive", Jump asbl, 2021. Hier beschikbaar: http://jump.eu.com/wp-content/uploads/2018/12/Guide_Sexisme_BE_FR.pdf

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

INTEGRATIE VAN GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN IN DE STRATEGIE VAN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

47

HET BEDRAG VAN DE TELEWERKVERGOEDING IN HET ACTIEPLAN TELEWERK AANPASSEN, MET RESPECT VOOR HET RECHT OM OFFLINE TE ZIJN

ACTIE

Het bedrag van de telewerkvergoeding aanpassing zodat het beter overeenstemt met de reële kosten van ambtenaren die telewerken, wat verhoudingsgewijs meer door vrouwen dan door mannen wordt gedaan³⁴.

De regelgevende teksten wijzigen om ze aan te passen aan het principe "Anytime, Anywhere", met respect voor het recht om offline te zijn.

DOELSTELLING

Van telewerken een instrument voor gendergelijkheid op het werk maken.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: Partners van de gewestelijke werkgroep voor de reglementering van het openbaar ambt

BUDGETRAMING

- 6.860.160 €

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

³⁴ 88 % van de vrouwen en 76 % van de mannen telewerken in het gewestelijk openbaar ambt - Verslag 2020 van Observatorium Tewerkstelling in het Brussels gewestelijk openbaar ambt, talent.brussels

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aanpassing van de toelage
- Integratie van het beginsel door middel van wijzigingen in de regelgeving, met name het telewerkdecreet

TOELICHTING

Uit een studie van de Femmes prévoyantes socialistes in 2021 blijkt dat het massale telewerken als gevolg van de covid-19-crisis niet heeft verhinderd dat de reeds bestaande ongelijkheden tussen mannen en vrouwen blijven voortbestaan.

De organisatie van het privé- en beroepsleven werd voor vrouwen zwaar op de proef gesteld, aangezien de mentale belasting en de verdeling van de huishoudelijke en gezinstaken nog steeds onevenredig verdeeld zijn. Daarnaast werd dit massale telewerken ook uitgevoerd in een context waarin sommige bevolkingsgroepen slecht of onvoldoende technologisch uitgerust waren, én in een context van toenemend cybergeweld en ongelijke verdeling van de spreektijd naar geslacht.³⁵

Telewerk kan niettemin positief zijn voor vrouwen, als het onder goede omstandigheden wordt gedaan.

Telewerkers materieel en financieel ondersteunen is des te belangrijker om de risico's op "concurrentie" en conflicten tussen ouders en kinderen over het gebruik van computers en de internetaansluiting van het gezin te voorkomen. Indien een huishouden onvoldoende is uitgerust in verhouding tot de behoeften van de leden, is het waarschijnlijk dat moeders meer geneigd zullen zijn hun eigen uitrusting aan de kinderen af te staan wanneer zij die nodig hebben (bv. onderzoek voor school doen op de smartphone en met de hulp van de moeder).

Wil telewerk de combinatie van privé- en beroepsleven vergemakkelijken in plaats van de grenzen ertussen te doen vervagen, dan is het absoluut noodzakelijk dat de ontwikkeling van structureel telewerk gepaard gaat met de invoering van een daadwerkelijk recht om offline te zijn.

Het recht om offline te zijn is het recht van werknemers om zich op bepaalde tijdstippen, voorbehouden voor rust en hun privéleven, volledig los te koppelen van het werk, zonder angst voor negatieve gevolgen voor hun loopbaan. Dit recht is des te fundamenteeler omdat digitale technologieën en telewerk een grotere en onmiddellijke inbreuk op de privésfeer door het werk veroorzaken.

In zekere zin zou dit kunnen helpen om de cultuur van professionele hyperactiviteit en reactiviteit te beteugelen, waarachter sommige werknemers zich overigens verschuilen om aan huishoudelijke en gezinstaken te ontsnappen.³⁶

³⁵ Analyse 2021 – Femmes et télétravail en période de Covid-19 : quels enseignements tirer pour la mise en place d'un télétravail structurel ? – Femmes Prévoyantes Socialistes (femmesprevoyantes.be)

³⁶ Idem.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

EEN INCLUSIEVE AANWERVINGSPROCEDURE VOOR OPENBAAR AMBT ONTWIKKELEN

ACTIE

48

GENDERGERELATEERDE VOOROORDELEN BIJ SELECTIETESTS VAN DE AANWERVINGSPROCEDURE VOOR HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT WEGWERKEN EN INCLUSIEF SCHRIJVEN IN VACATURES BEVORDEREN

ACTIE

De wervingsconsulenten van talent.brussels opleiden in het juiste gebruik van de tests, zodat ze kunnen worden gebruikt om de vaardigheden van kandidaten te objectiveren zonder gendergerelateerde vooroordelen.

In het certificeringstraject van elke aanwervingsconsulent van talent.brussels een opleiding inclusief schrijven opnemen, zodat zij in staat zijn:

- In personeelsadvertenties een duidelijk kader op te nemen met een beschrijving van het diversiteits-, inclusie- en gelijkekansenbeleid van het gewestelijk openbaar ambt en de mogelijkheden voor redelijke aanpassingen in de loop van de aanwervingsprocedure
- Potentieel stereotiepe voorstellingen van de ideale kandidaat, met inbegrip van gendergerelateerde voorstellingen, te neutraliseren

DOELSTELLINGEN

- Komen tot een objectieve, onbevooroordeelde selectiemethode die wordt vergeleken met gemeenschappelijke normen die de gehele populatie vertegenwoordigen
- Vacatures publiceren waarin iedereen zichzelf kan terugvinden, ongeacht zijn of haar geslacht
- Organisaties verenigen rond inclusief schrijven

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels

BUDGETRAMING

- € 5.000 voor de opleiding in het goed gebruik van de selectietests
- € 5.000 voor de opleiding inclusief schrijven

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal selectieconsulenten dat is opgeleid in het juiste gebruik van de tests, vergeleken met het totale aantal selectieconsulenten
- Neutraliteit van de gepubliceerde vacatures

TOELICHTING

De instrumenten die worden gebruikt om een kandidaat te beoordelen, kunnen uiterst nuttig zijn wanneer zij correct worden gebruikt, maar contraproductief werken wanneer zij verkeerd worden gebruikt.

Oneigenlijk gebruik is vaak het gevolg van een gebrek aan duidelijkheid over wat men wil meten en waarom men het wil meten. Het is belangrijk het doel van het te evalueren systeem te begrijpen om de voor dat doel geschikte tests te kunnen kiezen. Als de tests niet worden aangepast en geobjectiveerd, bestaat het risico dat er gendergerelateerde vooroordelen ontstaan.

Woorden verraden onze onbewuste voorstellingen: het opstellen van de vacature is dus een essentiële stap die niet alleen bestaat uit het vertalen van het functieprofiel.

Het gebruik van een inclusieve schrijfwijze helpt de voorstellingen van de ideale kandidaat te neutraliseren, die door uitsluitend het mannelijke geslacht te gebruiken onbewust als een man kan worden gezien. Inclusief schrijven kan vrouwen ook in staat stellen zich te zien in rollen die traditioneel als mannelijk worden beschouwd en vice versa, waardoor het veld van beroepsmogelijkheden wordt uitgebreid.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

EEN INCLUSIEVE AANWERVINGSPROCEDURE VOOR OPENBAAR AMBT ONTWIKKELEN

ACTIE

49

EEN OPLEIDING "GENDERNEUTRALE VACATURES" ORGANISEREN VOOR DE PERSONEELSDIENSTEN VAN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

Een opleiding "genderneutrale vacatures" organiseren waarin zowel inclusief schrijven aan bod komt als een manier om de functievereisten en verwachte vaardigheden te formuleren zonder onbewust genderstereotypen over te brengen.

DOELSTELLING

Opleiding verstrekken aan de personeelsdiensten om ervoor te zorgen dat niemand zich bij een selectieprocedure uitgesloten voelt.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: gewestelijke organisaties met hetzelfde statuut

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Neutraliteit van de vacatures die de gewestelijke organisaties worden gepubliceerd.

TOELICHTING

Naast het inclusief schrijven en het vervrouwelijken van functiebenamingen spelen er nog andere kwesties bij het schrijven van functiebeschrijvingen.

Het gebruik van bepaalde bewoordingen kan leiden tot onbewuste subtiele vooroordelen, zoals blijkt uit sommige studies³⁷ die subtiele maar systematische verschillen in bewoordingen hebben aangetoond in een willekeurige steekproef van vacatures.

Uit hun resultaten bleek dat vacatures in door mannen gedomineerde sectoren meer mannelijke woorden bevatten (d.w.z. woorden die geassocieerd worden met mannelijke stereotypen, zoals leider, competitief, dominant) dan vacatures in door vrouwen gedomineerde sectoren. Vervolgens testten zij de gevolgen van deze formulering in drie experimentele studies.

De conclusie is dat wanneer vacatures meer mannelijke dan vrouwelijke bewoordingen bevatten, de deelnemers eerder mannen in deze beroepen zagen en, wat nog belangrijker is, dat vrouwen deze banen minder aantrekkelijk vonden³⁸.

³⁷ 2011, *Journal of Personality and Social Psychology*, Gaucher, et al.

³⁸ Gaucher, D., Friesen, J., & Kay, A. C. (2011). Evidence that gendered wording in job advertisements exist. Te raadplegen op: <https://psycnet.apa.org/record/2011-04642-001>

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

EEN INCLUSIEVE AANWERVINGSPROCEDURE VOOR OPENBAAR AMBT ONTWIKKELEN

ACTIE

50

DE FORMULERING VAN DE VEREISTEN IN VACATURES VEREENVOUDIGEN

ACTIE

In vacatures een onderscheid maken tussen essentiële en bijkomende vaardigheden, om ze minder intimiderend en meer open voor alle in aanmerking komende personen te maken, en zo potentiële vooroordelen te vermijden die verband houden met een verschillende interpretatie van de vacature en de bijbehorende vereisten naargelang het geslacht.

DOELSTELLING

Gendergerelateerde vooroordelen wegwerken en meer vrouwen te laten solliciteren naar banen, met name bevorderingsfuncties

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels

BUDGETRAMING

15.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Evolutie van het aantal vrouwelijke sollicitanten na de differentiatie van de vacatures.

TOELICHTING

Sommige studies hebben aangetoond dat vrouwen solliciteren wanneer zij aan 100 % van de vereisten voldoen, terwijl mannen al solliciteren wanneer zij slechts aan 60 % voldoen.

Dit kan te wijten zijn aan een cultureel bepaald gebrek aan zelfvertrouwen, dat meer vrouwen treft.

Hoewel het niet nodig is de eisen te verlagen alleen om vrouwen aan te werven, maakt een vereenvoudiging van de functiecriteria de vacature minder afschrikwekkend en meer uitnodigend voor iedereen die in aanmerking komt.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

EEN INCLUSIEVE AANWERVINGSPROCEDURE VOOR OPENBAAR AMBT ONTWIKKELEN

ACTIE

51

POTENTIËLE KANDIDATEN SENSIBILISEREN VOOR DE LEVENSKWALITEIT OP HET WERK BIJ HET BRUSSELS GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

De levenskwaliteit op het werk naar voor schuiven in alle vacatures en in #talent.talk, vooral naar ouders en alleenstaande gezinshoofden toe.

DOELSTELLING

Zowel vrouwen als mannen in staat stellen hun privé- en beroepsleven beter met elkaar te verzoenen, wat een positief effect heeft op de loopbaan van vrouwen en op de betrokkenheid van mannen bij gezins- en huishoudelijke taken.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Vacatures waarin de nadruk ligt op het evenwicht tussen werk en privéleven.

TOELICHTING

Flexibele werktijden helpen alle werkende ouders om werk en gezin met elkaar te verzoenen. Als vaders meer betrokken worden bij gezins- en huishoudelijke taken, zal dit een positief effect hebben voor de vrouwen.

Het probleem van het combineren van privé- en beroepsleven blijft de belangrijkste belemmering voor de professionele vooruitgang van vrouwen, aangezien vrouwen nog steeds hoofdzakelijk zogenaamde reproductieve taken verrichten, zoals de zorg voor kinderen en het huishouden, en meer deeltijds werken of hun loopbaan onderbreken vanwege deze taken, hetgeen een negatief effect heeft op hun carrièremogelijkheden.

4

DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

EEN INCLUSIEVE AANWERVINGSPROCEDURE VOOR OPENBAAR AMBT ONTWIKKELEN

ACTIE

52

DE LIJST VAN JURYLEDEN DIE KUNNEN ZETELN IN DE SELECTIECOMMISSIE VOOR MANDAATHOUDERS VAN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT UITBREIDEN, OM ZO EEN EVENWICHT TUSSEN MANNEN EN VROUWEN TE BEREIKEN.

ACTIE

Een communicatiecampagne voeren om de lijst van potentiële juryleden uit te breiden om een evenwicht tussen mannen en vrouwen in de selectiecommissie voor mandaathouders te bereiken.

DOELSTELLING

De genderdiversiteit in de selectiecommissies vergroten.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels

BUDGETRAMING

15.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Man-/vrouwverhouding in de selectiecommissies van mandaathouders.

TOELICHTING

Op grond van artikel 446 van het statuut van de GOB moeten de leden van de selectiecommissies van mandaathouders beschikken over expertise in ten minste een van de volgende categorieën:

- De materies die deel uitmaken van de vacante mandaatbetrekking
- Overheidsmanagement

Talent.brussels is verantwoordelijk voor het voorstellen van de samenstelling van de selectiecommissies van mandaathouders aan de regering. In het regeerakkoord van juli 2019 staat dat "de Regering de reserve van onafhankelijke deskundigen die zetelen in de aanwervingscommissies zal uitbreiden".

In maart 2020 en november 2021 is een nieuwe oproep tot kandidaatstelling gelanceerd om een maximum aan relevante en diverse profielen aan te trekken en de genderdiversiteit in deze commissies te vergroten.

Deze diversiteit moet het mogelijk maken om cognitieve vooroordelen tegen te gaan die tijdens de selectieprocedure kunnen opduiken wanneer de selectieverantwoordelijken een te gelijksoortig profiel hebben.

In april 2022 heeft de Regering, na een oproep tot kandidaatstelling in november 2021, een nieuwe pool van leden voor deze commissies goedgekeurd. Er waren 25 kandidaturen, waarvan er 10 aan de criteria beantwoordden. 70% van de kandidaten was man, 30% vrouw, wat aantoont dat er meer vrouwen moeten worden aangetrokken voor deze commissies.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

GENDERGEBONDEN BEELDVORMING OVER BEROEPEN DOORBREKEN EN SEGMENTERING TEGENGAAN.

ACTIE

53

POTENTIËLE KANDIDATEN SENSIBILISEREN VOOR BANEN BIJ HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT OP BASIS VAN EEN GENDERBEWUSTE AANPAK

ACTIE

Op basis van de aanbevelingen van het verslag van het Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt een op het publiek gerichte communicatiecampagne voeren voor beroepen die als "mannelijker" worden beschouwd (DBDMH, enz.), teneinde vrouwen aan te moedigen om voor deze banen te solliciteren.

DOELSTELLING

Het aantal sollicitaties van vrouwen voor als eerder mannelijk beschouwde beroepen verhogen.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: gewestelijke organisaties geïdentificeerd in het verslag van het Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt

BUDGETRAMING

50.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023 voor elke aanwerving onder de voorwaarden

OPVOLGINGSINDICATOR

Toename van het aantal vrouwelijke sollicitanten voor banen die door het Observatorium Tewerkstelling Openbaar Ambt als overwegend mannelijk worden aangemerkt.

TOELICHTING

Als de arbeidsmarkt nog steeds sterk gesegmenteerd is naar sekse, komt dat zeker deels doordat in beroepsmiddens seksistische voorstellingen en stereotypen blijven bestaan, die leiden tot beperkende ideeën in de hoofden van mensen die actief zijn of op het punt staan actief te worden.

Door middel van bewustmakingsacties wil het gewestelijk openbaar ambt deze stereotypen en overtuigingen symbolisch afbreken en aanzetten tot meer sollicitaties voor banen die door potentiële kandidaten van beide geslachten als ontoegankelijk of ongewenst worden beschouwd.

Het gewestelijk openbaar ambt omvat een reeks instellingen waarvan de functies een duidelijk mannelijke connotatie hebben. Door het opzetten van een specifieke communicatiecampagne zal worden getracht een niet-genderspecifiek beeld te geven van deze beroepen binnen het gewestelijk openbaar ambt, die ook een vector van emancipatie voor vrouwen kunnen zijn.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

GENDERGEBONDEN BEELDVORMING OVER BEROEPEN DOORBREKEN EN SEGMENTERING TEGENGAAN.

ACTIE

54

EEN BEWUSTMAKINGSCAMPAGNE VOEREN OM MENSEN AAN TE MOEDIGEN GENDERSTEREOTYPEN OP DE ARBEIDSMARKT TE DOORBREKEN DOOR DE CARRIÈRES VAN BRUSSELSE VROUWEN EN MANNEN MET EEN VOORBEELDROL IN DE KIJKER TE ZETTEN

ACTIE

Een bewustmakingscampagne voeren die mensen aanmoedigt om genderstereotypen op de arbeidsmarkt te doorbreken door de aandacht te vestigen op (echte) carrières van Brusselse vrouwen en mannen in banen en activiteiten die momenteel als vrouwelijk of mannelijk worden beschouwd (bv. vrouwelijke CEO's, vrouwelijke arbeiders van openbare netheid, vrouwelijke informatici en tuinbouwers, mannelijke directieassistenten, verzorgers, kleuterleiders, enz.)

DOELSTELLING

Bewust maken van genderstereotypen op de arbeidsmarkt en deze doen evolueren door rolmodellen in de kijker te zetten die een ander beeld geven van beroepen die momenteel stereotiep worden voorgesteld.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Gelijke kansen
- Coördinator: equal.brussels
- Partners: talent.brussels, hub.brussels, Actiris, DBDMH en vrijwillige gewestelijke partners

BUDGETRAMING

175.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Campagne uitgevoerd
- Indicatoren te bepalen bij het uitwerken van de campagne

TOELICHTING

De arbeidsmarkt is nog steeds erg genderstereotiep. De verhouding tussen mannen en vrouwen kan dus sterk verschillen naargelang de sector.

Dit kan met name leiden tot economische en sociale verschillen. Het belang van rolmodellen werd vaak benadrukt door het maatschappelijk middenveld tijdens de raadplegingen in het kader van de opstelling van dit plan.

Het tonen van carrières van vrouwen of mannen in sectoren waarin zij ondervertegenwoordigd zijn, kan zowel stereotypen in de collectieve verbeelding tegengaan als prestige verlenen aan beroepen met een bepaalde connotatie en een bron van inspiratie zijn voor roepingen, die misschien ten onrechte als onrealistisch worden beschouwd.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

GENDERGEBONDEN BEELDVORMING OVER BEROEPEN DOORBREKEN EN SEGMENTERING TEGENGAAN.

ACTIE

55

EEN REEKS SPECIFIEKE ACTIES UITVOEREN OM VROUWEN AAN TE MOEDIGEN TE STREVEN NAAR MANAGEMENT- EN TOPMANAGEMENTFUNCTIES IN HET GEWESTELIJK OPENBAAR AMBT

ACTIE

Een bewustmakingscampagne voeren om vrouwen aan te moedigen deel te nemen aan opleidingen die hen in staat stellen hun loopbaan binnen het gewestelijk openbaar ambt te laten evolueren.

De opleiding "Meer vrouwen in het middle management/top management", die in de gewestelijke opleidingscatalogus is opgenomen promoten en herorganiseren.

DOELSTELLINGEN

- De betrokken personen informeren over de verschillende initiatieven om de gelijkheid van vrouwen en mannen in het gewestelijk openbaar ambt te verbeteren, met name wat de carrièremogelijkheden betreft.
- Zoveel mogelijk vrouwen aanmoedigen te solliciteren naar top- en middle managementfuncties
- Ervoor zorgen dat vrouwen die de opleiding hebben gevolgd, zich geschikt voelen om te solliciteren voor top en middle managementfuncties

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbaar Ambt
- Coördinatie: Talent.brussels
- Partners: Organisaties met hetzelfde statuut

BUDGETRAMING

- € 5.000 voor de communicatiecampagne
- € 10.000 voor de opleiding

UITVOERINGSTERMIJN

2022

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Campagne uitgevoerd
- Opleiding georganiseerd
- Aantal vrouwen dat aan de opleiding heeft deelgenomen

TOELICHTING

Het begrip "glazen plafond" verwijst naar het feit dat vrouwen in de bedrijfshiërarchie kunnen opklimmen, maar slechts tot een bepaald niveau.

Als gevolg daarvan zijn zij grotendeels afwezig in de top van de hiërarchie. Het openbaar ambt vormt geen uitzondering op deze realiteit.

Deze situatie kan niet worden verklaard door een gebrek aan bekwaamheid bij vrouwen, aangezien bij de jongere generaties vrouwen gemiddeld een hoger opleidingsniveau hebben dan mannen.³⁹

Stereotypen hebben ook invloed op het zelfvertrouwen van vrouwen, die al eerder een neiging tot zelfcensuur hebben ...

Om dit fenomeen aan te pakken, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest enkele jaren geleden een proces opgestart om vrouwen aan te moedigen te solliciteren voor bevorderingsfuncties.

³⁹ Definitie van het glazen plafond: https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/arbeid/glazen_plafond

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

GENDERGEBONDEN BEELDVORMING OVER BEROEPEN DOORBREKEN EN SEGMENTERING TEGENGAAN.

ACTIE

56

EEN REEKS ACTIES UITVOEREN OM DE STEREOTYPEN MET BETREKKING TOT DE TECHNISCHE EN MANAGEMENTBEROEPEN VAN BRUSSEL MOBILITEIT TE ONTKRACHTEN EN HET PERCENTAGE VROUWEN IN DEZE BEROEPEN TE VERHOGEN.

ACTIE

Video's en fotoportretten maken van vrouwen in technische en managementfuncties bij Brussel Mobiliteit.

Deze portretten en video's samen met de vacatures van Brussel Mobiliteit en ter gelegenheid van 11 februari, de dag van vrouwen en meisjes in de wetenschap, verspreiden, om meer vrouwelijke kandidaten voor deze functies aan te trekken.

DOELSTELLING

Het percentage vrouwen in de technische beroepen binnen Brussel Mobiliteit verhogen.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Mobiliteit
- Coördinatie: Brussel Mobiliteit
- Partners: Talent.brussels

BUDGETRAMING

5.000 €

UITVOERINGSTERMIJN

2022

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Video's en portretten systematisch bij de vacatures gevoegd
- Verspreiding van de portretten ter gelegenheid van de dag van vrouwen en meisjes in de wetenschap (11 februari)
- Evolutie van het percentage vrouwen in managementfuncties binnen Brussel Mobiliteit
- Evolutie van het aandeel vrouwen in het mobiliteitscentrum, de dienst Bouw en de dienst Onderhoud van Brussel Mobiliteit

TOELICHTING

Brussel Mobiliteit is een administratie met veel technische beroepen (wegeninspecteurs, werfcontroleurs, controleurs elektromechanica, enz.) en vrouwen zijn ondervertegenwoordigd.

Het percentage vrouwen in Brussel Mobiliteit bedraagt 39 % en dit percentage daalt in de operationele directies:

- 13 % vrouwen in het mobiliteitscentrum
- 33 % vrouwen in de dienst Bouw
- 31 % vrouwen in de dienst Onderhoud

Ook in de managementfuncties zijn vrouwen ondervertegenwoordigd:

- De algemeen directeur is een man, evenals de drie directeurs-diensthooften.
- Er zijn 4 vrouwelijke directeurs voor 9 directies.
- 21 vrouwen en 51 mannen bekleden een managementfunctie.

Deze situatie is het gevolg van genderstereotypen in de samenleving. Technische beroepen zijn momenteel nog sterk gendergebonden.

Brussel Mobiliteit heeft besloten deze situatie aan te pakken om op zijn niveau te streven naar meer gelijkheid door de stereotypen die rond zijn beroepen kunnen bestaan weg te werken.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

GENDERGEBONDEN BEELDVORMING OVER BEROEPEN DOORBREKEN EN SEGMENTERING TEGENGAAN.

ACTIE

57

HET PERCENTAGE VROUWEN IN FUNCTIES OP HET TERREIN BIJ NET BRUSSEL IN DE OPENBARE RUIMTE (REINIGING, OPHALING, BLAZERS, ENZ.) VERHOGEN.

ACTIE

Invoeren van een actieplan voor de vervrouwelijking van de functies op het terrein van Net Brussel in de openbare ruimte (reiniging, ophaling, blazers, enz.).

DOELSTELLINGEN

- Een groter percentage vrouwelijke sollicitanten bevorderen
- Ervoor zorgen dat vrouwen deze beroepen blijven uitoefenen
- De toegang van vrouwen tot managementfuncties bevorderen

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Openbare netheid
- Coördinatie: Net Brussels
- Partners: Actiris

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2022-2025

OPVOLGINGSINDICATOR

Evolutie van het percentage vrouwen in de beroepen arbeider openbare netheid, brigadier, toezichthouder en in kaderfuncties.

TOELICHTING

Er is een enorme discrepantie in de verhouding tussen mannen en vrouwen bij het personeel van Net Brussel.

Bij de statutaire personeelsleden:

- 43,48 % van de ambtenaren met een bediendenfunctie is vrouw
- Tegenover 0,91 % van de statutaire arbeiders.

Contractueel personeel:

- 41,32% van de "bedienden" zijn vrouwen en 58,68 % zijn mannen.
- Van de arbeiders is 4,14 % vrouw en 95,86 % man.

Dit actieplan bestaat uit 3 pijlers: selectie, jobbehoud, loopbaanontwikkeling.

Pijler 1 - Selectie

De eerste stap in de richting van de gemengdheid van het persoon van het Agentschap begint bij de aanwerving. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de aanwervingsmethoden op vrouwen zijn gericht. Om het aantal potentiële vrouwelijke kandidaten voor overwegend mannelijke functies te vergroten, zullen verschillende middelen worden ingezet:

- Vervrouwelijking van de functiebenamingen
- Contacten met vzw's en tewerkstellingsorganisaties om de gendermainstreaming in het aanwervingsproces voor mannelijke beroepen zoals vuilnisophaler of straatveger te verbeteren.
- Vrouwelijke rolmodellen in de kijker zetten
- Werken aan de verwachte vaardigheden en ervaring om het mogelijke discriminerende effect ervan te analyseren

Pijler 2 - Jobbehoud

- Herziening van de onthaalprocedure voor vrouwen
- De hiërarchische lijn en de teammanagers sensibiliseren inzake diversiteit en gender
- Werken aan interne mobiliteitsmogelijkheden
- Aanmoedigen om het rijbewijs C te halen
- Aanpassing van de uitrusting van logistiek en infrastructuur aan de kenmerken en morfologie van mannen of vrouwen

Pijler 3 - Loopbaanontwikkeling

Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan de toegang van vrouwen tot verantwoordelijke functies:

- Specifieke aandacht voor de gemengdheid van de functies van mandaathouder
- Ook extern selecteren om toegang tot kaderfuncties te vergemakkelijken (meer contractuele dan statutaire vrouwen)
- Bewustmakingsacties om vrouwen aan te moedigen te solliciteren voor kaderfuncties

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN HET TEWERKSTELLINGSBELEID

ACTIE

58

DE KENNIS OVER DE BEGUNSTIGDEN VAN HET SYSTEEM BETAALD EDUCATIEF VERLOF VERBETEREN OM DE DEELNAME VAN VROUWEN AAN PERMANENTE VORMING TE VERGROTEN

ACTIE

De verzameling van statistische gegevens over het profiel van de begunstigden van het betaald educatief verlof (BEV) verbeteren.

Een genderspecifieke analyse van deze statistieken uitvoeren en deze aan de sociale partners voorleggen als onderdeel van de lopende hervorming van BEV-systeem als een met de sociale partners gedeelde prioriteit.

Op basis van de bevindingen van de genderanalyse en het advies van de sociale partners conclusies opstellen over de huidige werking van het systeem en voorstellen doen voor maatregelen om de gelijkheid van vrouwen en mannen bij de toegang tot betaald educatief verlof te verbeteren.

DOELSTELLING

De kennis van het profiel van de begunstigden van betaald educatief verlof verbeteren en beschikken over genderspecifieke gegevens die kunnen worden gebruikt bij het overwegen van een mogelijke wetswijziging van het systeem

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Werk
- Coördinatie: Brussel Economie en Werkgelegenheid
- Partners: equal.brussels, Brupartners (erkenningcommissie BEV)

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Aantal nieuwe verzamelde gegevens over het profiel van de begunstigden
- Aantal genderanalyses en aantal voorstellen voor actie

TOELICHTING

In 2018-2019 konden 10.030 werknemers van bedrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een opleiding volgen dankzij het systeem "Betaald educatief verlof". Dit aantal stijgt van jaar tot jaar; met een stijging van 6,7 % tussen 2016-2017 en 2017-2018 en van 8,2 % tussen 2017-2018 en 2018-2019.

Momenteel beschikt Brussel Economie en Werkgelegenheid slechts over beperkte statistieken over het publiek dat van dit systeem gebruik maakt. Het administratieve beheer van het systeem voor het Gewest is voornamelijk gericht op de erkenning van opleidingen (aangevraagd door de opleidingsoperatoren) en de terugbetaling aan de werkgevers. Dit resulteert in statistieken die hoofdzakelijk gericht zijn op het profiel van de werkgevers en de erkenning van de opleidingen en niet zozeer op het profiel van de werknemers (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, woonplaats, enz.). Het zou dan ook nuttig zijn dergelijke statistieken op te stellen.

Uit de momenteel verzamelde gegevens kan worden opgemaakt dat het systeem meer mannen dan vrouwen aantrekt. Van de ongeveer 10.030 personen die in het jaar 2018-2019 via dit systeem een opleiding kregen, was slechts 38,6 % vrouw. En deze trend heeft zich de afgelopen drie jaar doorgezet: tussen 16-17 en 18-19 is het aandeel van vrouwen in het totale aantal studerende werknemers met ongeveer 3 % gedaald.

De verklaringen zijn tweeledig: enerzijds komen werknemers die gebruik maken van het BEV uit meer mannelijke sectoren (bv. bewakingssector) en anderzijds is het BEV zeer restrictief voor deeltijdse werknemers, wat voor meer vrouwen het geval is.

Om te zorgen voor een beter evenwicht tussen de vrouwen en mannen die van dit systeem gebruik maken, moeten bepaalde tendensen en potentiële risico's op ongelijkheid in kaart worden gebracht, met name door een kruiscontrole van bepaalde gegevens in een intersectionele benadering: geslacht, leeftijd, sociale situatie, enz.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN HET TEWERKSTELLINGSBELEID

ACTIE

59

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE OPROEPEN TOT HET INDIENEN VAN DIVERSITEITS- EN ANTIDISCRIMINATIEPROJECTEN VAN BRUSSEL ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

ACTIE

Het aanvraagformulier aanpassen om meer vragen over gender en acties die specifiek voorgesteld worden ter bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op te nemen.

Genderanalyses per beroepssector uitvoeren op basis van het aangepaste formulier.

DOELSTELLING

Beschikken over genderspecifieke gegevens die het mogelijk maken specifiek te focussen op bepaalde soorten te subsidiëren acties naargelang de betreffende beroepssector en de gendersamenstelling van het daar werkzame personeel.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Werk
- Coördinatie: Brussel Economie en Werkgelegenheid

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Jaarlijks vanaf 2023.

OPVOLGINGSINDICATOREN

Aanvraagformulier aangepast en gegevens verzameld
Genderanalyses uitgevoerd

TOELICHTING

Elk jaar financiert Brussel Economie en Werkgelegenheid verschillende verenigingen en organisaties die projecten ontwikkelen om discriminatie bij aanwerving te bestrijden en diversiteit op de arbeidsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bevorderen.

De gegevens die tijdens deze oproepen tot het indienen van projecten worden verzameld, betreffen thans, voor het geslacht, de vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in deze projecten.

Er kunnen andere gegevens worden verzameld om de genderdimensie beter te integreren in deze oproepen tot het indienen van projecten en om de genderspecifieke gegevens met betrekking tot de verschillende beroepssectoren te voeden.

Afhankelijk van de verkregen resultaten kunnen de richtsnoeren van deze jaarlijkse oproep tot het indienen van projecten worden aangepast, bijvoorbeeld om projecten aan te moedigen die de genderdiversiteit in bepaalde beroepen bevorderen...

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN HET TEWERKSTELLINGSBELEID

ACTIE

60

HET GENDERBELEID VERSPREIDEN BIJ ALLE DIENSTEN VAN ACTIRIS EN DE TRANSVERSALITEIT ERVAN VERSTERKEN

ACTIE

De genderpool, die vertegenwoordigers van alle directies bevat, erkennen en formaliseren en de gendermainstreaming in de beheersovereenkomst en in de activiteiten van Actiris versterken.

DOELSTELLING

De transversaliteit van de gendermainstreaming in de opdrachten van Actiris versterken.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister van Werk
- Coördinatie: Actiris

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Identificatie van de leden van de genderpool en opstelling van aanbevelingen voor gendermainstreaming
- Aantal documenten op basis waarvan de genderpool aanbevelingen zal hebben gedaan

TOELICHTING

Momenteel bestaat er binnen Actiris een informele genderpool. Deze omvat de leden die elk van de directies binnen het begeleidingscomité van de overeenkomst gesloten tussen Actiris en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen vertegenwoordigen, alsmede de referentiepersonen binnen de verschillende diensten van de directie Arbeidsmarkt en Inclusie.

Eenmaal "geïstitutionaliseerd" zal de genderpool het mogelijk maken het effect van de maatregelen van het directie Arbeidsmarkt en Inclusie te vergroten, met name wat betreft de inbreng in de toekomstige beheersovereenkomst, en in het algemeen zal zij kunnen bijdragen tot een betere gendermainstreaming, ook binnen de drie diensten van de directie Arbeidsmarkt en Inclusie, in coördinatie met de diversiteitsmanager/gendercoördinator.

4 DEELNAME AAN HET SOCIAALECONOMISCHE LEVEN IN BRUSSEL: WERKGELEGENHEID, OPENBAAR AMBT, ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN HET TEWERKSTELLINGSBELEID

ACTIE

61

DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN DE OVERHEIDSOPDRACHTEN DIE VISIT.BRUSSELS PLAATST VOOR DE ORGANISATIE VAN EVENEMENTEN.

ACTIE

Nieuwe clausules invoegen in de door visit.brussels geplaatste overheidsopdrachten met betrekking tot nieuwe gunningscriteria inzake het belang van gendergelijkheid binnen de inschrijvende ondernemingen.

DOELSTELLING

Deelnemen aan de promotie van ondernemingen die de waarden gelijkheid en non-discriminatie eerbiedigen.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: minister-president bevoegd voor Toerisme,
- Coördinator: visit.brussels

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2023

OPVOLGINGSINDICATOR

Aantal bedrijven met gendergelijkheid in besluitvormingsorganen en het personeelsbestand dat overheidsopdrachten krijgt toegewezen.

TOELICHTING

In het kader van zijn opdracht organiseert visit.brussels talrijke evenementen voor het grote publiek, zoals het Irisfestival, het Stripfeest, Bright Brussels, Eat !Brussels, Drink! Bordeaux, Brussels Days, I Love Science Festival, Digitale Lente. Visit.brussels werkt ook mee aan de volgende evenementen: Pride, Resto National, Vakantiesalon, eindejaarsverlichting, Boekenbeurs, Batibouw, enz.

Overheidsopdrachten staan centraal in de evenementen die door visit.brussels worden gepromoot en uitgevoerd, en dragen zo bij tot de dynamisering van verschillende economische sectoren. In de overheidsopdrachten die door visit.Brussels worden geplaatst, wordt nog geen rekening gehouden met de gelijkheid tussen vrouwen en mannen binnen de inschrijvende ondernemingen. Visit.brussels wil deze weg bewandelen met het oog op maatschappelijke verantwoordelijkheid.

5 DIGITALISERING, ONDERZOEK EN INNOVATIE

Momenteel wordt algemeen erkend dat het belangrijk is de genderdimensie in deze aangelegenheden te integreren en er met name voor te zorgen dat onderzoek en ontwikkeling zodanig worden uitgevoerd dat bij de resultaten en innovaties die eruit voortvloeien zowel met vrouwen als met mannen rekening gehouden wordt.

Een recente studie stelt dat “incorporating sex and gender analysis into experimental design has enabled advancements across many disciplines, such as improved treatment of heart disease and insights into the societal impact of algorithmic bias”⁴⁰. Genderanalyse draagt bij tot het bevorderen van wetenschappelijke ontdekkingen, het verbeteren van de experimentele efficiëntie en het mogelijk maken van sociale gelijkheid. Door rekening te houden met geslacht, is het waarschijnlijker dat er betekenisvolle effecten worden ontdekt, dat onverklaarde variantie wordt geïdentificeerd en dat het totale aantal experimenten dat nodig is om trends te bepalen of baanbrekende ontdekkingen te doen, wordt verminderd.

Een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de STEM-disciplines (Science, Technology, Engineering et Mathematics) is dan ook van cruciaal belang. Dit evenwicht is echter nog lang niet bereikt. Uit een analyse uitgevoerd door Innoviris en het BISA⁴¹ blijkt dat hoewel vrouwen meer dan de helft van de studentenpopulatie in het Brussels hoger onderwijs vertegenwoordigen, ze algemeen ondervertegenwoordigd zijn in STEM-opleidingen. Over alle STEM-opleidingen heen is slechts 20 % van de hogeschoolstudenten en ruwweg 35 % van de universiteitsstudenten een vrouw. De ondervertegenwoordiging is het sterkst bij ICT (6 % vrouwen in academische bachelors en 22 % in de masters), gevolgd door burgerlijk ingenieur, natuurwetenschappen en industriële en technologische wetenschappen (allen minder dan 30 % vrouwen) en wiskunde, scheikunde en geologie richtingen (ongeveer 30 % vrouwen).

De recente analyse uit de reeks *Brussels Innovation Insights*⁴² toont goed aan dat Brussel een hub is van menselijk kapitaal op het vlak van O&O (Onderzoek en Ontwikkeling). Van alle mensen die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn tewerkgesteld zijn 1,8% tewerkgesteld binnen O&O. Vrouwen zijn een ondervertegenwoordigde groep, met een aandeel van 40 %. En als we kijken we naar het aandeel vrouwelijke onderzoekers onder het O&O personeel, is dit nog iets lager, namelijk 37 %.

De regering wil daarom actie ondernemen om een betere vertegenwoordiging van vrouwen in STEM en ICT - sectoren met een tekort aan werknemers en een veelbelovende toekomst - te bevorderen, zowel via haar bevoegdheden inzake economie en werkgelegenheid (zie hoofdstuk 4) als haar bevoegdheden inzake onderzoek en innovatie en digitale transitie.

5 DIGITALISERING, ONDERZOEK EN INNOVATIE

ACTIE

62

EEN GROTERE REPRESENTATIVITEIT VAN VROUWEN IN DE DOOR INNOVIRIS GEFINANCIERDE PROJECTEN BEVORDEREN

ACTIE

Criteria in de procedure voor de toekenning van subsidies op het gebied van onderzoek en innovatie integreren om gendergebaseerde vooroordelen te voorkomen en een betere representativiteit van vrouwen te bevorderen.

DOELSTELLING

Door aanpassing van de financieringsprocessen de toename van het percentage vrouwen in de onderzoekssector doen toenemen.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Wetenschappelijk Onderzoek
- Coördinatie: Innoviris

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2024

OPVOLGINGSINDICATOR

Evaluatiecriteria voor subsidieaanvragen ontwikkeld en toegepast in de selectieprocedure voor projecten.

⁴⁰ Sex an gender analysis improves science and engineering, Cara Tannenbaum, 2019

⁴¹ STEM opleidingen, een mannenzaak? Morgane Van Laetgem, Cédric Verstraete, Focus nr. 26, BISA, 2018

⁴² Brussels Innovation Insights, Het Brusselse OOI-systeem in perspectief, Andreas Boogaerts, Innoviris, 2019

TOELICHTING

De loopbaanontwikkeling van vrouwelijke onderzoekers wordt in het bijzonder beïnvloed door de evaluatieprocessen van de subsidieaanvragen. Profiel- en beoordelingsvooroordelen bij de samenstelling van jury's, gekoppeld aan andere belemmeringen in het kandidatuurproces, bestendigen de genderkloof bij de financiering van onderzoek.

Gelet op het feit dat onderzoeksfinanciering belangrijk is voor de loopbaanontwikkeling van wetenschappers, is het van essentieel belang de mogelijke impliciete vooroordelen in de financieringsprocessen, evaluatie-instrumenten en -criteria te begrijpen en aan te pakken, teneinde de ontwikkeling van wetenschappelijke loopbanen voor iedereen, ongeacht geslacht van de kandidaten, te bevorderen.

Deze vooroordelen hebben te maken met de criteria die bij het evaluatieproces worden gehanteerd: het valoriseren van bepaalde profielen, vaardigheden of loopbaantrajecten. Uit onderzoek is gebleken dat de huidige evaluatiesystemen mogelijk geen aandacht besteden aan factoren die specifiek van invloed zijn op vrouwen.

5 DIGITALISERING, ONDERZOEK EN INNOVATIE

ACTIE

63

EEN OPROEP DOEN TOT HET INDIENEN VAN PROJECTEN VOOR DE FINANCIERING VAN ONDERZOEKSPROJECTEN DIE GENDERANALYSE CENTRAAL STELLEN IN HUN METHODE.

ACTIE

Onderzoeksprojecten financieren die een gendercomponent in hun methodologie integreren.

DOELSTELLING

De expertise in genderanalyse binnen de Brusselse universiteiten vergroten.

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Wetenschappelijk Onderzoek
- Coördinatie: Innoviris

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Projectoproep gerealiseerd
- Aantal gefinancierde projecten

TOELICHTING

De integratie van een geslachts- of genderspecifieke of zelfs intersectionele analyse maakt het mogelijk bepaalde onderzoeksthema's op een totaal nieuwe manier te benaderen en daardoor nieuwe kennis te genereren op gebieden die soms al vele jaren worden bestudeerd, of zelfs nieuwe zakelijke kansen te identificeren.

De integratie van een dergelijke dimensie helpt onderzoekers en innovatoren ook om bestaande gendernormen en -stereotypen in twijfel te trekken en om normen en referentiemodellen te herzien (bv. crashtestdummies met verschillende lengte en lichaamsbouw, enz.). Het leidt ook tot een beter inzicht in de behoeften, gedragingen en attitudes van een breder scala aan burgers, waardoor de maatschappelijke relevantie van de geproduceerde kennis, technologieën en innovaties wordt vergroot.

5 DIGITALISERING, ONDERZOEK EN INNOVATIE

ACTIE

64

MEER REKENING HOUDEN MET POTENTIËLE BRONNEN VAN ONGELIJKHEID IN DE ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT WETENSCHAPSBEWUSTMAKING VAN INNOVIRIS

ACTIE

Evaluëren in welke mate in de activiteiten met betrekking tot wetenschapsbewustmaking van Innoviris rekening gehouden wordt met potentiële bronnen van ongelijkheid.

Aanbevelingen opstellen om bij bewustmakingsactiviteiten meer rekening te houden met achtergestelde doelgroepen.

DOELSTELLING

Meer rekening houden met achtergestelde doelgroepen bij activiteiten met betrekking tot wetenschapsbewustmaking.

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Wetenschappelijk Onderzoek
- Coördinatie: Innoviris

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

Ex-post analyses uitgevoerd
Aanbevelingen opgesteld en verspreid onder de aanvragers van financiering.

TOELICHTING

Met zijn STEM-programma financiert Innoviris projecten voor wetenschapsbewustmaking. Concreet gaat het om een programma dat bedrijven, vzw's of onderzoekinstellingen financiert die projecten opzetten om kinderen, jongeren of het grote publiek warm te maken voor wetenschap.

Sinds enkele jaren zijn financieringsprogramma's voor wetenschapsbewustmakingsactiviteiten expliciet gericht op de doelgroepen die het verst van wetenschap en nieuwe technologieën af staan. Er worden gegevens ingezameld, maar deze moeten worden geanalyseerd en er moeten aanbevelingen worden opgesteld die kunnen worden geïntegreerd door zowel de projectleiders als de adviseurs die belast zijn met het ontwerp van de financieringsprogramma's, het evalueren van de projecten en de opvolging ervan.

5 DIGITALISERING, ONDERZOEK EN INNOVATIE

ACTIE

65

DE ACTIES VAN HET PLAN VOOR DIGITALE TOE-EIGENING TEN BEHOEVE VAN EEN BETERE VERTEGENWOORDIGING VAN VROUWEN IN DE INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIEBEROEPEN VOORTZETTEN

ACTIE

Verenigingen promoten die vrouwen in Brussel begeleiding, coaching of een basisopleiding informatica aanbieden.

Via oproepen tot het indienen van projecten Brusselse verenigingen ondersteunen die actief zijn op het gebied van de promotie, ondersteuning en bijstand van vrouwen in de digitale sector.

Meer vrouwelijke werkzoekenden die de openbare computerruimtes gebruiken aanmoedigen om deel te nemen aan basisopleidingen informatica, zowel bij hun inschrijving als werkzoekende als via communicatie- en bewustmakingscampagnes.

DOELSTELLINGEN

Ervoor zorgen dat vrouwen meer IT-vaardigheden verwerven om tot een betere vertegenwoordiging van vrouwen in IT-beroepen te komen, zowel om hen dezelfde kansen te bieden in een veelbelovende beroepssector als de vooroordelen die tot uiting komen in de instrumenten die deze sector voortbrengt en die een steeds grotere invloed hebben op onze levensstijl beter te kunnen voorkomen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de minister belast met Digitalisering
- Coördinatie: CIBG
- Partners: Partners geïdentificeerd in het plan voor digitale toe-eigening

BUDGETRAMING

Geïntegreerd in het budget voor de uitvoering van het plan voor digitaal eigendom, dat € 900.000 /jaar bedraagt.

UITVOERINGSTERMIJN

2024

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Ontwikkeling van de barometer voor digitale inclusie
- Studie over het profiel van de bezoekers van de openbare computerruimten
- Verenigingen die worden gepromoot en gesteund in het kader van de opleiding en ondersteuning van vrouwen op digitaal gebied

TOELICHTING

Het Plat voor digitale toe-eigening is opgezet met een genderdimensie.

Op basis van de vaststelling dat gender, in combinatie met andere criteria zoals opleidingsniveau of leeftijd, een factor is die van invloed is op de mate van digitale toe-eigening⁴³, worden vrouwen in dit plan aangemerkt als een van de doelgroepen die prioriteit moeten krijgen bij acties ter bevordering van digitale toe-eigening.

⁴³ Analyse de la fracture numérique sur le territoire de la Région de Bruxelles-Capitale, Université Catholique de Louvain, 2017

6

DE EUROPESE HOOFDSTAD OP HET INTERNATIONALE TONEEL

De problematiek van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen overstijgt zeker de gewestgrenzen.

Enerzijds omdat de gewestelijke acties om gelijkheid te bevorderen deel uitmaken van een ruimer, interfederaal, Europees of internationaal kader. Het delen van bevoegdheden maakt dialoog onontbeerlijk, om de acties die op de verschillende niveaus van de Belgische en Europese autoriteiten worden gevoerd, te versterken. Deze dialoog is ook een belangrijke hefboom voor innovatie, aangezien hij de uitwisseling van goede praktijken mogelijk maakt en creativiteit bevordert.

Anderzijds omdat het Brussels Gewest een extern beleid wil ontwikkelen dat aansluit bij zijn interne acties en de gelijkheid tussen vrouwen en mannen buiten zijn grenzen wil bevorderen. Deze doelstelling van een voorbeeldrol komt zowel tot uiting in de samenstelling van de internationale delegaties als in de inhoud van de besprekingen en overeenkomsten. Met name voor wat de overeenkomsten inzake ontwikkelingssamenwerking betreft, is inclusiviteit een inherent onderdeel van de overeenkomsten en projecten.

Ten slotte zijn de Europese Fondsen een belangrijke hefboom voor de bevordering van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen, met name om de ontwikkeling van infrastructuur en specifieke projecten met dit doel te ondersteunen, maar ook door de integratie van het genderperspectief in het beheer van de programmering. Op die manier dragen alle gesteunde projecten bij tot het voorzien in de behoeften van allen en, uiteindelijk, tot het bereiken van gelijkheid.

6 DE EUROPESE HOOFDSTAD OP HET INTERNATIONALE TONEEL

ACTIE

66

ZORGEN VOOR DE VERTEGENWOORDIGING EN ACTIEVE DEELNAME VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST OP DE VERSCHILLENDE INTERFEDERALE OVERLEGNIVEAUS EN BIJ DE INTERNATIONALE WERKZAAMHEDEN

ACTIE

Deelnemen aan het interfederaal overleg met de deelstaten en het federaal niveau voor wat vrouwenrechten, gelijkheid tussen vrouwen en mannen en gendergerelateerde bevoegdheden betreft.

Internationale evenementen en vergaderingen met andere entiteiten (waaronder de VN-Commissie voor de status van de vrouw) voorbereiden en eraan deelnemen.

Ervoor zorgen dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deelneemt aan en verslag uitbrengt over zijn acties op internationaal niveau (met name wat betreft het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen).

DOELSTELLING

De uitwisseling van goede praktijken en overleg over gelijkheid tussen vrouwen en mannen op interfederaal en internationaal niveau garanderen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: staatssecretaris voor Gelijke kansen
- Coördinator: equal.brussels
- Partners: andere entiteiten, IGVM, gewestelijke (para-)openbare instanties

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Doorlopend

OPVOLGINGSINDICATOREN

Deelname aan interfederale en internationale evenementen en vergaderingen

Bijdrage aan de rapportering over de acties van het Brussels Gewest op nationaal en internationaal niveau

TOELICHTING

Ondanks de gewestelijke aard van dit Plan is het ook belangrijk de acties van het Gewest te bestendigen in het kader van de nationale en internationale samenwerking en normen.

Bijdragen aan nationale en internationale rapporten bevorderen de samenwerking en stemmen het Brusselse beleid af op de expertise en ervaring van andere regio's en landen en kunnen van het Brussels Gewest zelfs een bron van inspiratie voor andere entiteiten maken.

Het is dan ook van essentieel belang dat de samenwerking op alle niveaus, zowel nationaal als internationaal, wordt ondersteund.

6 DE EUROPESE HOOFDSTAD OP HET INTERNATIONALE TONEEL

ACTIE

67

STATISTIEKEN OVER DE DEELNAME VAN MANNEN EN VROUWEN AAN DE ACTIVITEITEN VAN BRUSSELS INTERNATIONAL VERZAMELEN

ACTIE

Genderspecifieke statistieken over de deelname aan de activiteiten van Brussels International verzamelen.

Waar nodig en mogelijk maatregelen nemen om de vertegenwoordiging opnieuw in evenwicht te brengen.

DOELSTELLING

Een betere genderrepresentativiteit in externe acties bekomen.

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Europese en internationale betrekkingen
- Coördinatie: Brussels International

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten.

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Opstellen en continu volgen van een monitoringtabel
- Evenwichtige deelneming van mannen en vrouwen aan internationale activiteiten

TOELICHTING

Brussels International is de administratie die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van een coherent Europees en buitenlands beleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het coördineert de Europese betrekkingen en verbintenissen van het Gewest en vertegenwoordigt het in de wereld.

Brussels International organiseert en neemt deel aan tal van activiteiten (staatsbezoeken, diplomatieke evenementen, deelname aan AV's van netwerken, enz.) en heeft tot op heden geen duidelijk beeld van de genderrepresentativiteit bij de deelname aan deze activiteiten.

Door het verzamelen van genderstatistieken, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen politieke en administratieve vertegenwoordiging en gasten, zal Brussel Internationaal een nauwkeurig beeld kunnen krijgen van de samenstelling van deze activiteiten en, waar mogelijk, kunnen zorgen voor een evenwichtige deelname van vrouwen en mannen.

Terwijl sommige activiteiten bedoeld zijn voor een publiek waarvan de samenstelling buiten de controle van Brussels International valt (evenementen voor ambassadeurs), laten andere, zoals rondetafelgesprekken, een zekere speelruimte toe.

Evenwicht tussen mannen en vrouwen in de samenstelling van de teams die bij internationale besprekingen betrokken zijn, zorgt er niet alleen voor dat inhoudelijk rekening wordt gehouden met de behoeften van allen, maar is ook een voorbeeld van gemengde vertegenwoordiging in de praktijk.

6 DE EUROPESE HOOFDSTAD OP HET INTERNATIONALE TONEEL

ACTIE

68 DE GELIJKEKANSENDIMENSIE, MET INBEGRIJ VAN DE GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN, INTEGREREN IN DE AGENDA'S VAN RELEVANTE MISSIES DIE DOOR BRUSSELS INTERNATIONAL WORDEN GEORGANISEERD

ACTIE

Gelijke kansen systematisch integreren in de besprekingen met alle diplomatieke partners van Brussels International.

DOELSTELLINGEN

Gelijke kansen integreren in de instrumenten voor externe betrekkingen van het Gewest

VERANTWOORDELIJEN VOOR DE ACTIE

- Bevoegde minister: de staatssecretaris belast met Europese en internationale betrekkingen
- Coördinatie: Brussels International
- Partners: Landen, regio's en derde organisaties waarmee Brussels International onderhandelt over internationale overeenkomsten

BUDGETRAMING

Binnen de bestaande budgetten

UITVOERINGSTERMIJN

Vanaf 2023

OPVOLGINGSINDICATOREN

Agenda's en verslagen van missies.

TOELICHTING

De door Brussels International georganiseerde missies (staatsbezoeken, diplomatieke evenementen, deelname aan AV's van netwerken, enz.) omvatten systematisch een gelijkekansendimensie, inclusief gendergelijkheid. Dit onderwerp wordt besproken met alle diplomatieke partners van het Brussels Gewest.

Brussels International onderhandelt regelmatig over internationale overeenkomsten met betrekking tot de materies die onder haar bevoegdheid vallen.

De uiteindelijke inhoud van de overeenkomsten hangt ook af van het standpunt van de partners, maar Brussels International zet zich in om systematisch een genderdimensie op te nemen in de onderhandelingen over relevante overeenkomsten.

Voor wat de overeenkomsten inzake ontwikkelingssamenwerking betreft, is inclusiviteit een inherent onderdeel van de overeenkomsten en projecten. De nieuwe *memoranda van overeenstemming* in het kader van de bilaterale betrekkingen omvatten systematisch het aspect gelijke kansen.

6 DE EUROPESE HOOFDSTAD OP HET INTERNATIONALE TONEEL

ACTIE

69 DE GELIJKEKANSENDIMENSIE INTEGREREN IN DE UITVOERING VAN EN HET TOEZICHT OP DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S VAN DE FINANCIERINGEN VAN HET EUROPEES FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING (EFRO)

ACTIE

Projectorganisaties vooraf voorzien van het nodige om ervoor te zorgen dat in de ingediende projecten en bij de uitvoering van de ondersteunde projecten rekening wordt gehouden met de genderdimensie: instrumenten zoals checklists en goede praktijken ontwikkelen en verspreiden op de EFRO-website.

Algemene en thematische opleidingen over gelijkheid tussen vrouwen en mannen en gendermainstreaming verstrekken aan de ondersteunde organisaties.

Transversale netwerking tussen projectorganisaties met betrekking tot de projecten aanmoedigen (bijvoorbeeld door het organiseren van informatiebijeenkomsten) om een uitwisseling van goede praktijken mogelijk te maken.

De genderdimensie integreren in het beleid voor projectfinanciering door projecten te selecteren die voldoen aan de behoeften van vrouwen en mannen en bijdragen tot de vermindering van ongelijkheden:

- Een grondige opleiding verstrekken aan de referentiepersonen binnen de directie EFRO van Brussels International
- Zorgen voor de algemene en thematische opleiding van projectmanagers binnen de directie EFRO van Brussels International
- Indicatoren ontwikkelen in de halfjaarlijkse verslagen die aan de begeleidingscomités worden voorgelegd om te zorgen voor genderspecifieke opvolging van de ondersteunde projecten
- Zorgen voor de analyse van de genderindicatoren en de verspreiding van deze analyse voor pedagogische doeleinden

DOELSTELLINGEN

- Kandidaat-organisaties bewustmaken en opleiden inzake genderkwesties en de gelijkheid tussen vrouwen en mannen
- De genderdimensie integreren in het beheer, de opvolging en de evaluatie van de geselecteerde projecten

VERANTWOORDELIJKEN VOOR DE ACTIE

Bevoegdheid: EFRO
Coördinatie: Brussels International
Partners: equal.brussels

BUDGETRAMING

€ 30.000 voor de opleiding

UITVOERINGSTERMIJN

2022-2025

OPVOLGINGSINDICATOREN

- Opleidingen verstrekt
- Instrumenten ontwikkeld en verspreid
- Netwerkactiviteiten georganiseerd
- Gelijkekansentesten voltooid voor de toegekende financieringen
- Jury's met een evenwichtige samenstelling en genderexpertise
- Genderindicatoren ontwikkeld en geïntegreerd in de halfjaarlijkse verslagen
- Evaluatieverslagen en analyses verspreid
- Opvolgings- en evaluatieteam met evenwichtige man-/vrouwverhouding

TOELICHTING

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) is de financiële hefboom van de Europese Unie voor haar cohesie- en regionale ontwikkelingsbeleid.

Het EFRO is bedoeld om de economische en sociale verschillen binnen de 27 lidstaten van de Europese Unie te verminderen door het meefinancieren van projecten die een intelligente, duurzame en inclusieve groei beogen.

Gelijkheid tussen vrouwen en mannen maakt integraal deel uit van de oplossing om de Europese cohesiedoelstellingen te bereiken en is een horizontaal beginsel van het programma⁴⁴. Het Europees Instituut voor gendergelijkheid dringt erop aan dat dit beginsel in concrete doelstellingen wordt omgezet: *"De selectiecriteria die worden gebruikt om aanvragen bij de Europese Structuur- en Investeringsfondsen te beoordelen, zijn over het algemeen niet gendergevoelig. Het ontbreken van adequate genderbewuste criteria, in combinatie met een gebrek aan sensibilisering van de kandidaten met betrekking tot deze problematiek, leidt tot slechte resultaten wat betreft de verbetering van de gelijkheid van mannen en vrouwen in de samenleving en de economie"*.⁴⁵

⁴⁴ Verordening (EU) 2021/1060 PB van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid, artikel 9. Te raadplegen op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R1060&from=EN>

⁴⁵ EIGE, Gender in regional cohesion policy, p. 7. Te raadplegen op: <https://eige.europa.eu/publications/gender-regional-cohesion-policy?lang=fr>; vrije vertaling.

De ondersteunde projecten hebben een positief effect op de situatie van vrouwen en mannen wanneer in het beginstadium en tijdens de uitvoering rekening wordt gehouden met hun behoeften. Het financieren van acties om gendergelijkheid in de EU te bevorderen, onder meer door gendermainstreaming, is trouwens een van de doelstellingen van de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 van de Europese Commissie.

Binnen Brussels International zorgt de directie EFRO voor de uitvoering en de opvolging van de operationele programma's voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het doel is de verschillende projectdragers te ondersteunen, te zorgen voor de financiële, budgettaire en administratieve opvolging van het programma en tevens het eerste niveau van controle van de uitgaven op zich te nemen.

Brussels International heeft de ambitie om de genderdimensie te integreren vanaf de oproep tot het indienen van projecten, via de selectie en uitvoering van de projecten, tot de rapportering.